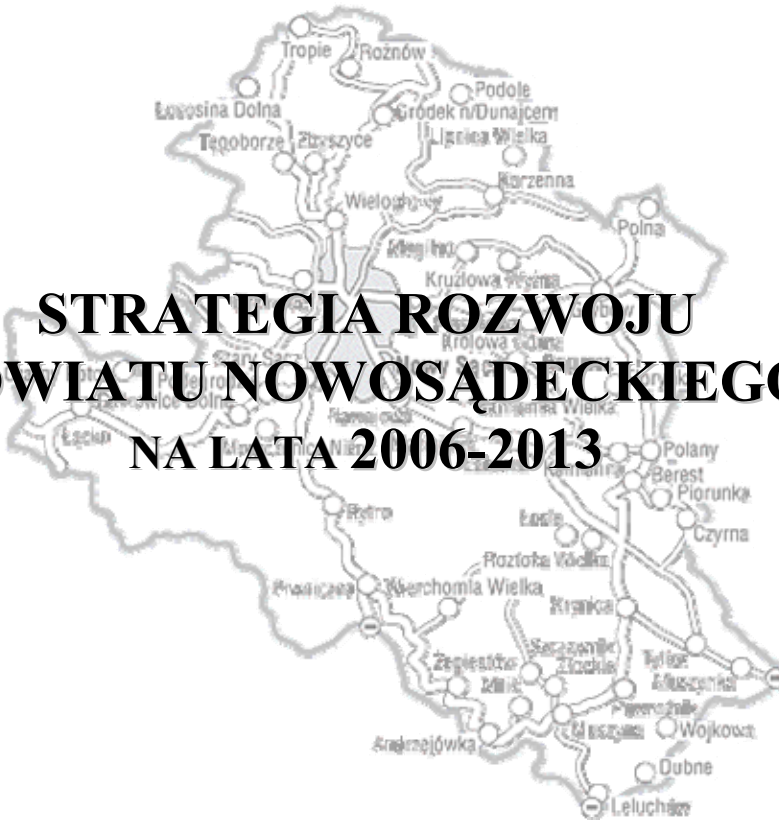

**STAROSTWO POWIATOWE
W NOWYM SĄCZU**

**STRATEGIA ROZWOJU
POWIATU NOWOSĄDECKIEGO
NA LATA 2006-2013**

Nowy Sącz, grudzień 2005 r.

Spis treści

WPROWADZENIE

1. WIZJA I MISJA

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

3. PROGRAMY

3.1. WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

3.1.1. CEL OPERACYJNY I.1. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POWIATU I JEJ PROMOCJA

3.1.2. CEL OPERACYJNY I.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PRZEDSIĘWZIĘĆ INNOWACYJNYCH

3.1.3. CEL OPERACYJNY I.3. TWORZENIE KONKURENCYJNYCH ZASOBÓW PRACY

3.1.4. CEL OPERACYJNY I.4. ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA

3.1.5. CEL OPERACYJNY I.5. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

3.1.6. CEL OPERACYJNY I.6. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

3.2. POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

3.2.1. CEL OPERACYJNY II.1. STWORZENIE NOWOCZESNEJ OFERTY EDUKACYJNEJ

3.2.2. CEL OPERACYJNY II.2. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

3.2.3. CEL OPERACYJNY II.3. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCOM POWIATU W TYM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO

3.2.4. CEL OPERACYJNY II.4. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

3.2.5. CEL OPERACYJNY II.5. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW ROZWOJU KULTURY W POWIECIE

3.2.6. CEL OPERACYJNY II.6. ZAGWARANTOWANIE DOSTĘPNOŚCI DO SZEROKIEJ OFERTY SPORTOWO-REKREACYJNEJ

3.2.7. CEL OPERACYJNY II.7. WZMOCNIENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU

4. UKŁAD WDROŻENIOWY

4.1. UKŁAD INSTYTUCJONALNY I POWIĄZANIA DZIEDZINOWE

4.2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII

5. DIAGNOZA

5.1. SYNTEZA

5.2. OBSZARY DIAGNOZY

5.2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

5.2.2. ZASOBY LUDZKIE

5.2.3. ZASOBY ŚRODOWISKOWE

5.2.4. ZASOBY KULTUROWE

5.2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.2.6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

5.2.7. GOSPODARKA

5.2.8. ORGANIZACJA

5.2.9. FINANSE

WPROWADZENIE

Sprawne działanie każdej organizacji zależne jest od wielu czynników takich jak: posiadane zasoby, sytuacja wewnętrzna i zewnętrzna, zaangażowanie zespołu czy odpowiedniego planu działania. Dobry plan jest podstawą skutecznego działania. A najważniejszym planem działania organizacji jest plan strategiczny, na podstawie którego tworzone są plany operacyjne dotyczące poszczególnych problemów.

W obecnym czasie, gdy szczególnej mocy nabrały procesy integracji zarówno europejskiej, jak i globalnej, podstawowym celem przedsięwzięcia jest wyposażenie władz Sądeczyny w instrument zarządzania strategicznego umożliwiający podejmowanie skutecznych, efektywnych i społecznie akceptowanych działań rozwojowych, dostosowanych do rosnącego poziomu konkurencji.

Dla osiągnięcia tak określonego celu podjęto dwojakiego rodzaju działania:

- opracowanie diagnozy stanu powiatu,
- opracowanie i operacjonalizację *Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego* nawiązującej także do *Programu Rozwoju Gospodarczego Sądeczyny* (obowiązującego w latach 1997-2003).

Planowanie strategiczne jest procesem ustalania celów i wybierania metod ich realizacji przez naczelną kierownictwo organizacji. Każda decyzja powzięta na tym etapie planowania może pociągnąć za sobą daleko idące i często nieprzewidywalne skutki. Dlatego też, przed rozpoczęciem tworzenia strategii możliwie dokładnie rozpoznano tak sytuację wewnętrzną organizacji, jak i jej otoczenie. Następnie określono misję organizacji, przedstawiono ramy czasowe i efekty strategii, określono wielkości niezbędnych zasobów oraz zaproponowano układ instytucjonalny służący realizacji strategii.

Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego składa się z następujących elementów:

- misji i wizji dla powiatu,
- celów strategicznych i operacyjnych,
- programów służących realizacji celów,
- układu wdrożeniowego, w którym opisano sposób wdrożenia i harmonogram realizacji,
- diagnozy stanu obecnego, która posłużyła do sformułowania celów i programów *Strategii*.

Przyjęty układ treści dokumentu jest układem typowym dla dokumentów kierunkowych stosowanych w zarządzaniu i biznesie – prowadzi czytających od ogółu do szczegółu, od najważniejszych ustaleń poprzez ich opis szczegółowy do uzasadnienia, szczegółową analizę do materiałów będących podstawą wniosku. Czytający dowiaduje się rzeczy najważniejszych na początku lektury, ale w razie konieczności może przeczytać szczegółowe uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

Programy zawarte w *Strategii* odnoszą się do całego powiatu, a nie jedynie do zadań realizowanych przez administrację powiatową. Włączenie w prace nad *Strategią* i jej wdrażaniem innych podmiotów jest istotnym warunkiem sprawnego zarządzania terytorium powiatu. Bardzo duże znaczenie będzie odgrywać współpraca z miastem Nowym Sączem, przy realizacji tych programów, które służyć będą mieszkańcom zarówno miasta jak i powiatu

oraz współpraca z gminami. Kolejnym założeniem przyjętym w pracach nad *Strategią* było uznanie wiodącej roli pracowników samorządów lokalnych oraz lokalnych organizacji w tym procesie. To właśnie w ich rękach spoczywa realizacja *Strategii* i rozwój gospodarczy powiatu. Rola ekspertów zewnętrznych miała charakter pomocniczy. Jest to zgodne z powszechnie dominującym dzisiaj na świecie doświadczeniem, że w rozwoju każdej społeczności podstawową rolę odgrywają mechanizmy gospodarki oraz obywatelskiej odpowiedzialności oparte na wiedzy i kreatywności członków tejże społeczności. Ponieważ *Strategia* jest dokumentem kierunkowym nie zawiera ona wszystkich działań będących w kompetencji powiatu, a jedynie działania wybrane, mające prowadzić do zrealizowania sformułowanych celów – działania uznane za priorytetowe.

Należy zaznaczyć, iż dokument powstawał przy szerokim zaangażowaniu społecznym. Założenia do *Strategii* zostały zaprezentowane i poddane pod dyskusję warsztatową w trakcie konsultacji, które miały miejsce od kwietnia do czerwca 2005 roku w każdej gminie powiatu nowosądeckiego. Konsultacje, które odbywały się z szerokim udziałem przedstawicieli władz samorządowych, organizacji gospodarczych, przedsiębiorców, ludzi edukacji, turystyki i kultury wsparły zakres zadań, ujętych w *Strategii*.

Diagnoza powiatu nowosądeckiego opracowana została przede wszystkim w oparciu o dostępny materiał, w tym statystyczny (dla wszystkich informacji podano ich źródła). Wykorzystane zostały publikacje Urzędu Statystycznego w Krakowie – m.in. roczniki statystyczne województwa i powiatów. Bardzo cennym źródłem informacji były także opracowane przez Urząd Statystyczny w Krakowie wyniki *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań* oraz *Powszechnego Spisu Rolnego*, które odbyły się w maju 2002 r. *Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego* pozwoliły na przeprowadzenie bardzo cennych analiz takich zagadnień jak: wykształcenie ludności, niepełnosprawność, źródła utrzymania ludności, język i narodowość. Innymi elementami bazy informacyjnej, z których korzystano, były opracowania powstałe w toku realizowanego w 2003 r. dla powiatu nowosądeckiego programu *Planowanie Rozwoju Lokalnego*. Cennych informacji, zwłaszcza o charakterze porównawczym, dostarczyły także opracowania Zarządu Powiatu Nowosądeckiego, w tym m.in. *Raport o stanie Powiatu Nowosądeckiego 1999-2002*, wraz z uzupełnieniem za lata 2002-2004, *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004-2011* wraz z załącznikiem *Stan Środowiska Powiatu Nowosądeckiego w 2002 r.* oraz *Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004-2011*. W analizie problematyki rynku pracy i bezrobocia bezcennych informacji dostarczyły bazy danych oraz publikacje Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Ze względów porównawczych, przy wskazanym dostępie do informacji rokiem bazowym jest rok 2002.

Strategia w części kierunkowej jest spójna z przyjętym w roku 2004 *Planem Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Nowosądeckiego*, będącym dokumentem pomocnym w procesie aplikowania o środki pomocowe UE. Wskazano także powiązania z *Narodowym Planem Rozwoju na lata 2004-2006* oraz założeniami powstającego *Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013*. Należy jednak zaznaczyć, iż w momencie konstruowania założeń *Strategii* nie przyjęto ostatecznego tekstu NPR na następny okres programowania, stąd też powiązania oparto na projekcie oraz założeniach NPR na lata 2007-2013.

W opracowaniu starano się także wykazać powiązania z najbliższym dokumentem planistycznym dostępnym z poziomu regionu, jakim jest przygotowywana *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013*. W okresie przygotowywania *Strategii*

Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego dokument dotyczący województwa był w fazie konsultacji, wykorzystano zatem założenia projektowane oraz uwagi zgłaszane przez uczestników warsztatów powiatowych, obejmujących proces opracowania *Małopolski 2015*.

Dokument opracowano w Starostwie Powiatowym w Nowym Sączu przy udziale ekspertów Małopolskiej Szkoły Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

1. WIZJA I MISJA

Wizja jest możliwym do zrealizowania obrazem powiatu w przyszłości, wyrazem nie tylko potrzeb i aspiracji, ale także możliwości rozwoju.

WIZJA

Powiat nowosądecki – obszarem o bogatej ofercie turystycznej i kulturalnej, zapewniającym mieszkańcom możliwość rozwoju i wysoką jakość życia, atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Misja oznacza zadania, jakie trzeba zrealizować, aby osiągnąć poziom rozwoju określony w wizji. Misją władz samorządowych jest urzeczywistnienie wizji rozwojowej powiatu.

MISJA

Misją władz samorządowych powiatu nowosądeckiego jest urzeczywistnianie wizji rozwoju powiatu siłą jego mieszkańców, przy aktywizujących i integrujących działaniach władz samorządowych, wykorzystując szanse, jakie stwarza integracja europejska oraz potencjał turystyczny i gospodarczy powiatu.

Misja podkreśla powszechność zaangażowania w realizację wizji powiatu nowosądeckiego, opisując rolę władz samorządowych oraz akcentując obywatelski sposób zarządzania powiatem. Należy przez to rozumieć wdrażanie zasad interaktywnego i partnerskiego modelu zarządzania powiatem, wprowadzanie mechanizmów partycypacji mieszkańców w procesach zarządzania i wspieranie organizowania się wspólnoty samorządowej powiatu – jego mieszkańców, ich organizacji i przedstawicielstw – dla urzeczywistnienia wizji powiatu.

Rozwinięciem i uzasadnieniem realności w osiągnięciu przedstawionej wizji i urzeczywistnieniu misji jest prezentowana w kolejnym rozdziale struktura celów rozwoju powiatu nowosądeckiego.

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Spójna wizja rozwoju powiatu oraz misja jego władz pozwala określić listę strategicznych wyzwań równoważącą wszystkie obszary planowania i wskazującą sposoby realizacji dążeń. Analiza listy wyzwań i zależności pomiędzy nimi pozwala sformułować cele strategiczne, które są podstawą kolejnych kroków procesu programowania strategicznego.

Dla realizacji zaproponowanej wizji rozwoju powiatu wskazuje się następujące cele strategiczne:

I. CEL STRATEGICZNY

WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

Cel ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju na lata 2004-2006 oraz założeniami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013:

1. realizowanym poprzez ZPORR (Regionalne Programy Operacyjne w NPR na lata 2007-2013):
Działanie 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego (Poddziałanie 1.1.1 Infrastruktura drogowa), Działanie 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie, Działanie 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa, Działanie 2.4 Reorientacja zawodowa osób dotkniętych procesami restrukturyzacji, Działanie 3.1 Obszary wiejskie;
2. realizowanym poprzez SPO-WKP (PO Innowacje-Inwestycje-Otwarta Gospodarka):
Działanie 1.1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw, Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm,
3. realizowanym poprzez SPO-ROL (PO Rozwój Obszarów Wiejskich):
Działanie 2.7 Pilotażowy Program Leader+,
4. realizowanym poprzez SPO-RZL (PO Wykształcenie i Kompetencje, PO Zatrudnienie i integracja społeczna):
Działanie 2.2 Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, Działanie 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki.

Cel ten także jest zbieżny ze Strategią Rozwoju Nowego Sącza na lata 2004-2013, obszarami strategicznego rozwoju: Obszar I – EDUKACJA, Obszar II – PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, Obszar III – TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA i KULTURA, Obszar IV – ZAGOSPODAROWANIE INFRASTRUKTURALNE

II. CEL STRATEGICZNY

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

Cel ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju na lata 2004-2006 oraz założeniami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013:

1. realizowanym poprzez ZPORR (Regionalne Programy Operacyjne w NPR na lata 2007-2013):

Działanie 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie, Działanie 2.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne, Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości, Działanie 3.1 Obszary wiejskie, Działanie 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna,

2. realizowanym poprzez SPO-ROL (PO Rozwój Obszarów Wiejskich):

Działanie 2.7 Pilotażowy Program Leader+,

3. realizowanym poprzez SPO-RZL (PO Wykształcenie i Kompetencje, PO Zatrudnienie i integracja społeczna, PO Społeczeństwo Obywatelskie):

Działanie 1.1 Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy, Działanie 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia, Działanie 1.4 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, Działanie 1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka, Działanie 2.1 Zwiększenie dostępu do edukacji - promocja kształcenia przez całe życie, Działanie 2.2 Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki;

Cel ten także jest zbieżny ze Strategią Rozwoju Nowego Sącza na lata 2004-2013, obszarami strategicznego rozwoju: Obszar I – EDUKACJA, Obszar II – PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, Obszar III – TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA i KULTURA.

Tak sformułowane cele będą realizowane poprzez programy przyporządkowane celom operacyjnym.

D) CEL STRATEGICZNY WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

Cele operacyjne i programy

- I.1. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POWIATU I JEJ PROMOCJA**
 - I.1.1. Utworzenie Nowosądeckiego Parku Przemysłowego zlokalizowanego na terenie powiatu nowosądeckiego
 - I.1.2. Usprawnienie obsługi inwestorów, szczególnie w urzędach administracji publicznej
 - I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów
 - I.1.4. Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie

- I.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PRZEDSIĘWZIĘĆ INNOWACYJNYCH**
 - I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji
 - I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza
 - I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)

- I.3. TWORZENIE KONKURENCYJNYCH ZASOBÓW PRACY**
 - I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich
 - I.3.2. Wdrażanie kształcenia modułowego
 - I.3.3. Rozwój kształcenia ustawicznego – rozwój Uniwersytetu Trzeciego Wieku
 - I.3.4. Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości

- I.4. ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA**
 - I.4.1. Wspieranie nowoczesnych form rozwoju rolnictwa, sadownictwa, leśnictwa i aktywizacji pozarolniczej
 - I.4.2. Organizacja rynku produktów rolnych

- I.5. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ**
 - I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)
 - I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu
 - I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych
 - I.5.4. Wsparcie turystyki biznesowej i kongresowej (Centrum Kongresowe w Krynicy-Zdroju)

- I.6. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ**
 - I.6.1. Realizacja zadań w zakresie infrastruktury drogowej: szlak komunikacyjny Busko-Koszyce-Brzesko-Nowy Sącz-Muszynka-przejście graniczne, połączenie z systemem autostrad A4 w Polsce i D1 na Słowacji, obwodnice miast, w tym

- I.6.2. Starego i Nowego Sącza, modernizacja drogi Przemysł-Wadowice
Modernizacja dróg powiatowych
- I.6.3. Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe
- I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych
- I.6.5. Opracowanie i wdrożenie zasad współdziałania pomiędzy zarządami dróg a administracją zbiorników i cieków wodnych
- I.6.6. Wspieranie budowy i uruchomienie linii kolejowej Podłęże – Piekielko oraz lotniska

II) CEL STRATEGICZNY POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

Cele operacyjne i programy

- II.1. STWORZENIE NOWOCZESNEJ OFERTY EDUKACYJNEJ**
 - II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży
 - II.1.2. Wspieranie rozwoju ośrodka akademickiego na Sądecczyźnie
 - II.1.3. Rozwój infrastruktury edukacyjnej

- II.2. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO**
 - II.2.1. Realizacja systemu „osłony przeciwpowodziowej” – małe zbiorniki retencyjne, umocnienia brzegów rzek, tamy itp., opracowanie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi
 - II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 - 2011”
 - II.2.3. Realizacja „Programu usuwania odpadów zawierających azbest z terenu powiatu nowosądeckiego”
 - II.2.4. Koordynacja prac związanych z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla Powiatu Nowosądeckiego
 - II.2.5. Upowszechnianie postawy proekologicznej wśród mieszkańców powiatu
 - II.2.6. Rekultywacja zbiorników wodnych Rożnów – Czchów

- II.3. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCOM POWIATU W TYM
BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO**
 - II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia
 - II.3.2. Zwiększenie dostępności i polepszenie jakości usług medycznych dla mieszkańców powiatu
 - II.3.3. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost bezpieczeństwa w powiecie
 - II.3.4. Wspieranie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

- II.4. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**
 - II.4.1. Opracowanie „Programu przystosowania społecznego osób dotkniętych i zagrożonych wykluczeniem” (niepełnosprawni, mieszkańcy terenów peryferyjnych, słabo wykształceni, bezrobotni, osoby starsze, mniejszości etniczne i narodowe itp.)
 - II.4.2. Ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i wdrażanie nowatorskich programów aktywizacyjnych (typu „OwcaPlus”); „przybliżenie” mieszkańcom urzędu pracy i rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy

- II.5. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW ROZWOJU KULTURY W POWIECIE**
 - II.5.1. Wspieranie instytucji kultury zlokalizowanych na terenie powiatu oraz realizacja imprez kulturalnych
 - II.5.2. Opracowanie i wdrożenie planu ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

**II.6. ZAGWARANTOWANIE DOSTĘPNOŚCI DO SZEROKIEJ OFERTY
SPORTOWO-REKREACYJNEJ**

- II.6.1. Realizacja kluczowych inwestycji w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej
- II.6.2. Organizacja cyklu imprez sportowo-rekreacyjnych promujących zdrowy tryb życia

II.7. WZMOCNIENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU

- II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych
- II.7.2. Poprawa informowania mieszkańców o działaniach władz powiatu, opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”
- II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu

3. PROGRAMY

3.1. WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

3.1.1. CEL OPERACYJNY I.1. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POWIATU I JEJ PROMOCJA

I.1.1. Utworzenie Nowosądeckiego Parku Przemysłowego zlokalizowanego na terenie powiatu nowosądeckiego

Celem przedsięwzięcia jest wzrost konkurencyjności gospodarczej powiatu nowosądeckiego poprzez stworzenie warunków do lokalizacji działalności gospodarczej przyczyniającej się do wzrostu liczby nowych miejsc pracy oraz rozwoju przedsiębiorstw nowoczesnych technologii.

Konieczność powstania parku przemysłowego na terenie powiatu nowosądeckiego podyktowana jest trudną sytuacją w zakresie warunków gospodarczych na tym terenie. Wysoki wskaźnik bezrobocia na obszarze powiatu i na obszarach sąsiednich, znikoma chęć do inwestowania wykazywana przez inwestorów, niewykorzystane zasoby majątkowe, będące spadkiem po dawnym systemie gospodarczym powodują, iż subregion sądecki wykazuje mniejszą dynamikę rozwoju i problemy strukturalne. Jest to jeden ze skutków restrukturyzacji gospodarki krajowej, która szczególnie dotyczy rejonów oddalonych od silnych centrów gospodarczych.

Powstanie parku przemysłowego zgodne jest z wytycznymi polityki gospodarczej państwa zawartymi w programie rządowym „Zwiększanie innowacyjności gospodarki w Polsce do 2006 roku” oraz z celami Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”.

Sądeczczyzna posiada potencjał turystyczny, zaplecze naukowo-edukacyjne Krakowa oraz Nowego Sącza, doświadczenia w zakresie rozwoju rzemiosła i nowoczesnych form gospodarowania. Tym samym tworzy obszar godny wsparcia i ożywienia społeczno-ekonomicznego, który może stanowić silny składnik potencjału rozwojowego Małopolski.

Poprawa infrastruktury komunikacyjnej wzmocniłaby pozycję parku i dostępność całego regionu, szczególnie w świetle podniesienia znaczenia kontaktów transgranicznych w ramach krajów Unii Europejskiej. Aktywizacja zawodowa, powstanie nowych miejsc pracy, przyciągnięcie inwestorów, rozwój form przemysłu opartych na nowych technologiach - to oczekiwane wymierne rezultaty powstania parku, który oddziaływałby nie tylko na subregion sądecki, ale także na całe województwo małopolskie.

Wdrożenie tej inicjatywy daje możliwość synergicznego połączenia działań instytucji centralnych, regionalnych, lokalnych oraz samych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych (głównie zrzeszeń i organizacji gospodarczych). Szczególną rolę parku należy dostrzec w aktywizacji sektora małych i średnich przedsiębiorstw, który stanowi motor rozwoju regionów.

Z racji specyfiki położenia projektowanego parku przemysłowego proponuje się aby na jego terenie ulokować firmy o działalności nieuciążliwej dla środowiska naturalnego,

wykorzystujące dostępne zasoby infrastrukturalne. Byłyby to w szczególności podmioty:

- charakterze usługowym (bazy transportowe)
- związane na przykład z gospodarką leśną (obróbka i przetwórstwo drewna, tartak)
- charakterze logistycznym (magazyny, zaplecze dla firm)
- hurtownie materiałów przemysłowych nieuciążliwych dla środowiska, hurtownie spożywcze.

Powiat Nowosądecki może potencjalnie zaoferować:

- w pełni uzbrojony teren pod Park
- opracowanie kierunków funkcjonowania Parku i ich monitoring
- promocję firm funkcjonujących na terenie Parku
- profesjonalne doradztwo prawno-ekonomiczne i obsługę firm
- pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (fundusze strukturalne UE)
- informatyzację firm i podłączenie do sieci baz informacji gospodarczych funkcjonujących w powiecie

Stworzenie parku przemysłowego w powiecie nowosądeckim daje możliwość rozwoju na jego terenie przedsiębiorstw z branż wysokich technologii, priorytetowych z punktu widzenia polskiej gospodarki. Bliskość zaplecza naukowego (Nowy Sącz, Kraków, Tarnów), możliwość zatrudnienia wysoko kwalifikowanej kadry pozwoli na stworzenie atrakcyjnych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w tym zakresie oraz zacieśniania powiązań nauki z praktyką gospodarczą. Jednocześnie występuje potrzeba stworzenia odpowiednich warunków i udogodnień (organizacyjnych, prawnych, podatkowych oraz administracyjnych) dla otwierania, prowadzenia i rozwoju przedsiębiorstw.

W ramach realizacji programu należy:

1. przeprowadzić analizę potencjalnych lokalizacji parku oraz dokonać wyboru terenu dobrze skomunikowanego, na obszarze przeznaczonym na tego typu inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
2. zapewnić uregulowanie statusu prawnego terenów włączonych do parku,
3. powołać zespół ds. utworzenia Nowosądeckiego Parku Przemysłowego,
4. przygotować koncepcję funkcjonowania parku (w tym ulgi w podatkach i opłatach lokalnych),
5. przygotować listy intencyjne do przyszłych udziałowców spółki (zarządzającej Parkiem) oraz zawrzeć porozumienie w sprawie zakresu zadań i harmonogramu utworzenia parku,
6. opracować studium wykonalności dla Nowosądeckiego Parku Przemysłowego,
7. pozyskać i przeszkolić kadrę konieczną dla funkcjonowania spółki,
8. powołać spółkę koordynującą (akcyjną lub z o.o.), której udziałowcami będą: samorząd powiatowy, samorządy gminne, agencja rozwoju regionalnego, fundusze regionalne, przedsiębiorcy lokalni, itp.,
9. utworzyć w ramach spółki jednostkę administrującą parkiem, realizującą zadania z zakresu:
 - obrotu i administracji, świadczenia usług najmu nieruchomości,
 - zabezpieczenia mienia,
 - świadczenia usług logistycznych,
 - obsługi prawnej i księgowo-finansowej,
 - prowadzenia negocjacji z potencjalnymi inwestorami,
 - transferu technologii,

- świadczenia usług doradztwa biznesowego (opracowywanie biznes planów, pomoc przy sporządzaniu wniosków kredytowych oraz wniosków o uzyskanie środków z Unii Europejskiej).

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.2. Usprawnienie obsługi inwestorów, szczególnie w urzędach administracji publicznej
- I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów
- I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji
- I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza
- I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka

Wskaźniki monitoringu:

- liczba firm działająca w Nowosądeckim Parku Przemysłowym,
- liczba nowych miejsc pracy wykreowanych dzięki funkcjonowaniu Parku,
- liczba firm otoczenia biznesu działających na terenie Parku.

Jednostka wiodąca:

Konieczne jest stworzenie zespołu ds. utworzenia Nowosądeckiego Parku Przemysłowego, który zostanie rozwiązany po powołaniu spółki do zarządzania Parkiem.

I.1.2. Usprawnienie obsługi inwestorów, szczególnie w urzędach administracji publicznej

Dla inwestorów szukających terenów dla lokalizacji przedsiębiorstw ważne jest szybkie i sprawne załatwienie niezbędnych formalności, kompetencja urzędników odpowiadających za kontakt z inwestorami oraz posiadanie przez nich aktualnych informacji dotyczących możliwości inwestowania na terenie powiatu, itp.

W wyniku realizacji zadania w ramach struktury starostwa istnieje potrzeba powstania komórki zajmującej się kompleksową obsługą przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów. Pracownicy zajmujący się ich obsługą będą posiadali pełną i aktualną informację dotyczącą możliwości inwestowania na obszarze powiatu, w tym przygotowania oferty inwestycyjnej. Analogiczne rozwiązanie zostanie winne zostać wprowadzone w gminach. Wszelkie sprawy dotyczące inwestowania w powiecie inwestor będzie mógł załatwiać w jednym miejscu (zasada „jednego okienka”), w starostwie dla wybranych obszarów objętych planami miejscowymi. W innych przypadkach będą to dwa miejsca – urząd właściwej gminy i starostwo. Dodatkowo, w starostwie, będzie można uzyskać pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie inwestycji.

Etapy:

1. analiza istniejących procedur i mechanizmów obsługi inwestorów wewnętrznych pod kątem ich usprawnienia,
2. opracowanie kompleksowego systemu obsługi inwestorów na szczeblu gminnym i powiatowym,

3. specjalistyczne szkolenia dla urzędników zaangażowanych w obsługę przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych,
4. sporządzenie rocznego planu działań dla osób/komórek odpowiadających za współpracę z inwestorami zewnętrznymi.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów
- I.1.4 Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie
- I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji
- I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza
- I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka
PO Administracja sprawna i służebna

Wskaźniki monitoringu:

- liczba podmiotów gospodarczych i potencjalnych inwestorów obsługiwanych przez odpowiedzialną komórkę Starostwa Powiatowego,
- liczba wniosków o dofinansowanie inwestycji powstałych przy pomocy komórki ds. obsługi inwestorów.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Projektowana komórka. Koordynacja zakresów merytorycznych wydziałów właściwych do spraw geodezji i budownictwa oraz rozwoju lokalnego.

I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów

Kompleksowa polityka promocyjna atrakcyjności inwestycyjnej powiatu zwiększy konkurencyjność powiatu nowosądeckiego, a co za tym idzie ułatwi inwestorom dotarcie do informacji o oferowanych przez władze gmin terenach pod inwestycje. Opracowanie wspólnej, kompleksowej polityki promocyjnej (przy wykorzystaniu już istniejących doświadczeń i zapisów) stanowić będzie nową jakość nie tylko w zakresie współpracy, ale również wypracowania konkretnych produktów promocji i grup ich odbiorców. W wyniku opracowania programu promocji zostaną określone produkty powiatu do promowania – z uwzględnieniem specyfiki i potrzeb poszczególnych gmin – oraz nastąpi zdefiniowanie i określenie odbiorców promocji tak, aby była ona jak najbardziej skuteczna. Wypracowanie wspólnego wizerunku (np. logo, szata graficzna) pozwoli w dłuższym okresie na stworzenie i ugruntowanie w świadomości inwestorów wizerunku powiatu. Ponadto, wspólne podejmowanie działań (od publikacji poprzez imprezy o charakterze targowym czy wystawienniczym po organizację np. misji gospodarczych) pozwoli nie tylko na ograniczenie kosztów jednostkowych, ale także na uczestnictwo w takich imprezach, których koszty przekraczają możliwości pojedynczych podmiotów.

Etapy:

1. powołanie powiatowego zespołu ds. opracowania polityki promocji gospodarczej powiatu nowosądeckiego,
2. zapoznanie się z postanowieniami w zakresie promocji zawartych w strategiach gmin i powiatu, strategii regionalnej oraz programach sektorowych,
3. opracowanie polityki promocji gospodarczej (wraz z określeniem zasad wdrażania),
4. formalna akceptacja dokumentu przez samorządy,
5. rozpoczęcie realizacji polityki promocji gospodarczej powiatu nowosądeckiego.

Zadanie polega na rozpoznaniu zasobów terenu, obiektów i lokali oferowanych inwestorom na terenie gmin powiatu nowosądeckiego, także w kontekście ustaleń planistycznych (przeznaczenia gruntów w planach) i określenie pożądanej wielkości zasobu wraz z ustaleniem jego przeznaczenia (cel ewentualnego inwestowania, branże itp.) oraz warunków, które należy spełnić, ażeby oferta była możliwie dobra (inwestycje infrastrukturalne). Dotyczy to także warunków, na jakich dany zasób może zostać wykorzystany (ustalenia planistyczne i/lub warunki użytkowania – wynajmu, dzierżawy).

System ofert dla inwestorów jest narzędziem wspierającym rozwój gospodarczy oraz niezbędnym dla promocji gospodarczej powiatu.

Oferty będą zawierać:

- informacje o możliwościach inwestowania i rozwoju,
- ogólne informacje geograficzne, komunikacyjne, surowcowe, ludnościowe i infrastrukturalne,
- wykazy obiektów nadających się do wykorzystania przez inwestorów, informacje o stanie prawnym, infrastrukturze technicznej, dane dotyczące przedsiębiorstw do przejęcia i tych, które są zainteresowane kooperacją,
- informacje o prowadzonej polityce rozwoju i ulgach, przywilejach czy preferencjach.

Opracowanie i wdrożenie systemu informacji dla inwestorów polegało będzie na przygotowaniu zestawu narzędzi służących przedstawianiu aktualnej oferty inwestycyjnej powiatu (strona internetowa, informacja na targach, aktualizowany biuletyn).

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.1. Utworzenie Nowosądeckiego Parku Przemysłowego zlokalizowanego na terenie powiatu nowosądeckiego
- I.1.4 Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie
- I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji
- II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych
- II.7.2. Poprawa informowania mieszkańców o działaniach władz powiatu, opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”
- II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

Wskaźniki monitoringu:

- liczba akcji promujących atrakcyjność gospodarczą powiatu (udział w targach, wystawach),
- liczba nowych inwestycji w powiecie.
- liczba podmiotów gospodarczych korzystających z systemu ofert,
- liczba ofert wykorzystanych przez inwestorów,
- liczba nowych inwestycji w powiecie.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Konieczne jest stworzenie zespołu ds. opracowania i wdrożenia polityki promocji.

Koordinacja zakresów merytorycznych wydziałów merytoryczne właściwych do spraw rozwoju lokalnego, promocji, informacji publicznej, geodezji i budownictwa.

I.1.4. Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie

Ustalenie polityki w zakresie miejscowego planowania przestrzennego jest konieczne dla właściwego rozdysponowania przestrzeni na cele związane z inwestowaniem. Brak planowania na poziomie powiatu i porozumień dotyczących zasad zagospodarowania terenów jest zagrożeniem dla kształtowania porządku przestrzennego. Konieczne jest zaprojektowanie takiego procesu sporządzania planów miejscowych, aby były one autentycznym instrumentem realizacji wizji przyjętych w strategiach rozwoju gmin oraz *Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego*, a równocześnie zapewniły możliwe skuteczne warunki dla realizacji procesów inwestycyjnych.

Konieczne jest opracowanie programów w zakresie gospodarowania gruntami gmin i powiatu, przede wszystkim uwzględniając utworzenie zwartych kompleksów dla potrzeb inwestycyjnych (zbywanie małych działek stanowiących barierę inwestycyjną, scalanie lub nabywanie dużych). By program gospodarowania przestrzenią w powiecie był realnym instrumentem realizowania polityki gmin i powiatu nowosądeckiego powinna zostać stworzona jednolita elektroniczna baza zagospodarowania przestrzennego powiatu nowosądeckiego, która będzie umożliwiała m.in. uzyskiwanie informacji o przeznaczeniu terenu pod konkretne cele inwestycyjne oraz ułatwiała wprowadzanie korekt w planie, w celu harmonijnego rozwoju powiatu.

Etapy:

1. analiza stanu faktycznego zagospodarowania przestrzennego powiatu – zbilansowanie użytkowania i potrzeb,
2. analiza miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminach powiatu,
3. opracowanie elektronicznej bazy zagospodarowania przestrzennego powiatu nowosądeckiego,
4. przygotowanie spójnego powiatowego programu gospodarowania przestrzenią pod kątem spójnej polityki inwestycyjnej, w tym objęcie planami miejscowymi potencjalnych terenów do inwestowania.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

Program ma charakter koordynujący – winien poprzedzać wszystkie zadania związane z inwestowaniem lub udostępnianiem terenów pod inwestycje.

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka

Wskaźniki monitoringu:

- uzyskanie konsensusu związanego z gospodarowaniem przestrzenią w powiecie,
- wspólna polityka dotycząca terenów pod inwestycje, przeniesiona do dokumentów planistycznych gmin – studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów miejscowych,
- procent potencjalnych terenów do zainwestowania, dla których sporządzono plany miejscowe.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw geodezji i budownictwa, zarządzania przestrzenią.

3.1.2. CEL OPERACYJNY I.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PRZEDSIĘWZIĘĆ INNOWACYJNYCH

I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji

Działalność instytucji otoczenia biznesu jest czynnikiem decydującym o atrakcyjności gospodarczej jednostki samorządowej. Instytucje te wspierają rozwój sieci kooperacyjnych, pozyskiwanie środków zewnętrznych, transfer technologii, itp. Wspieranie lokalnych instytucji otoczenia biznesu jest ważnym zadaniem dla władz lokalnych, gdyż ich dobre funkcjonowanie jest ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarczy regionu.

Etapy:

1. inwentaryzacja instytucji otoczenia biznesu działających na terenie powiatu,
2. przygotowanie koncepcji platformy współpracy samorządów z instytucjami otoczenia biznesu,
3. zaproszenie do współpracy przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.2. Usprawnienie obsługi inwestorów, szczególnie w urzędach administracji publicznej
- I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów
- I.1.4 Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie
- I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka
PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

Wskaźniki monitoringu:

- liczba firm otoczenia biznesu działających na terenie powiatu,
- dynamika podmiotów gospodarczych w sekcji j: pośrednictwo finansowe,
- liczba podmiotów gospodarczych korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Konieczne jest stworzenie nowej komórki organizacyjnej w Starostwie. Współpraca wydziału merytorycznie właściwego do spraw rozwoju lokalnego i współpracy z przedsiębiorcami.

I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza

Skuteczność funkcjonowania przedsiębiorstw w głównej mierze zależy od uwarunkowań prawnych, które wyznaczają ramy działalności gospodarczej. Uwarunkowania te mają w dużym stopniu charakter krajowy, należy jednakże dążyć do maksymalizacji ułatwień na szczeblu lokalnym. Istotnym kierunkiem jest tutaj ujednoczenie systemu preferencji gospodarczych dla całego subregionu sądeckiego. Przedsiębiorcę nie powinno zbytnio

obchodzić podziały administracyjne, ujednoczony punkt kontaktowy ułatwiłby obsługę przedsiębiorców z terenu Sądecczyzny, jak i potencjalnych inwestorów zewnętrznych.

Etapy:

1. przegląd uwarunkowań krajowych oraz lokalnych w odniesieniu do przedsiębiorców i branż reprezentowanych na Sądecczyźnie
2. opracowanie planu ich ujednoczenia
3. powołanie zespołu koordynującego wdrożenie zmian
4. monitoring zmian („barometr przedsiębiorczości – impulsów i barier”)

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.1.2. Usprawnienie obsługi inwestorów, szczególnie w urzędach administracji publicznej

I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka

Wskaźniki monitoringu:

- liczba firm otoczenia biznesu działających na terenie Sądecczyzny,
- dynamika podmiotów gospodarczych

Jednostka wiodąca w powiecie:

Konieczne jest stworzenie nowej komórki organizacyjnej w Starostwie. Współpraca wydziału merytorycznie właściwego do spraw rozwoju lokalnego i współpracy z przedsiębiorcami.

I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)

O sile ekonomicznej ziemi sądeckiej decyduje w głównej mierze drobna i średnia wytwórczość – lokalne rzemiosło, obejmujące przede wszystkim sferę usług. Działające na Sądecczyźnie zrzeszenia rzemiosła i przedsiębiorczości, grupują najbardziej aktywną część tego sektora. Dostrzeżenie przez wszystkie władze lokalne potencjału tkwiącego w małych, elastycznie dostosowujących się do wymogów rynkowych firmach, może znacznie ożywić rynek pracy oraz podnieść konkurencyjność całej gospodarki lokalnej.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów

I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Zatrudnienie i integracja społeczna

Wskaźniki monitoringu:

- dynamika podmiotów gospodarczych,
- wzrost liczby zrzeszonych firm

Jednostka wiodąca w powiecie:

Zadanie może koordynować jednostka merytorycznie odpowiedzialna za rozwój lokalny oraz współpracę z przedsiębiorcami.

3.1.3. CEL OPERACYJNY I.3. TWORZENIE KONKURENCYJNYCH ZASOBÓW PRACY

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

Bardzo istotnym elementem konkurencyjnego rynku pracy jest posiadanie zasobu pracowników zdolnych do sprostania wymaganiom stawianym przez nowoczesną gospodarkę. Niewystarczające jest już, by dysponowali oni określonym wykształceniem i umiejętnościami. O wiele bardziej istotne jest wzmocnienie ich zdolności przystosowywania się do zmian zachodzących na rynku pracy. Oznacza to m.in. prowadzenie działań zmierzających do zwiększania ich mobilności przestrzennej (zmiany miejsca zamieszkania w związku z wykonywaniem nowej pracy), czy też mobilności zawodowej (z jednej strony przejawiającej się w ciągłym poszerzaniu swojej wiedzy i umiejętności, a z drugiej – w przekwalifikowaniu, zdobywaniu nowych zawodów i kwalifikacji). Szczególna uwaga powinna być poświęcona zapewnieniu potencjalnym inwestorom wykwalifikowanej siły roboczej oraz kadry zarządzającej. Pracownicy posiadający wyższe lub specjalistyczne wykształcenie/umiejętności są bowiem czynnikiem niezbędnym do wzrostu aktywności inwestycyjnej na terenie powiatu. Wszystkim tym działaniom służyć powinny instytucje szkoleniowe, doradztwa zawodowe, jak i placówki oświatowe zlokalizowane na terenie powiatu.

Etapy:

1. identyfikacja lokalnych instytucji i placówek zajmujących się działalnością szkoleniową, doradztwem zawodowym,
2. nawiązanie z nimi współpracy, przy założeniu silnego wsparcia placówek oświatowych, w celu określenia priorytetów i koniecznej sekwencji działań,
3. realizacja przyjętych celów (prowadzenie akcji informacyjno-promocyjnych, organizowanie targów pracy, „dni kariery” itp.).

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.3.2. Wdrażanie kształcenia modułowego

I.3.4. Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

II.1.2. Wspieranie rozwoju ośrodka akademickiego na Sądecczyźnie

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

PO Wykształcenie i kompetencje

PO Zatrudnienie i integracja społeczna

Wskaźniki monitoringu:

- liczba firm i instytucji szkoleniowych, doradztwa zawodowego zlokalizowanych na terenie powiatu,
- liczba osób korzystających z usług firm i instytucji szkoleniowych oraz doradztwa zawodowego,

- liczba imprez i akcji informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez władze samorządowe (lub pod ich patronatem) wspierających wzrost adaptacyjności mieszkańców.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja działań wydziałów merytorycznie właściwych do spraw edukacji, polityki społecznej. Współpraca z urzędem pracy oraz innymi instytucjami rynku pracy (instytucje szkoleniowe).

I.3.2. Wdrażanie kształcenia modułowego

Nauka na poziomie podstawowym, średnim i wyższym, jak również oferta edukacyjna skierowana do osób dorosłych powinna być ściśle skorelowana z sytuacją panującą na rynku pracy. Służyć temu ma właśnie kształcenie modułowe, czyli zapewnienie z jednej strony niezbędnej wiedzy teoretycznej, a drugiej natomiast poszerzenie jej o bezpośrednie kontakty z firmami, urzędami i innymi podmiotami mogącymi być w przyszłości zainteresowanych zatrudnieniem u siebie absolwentów określonych typów szkół, specjalności, kierunków itp. Zwiększony nacisk położony zatem powinien być na zaoferowanie możliwości odbywania praktyk/stażów zawodowych przez uczniów, jeszcze podczas trwania ich edukacji. Dzięki temu koszty szkoleń potencjalnych pracowników mogłyby być znacząco ograniczane, pracodawcy uzyskiwaliby pracowników już znających specyfikę danego zawodu czy też instytucji/firm, a absolwenci zyskiwaliby satysfakcjonujące ich miejsce pracy.

Etapy:

1. zidentyfikowanie oraz nawiązanie współpracy z pracodawcami zainteresowanymi przyjmowaniem uczniów na staże/praktyki zawodowe,
2. monitorowanie efektów programu ze szczególnym uwzględnieniem prognoz dotyczących sytuacji na rynku pracy.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

I.3.4 Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Wykształcenie i kompetencje

Wskaźniki monitoringu:

- liczba firm i instytucji, które uczestniczą w programie kształcenia,
- odsetek absolwentów którzy uzyskali pracę po ukończeniu szkoły,
- współczynnik aktywności zawodowej.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja działań wydziałów merytorycznie właściwych do spraw edukacji, polityki społecznej. Współpraca z urzędem pracy oraz innymi instytucjami rynku pracy (instytucje szkoleniowe).

I.3.3. Rozwój kształcenia ustawicznego – rozwój Uniwersytetu Trzeciego Wieku

Kolejnym ważnym zadaniem, podnoszącym poziom aktywności społecznej, w tym też zawodowej mieszkańców, choć nie oddziałujący bezpośrednio na rynek pracy i jego zasoby jest kształcenie ustawiczne. Jego rozwój służy większej aktywności seniorów, których w wyniku procesów demograficznych, mających miejsce w naszym społeczeństwie ilościowo będzie przybywać. Inicjatywą, która winna otrzymywać wsparcie jest Sąddecki Uniwersytet Trzeciego Wieku, powstały w roku 2004. Jego rozwój oraz rozwój innych podobnych inicjatyw gwarantuje realizację celów aktywnego uczestnictwa wszystkich obywateli w życiu społecznym.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

PO Zatrudnienie i integracja społeczna

PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba słuchaczy form kształcenia ustawicznego
- liczba słuchaczy SUTW

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydziały merytorycznie właściwe do spraw edukacji oraz polityki społecznej.

I.3.4. Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości

W celu zwiększenia wiedzy o rynku pracy i dostępu do form jego aktywizacji konieczne jest stworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości. Taka płaszczyzna byłaby skutecznym miejscem wymiany informacji, pozyskiwania danych oraz przekazu wiedzy na temat podnoszenia kwalifikacji, zatrudnienia oraz kierunków rozwoju swojej kariery czy firmy. Szczegółowy zakres i forma systemu (punkt konsultacyjny, forum wymiany, portal) oraz stopień jego sformalizowania zostaną określone w toku szczegółowych potrzeb i oczekiwań uczestników w tym zakresie.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

II.4.2. Ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i wdrażanie nowatorskich programów aktywizacyjnych (typu „OwcaPlus”); „przybliżenie” mieszkańcom urzędu pracy i rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

PO Wykształcenie i kompetencje

PO Zatrudnienie i integracja społeczna

Wskaźniki monitoringu:

- liczba uczestników systemu
- liczba nowopowstałych firm
- wskaźnik bezrobocia

Jednostka wiodąca w powiecie:

Urząd pracy. Wydziały merytorycznie właściwe do spraw edukacji oraz polityki społecznej i rozwoju lokalnego (współpraca z przedsiębiorcami).

3.1.4. CEL OPERACYJNY I.4. ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA

I.4.1. Wspieranie nowoczesnych form rozwoju rolnictwa, sadownictwa, leśnictwa i aktywizacji pozarolniczej

Rolnictwo stanowi jeden z głównych sektorów gospodarki lokalnej powiatu nowosądeckiego. Jako taki winien być wspierany w kierunku rozwoju nowoczesnych form aktywności rolniczej, w tym w szczególności rolnictwa ekologicznego. Zważywszy na znaczny udział innych form działalności rolniczej jak sadownictwo, ogrodnictwo itp. i ich wpływ na zatrudnienie w niektórych gminach powiatu wsparcie takie winno iść w kierunku pomocy restrukturyzacji, wprowadzania nowych form gospodarowania, ułatwień w zbyciu towarów, promocji produktów regionalnych. Nie bez znaczenia jest również wsparcie dla działalności pozarolniczej, w tym głównie agroturystyki, jako dodatkowego źródła dochodów dla mieszkańców wsi, aktywizacji kobiet oraz ożywienia społeczności wiejskich.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów

I.1.4. Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie

I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)

I.4.2. Organizacja rynku produktów rolnych

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Rozwój obszarów wiejskich

Wskaźniki monitoringu:

- liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenach wiejskich
- liczba gospodarstw agroturystycznych

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydziały merytorycznie właściwe do spraw rolnictwa, leśnictwa, rozwoju lokalnego. Współpraca z izbami rolniczymi (w tym Małopolską Izbą Rolniczą), innymi podmiotami samorządu rolniczego, ośrodkami doradztwa rolniczego oraz instytucjami otoczenia biznesu, szczególnie wiejskiego, a także organizacjami zrzeszającymi gospodarstwa agroturystyczne.

I.4.2. Organizacja rynku produktów rolnych

Zmiany strukturalne w gospodarce mające miejsce w ostatnich latach w naszym kraju spowodowały rozpad państwowych i spółdzielczych struktur zajmujących się obrotem produktów rolnych, osłabiły i rozproszyły pozycję producentów rolnych. Brak organizacji obrotu spowodował utrudnienie w stabilizacji cen i koniunktury na produkty rolne, zakłócił proces wprowadzania niezwykle ważnych na wolnym rynku norm i standardów jakościowych.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej nakłada obowiązek przestrzegania wspomnianych standardów jakościowych oraz co bardziej istotne, zmusza podmioty gospodarcze do konkurencyjności, Dlatego też tylko dobrze działające grupy producentów rolnych, giełdy i rynki hurtowe mogą podjąć skuteczną walkę o konkurencyjną pozycję na rynkach lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych. Tak stworzony system może zagwarantować producentom rolnym wzrost dochodów i planowanie produkcji, a konsumentom zapewni dobry jakościowo i możliwie tani produkt spożywczy.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.4.1. Wspieranie nowoczesnych form rozwoju rolnictwa, sadownictwa, leśnictwa i aktywizacji pozarolniczej
- I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji
- I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ulatwienia podatkowe, administracyjne)

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Rozwój obszarów wiejskich

Wskaźniki monitoringu:

- liczba grup producenckich
- wolumin obrotów towarowych

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydziały merytorycznie właściwe do spraw rolnictwa, leśnictwa, rozwoju lokalnego. Współpraca z izbami rolniczymi (w tym Małopolską Izbą Rolniczą), innymi podmiotami samorządu rolniczego, ośrodkami doradztwa rolniczego oraz instytucjami otoczenia biznesu, szczególnie wiejskiego.

3.1.5. CEL OPERACYJNY I.5. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych, w tym turystyki uzdrowiskowej)

Do zwiększenia wykorzystania potencjału turystycznego przyczyni się stworzenie odpowiednich warunków materialnych i instytucjonalnych dla rozwoju kultury oraz aktywna promocja powiatu (wydarzenia kulturalne, zabytki) na rynkach krajowych i zagranicznych. Atrakcyjność turystyczna powiatu zostanie także zwiększona przez zapewnienie odpowiedniej bazy noclegowej i poprawę wewnętrzną i zewnętrzną dostępności komunikacyjnej. Postawić należy na dynamiczny rozwój turystyki oraz rozwój sfery związanych z tym usług. Przesłaniem powinno być potraktowanie turystyki jako kategorii ekonomicznej oraz dochodowej dziedziny gospodarki ziemi sądeckiej, w którą można i trzeba inwestować. Brać jednak pod uwagę należy, iż kierunek turystyczny jako wiodący w strategiach rozwojowych mogą przyjąć, tylko te gminy, które posiadają rzeczywisty potencjał turystyczny, możliwy do wykorzystania.

Etapy:

1. diagnoza istniejącego stanu zainwestowania w infrastrukturę turystyczną,
2. priorytetyzacja zadań inwestycyjnych koniecznych do zwiększenia atrakcyjności turystycznej,
3. przygotowanie planu inwestycji oraz źródeł ich finansowania,
4. realizacja inwestycji.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów

I.1.4 Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie

I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)

I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych

I.6.2. Modernizacja dróg powiatowych

I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych

I.6.6. Wspieranie budowy i uruchomienie linii kolejowej Podłęże – Piekiełko oraz lotniska

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

Wskaźniki monitoringu:

- liczba zrealizowanych inwestycji w infrastrukturze turystycznej,
- liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury turystycznej,
- liczba nowych miejsc pracy w sektorze turystyki.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja wydziałów merytorycznie właściwych do spraw turystyki, rozwoju lokalnego środków pomocowych, zarządzania inwestycjami oraz kultury i współpracy międzynarodowej.

I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu

Tworzenie produktu turystycznego na poziomie powiatu oraz szukanie możliwości wsparcia rozwoju turystyki z funduszy Unii Europejskiej jest ważnym zadaniem władz powiatowych. Działania na rzecz promocji turystycznej są jednym z najważniejszych czynników wpływających na ruch turystyczny na danym terenie. Współpraca władz lokalnych, instytucji oraz przedsiębiorców z branży turystycznej pozwala zaktywizować społeczność lokalną do wspólnych działań pobudzających turystykę w regionie.

Etapy:

1. analiza oferty turystycznej w powiecie,
2. przygotowanie zestawu instrumentów promocyjnych przydatnych do realizacji polityki promocyjnej,
3. tworzenie nowych produktów turystycznych,
4. przygotowanie koncepcji spójnego systemu promocji turystycznej powiatu nowosądeckiego,
5. realizacja polityki promocyjnej.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)
- II.5.1. Wspieranie instytucji kultury zlokalizowanych na terenie powiatu oraz realizacja imprez kulturalnych
- II.6.2. Organizacja cyklu imprez sportowo-rekreacyjnych promujących zdrowy tryb życia
- II.7.2. Poprawa informowania mieszkańców o działaniach władz powiatu, opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”
- II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

Wskaźniki monitoringu:

- liczba współpracujących podmiotów zaangażowanych w promocję turystyczną powiatu,
- liczba akcji promujących atrakcyjność turystyczną powiatu,
- liczba turystów odwiedzających powiat,
- liczba turystów korzystających z miejsc noclegowych,
- liczba osób korzystających z atrakcji turystycznych.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw turystyki. Współpraca z wydziałami rozwoju lokalnego, środków pomocowych, informacji publicznej oraz współpracy międzynarodowej.

I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych

Opracowanie wspólnej, kompleksowej oferty turystycznej (przy wykorzystaniu już istniejących doświadczeń i zapisów) stanowić będzie nową jakość nie tylko w zakresie

współpracy, ale również wypracowania konkretnych produktów powiatu i grup ich odbiorców. Oferta turystyczna powiatu powinna kłaść nacisk na: wysoką jakość, bezpieczeństwo, stan środowiska naturalnego, dostępność komunikacyjną. Realizowane powinny być wspólne projekty polegające na budowaniu nowych bądź poprawie jakości istniejących produktów, atrakcji, uwzględniające możliwości i zasoby finansowe zainteresowanych podmiotów. Do wdrażania tego rodzaju projektów doskonale nadaje się partnerstwo publiczno-prywatne. Istotne będzie dodatkowo – na podstawie analizy zjawisk zachodzących w turystyce – wskazanie na potencjalne nisze rynkowe i w oparciu o bazę dóbr turystycznych udzielanie pomocy merytorycznej i finansowej z budżetu własnego i środków strukturalnych. Jednym z głównych kierunków tak pojmowanego zarządzania produktem turystycznym będzie wsparcie (lub ewentualne stworzenie) marek turystycznych – produktów regionalnych itp.

Etapy:

1. analiza atrakcyjności turystycznej powiatu, w tym analiza marek turystycznych
2. inwentaryzacja zasobów, ofert podmiotów gospodarczych branży turystycznej oraz instytucji wspierających turystykę w powiecie,
3. przygotowanie koncepcji systemu zbierania, grupowania, udostępniania i aktualizacji ofert turystycznych w powiecie.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów
- I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)
- I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu
- I.5.4. Wsparcie turystyki biznesowej i kongresowej (Centrum Kongresowe w Krynicy-Zdroju)
- I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych
- II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych
- II.7.2. Poprawa informowania mieszkańców o działaniach władz powiatu, opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka

Wskaźniki monitoringu:

- liczba obiektów i atrakcji turystycznych zgromadzonych w systemie,
- stopień zainteresowania produktami markowymi,
- liczba turystów odwiedzających powiat,
- miejsca noclegowe na 10 000 mieszkańców,
- liczba turystów korzystających z miejsc noclegowych,
- liczba osób korzystających z oferty turystycznej.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw turystyki. Współpraca z wydziałami rozwoju lokalnego, środków pomocowych, informacji publicznej oraz współpracy międzynarodowej.

I.5.4. Wsparcie turystyki biznesowej i kongresowej (Centrum Kongresowe w Krynicy-Zdroju)

Jednym z wiodących rodzajów turystyki, która stanowić będzie znacznej źródło dochodów dla podmiotów branży turystycznej jest turystyka biznesowa oraz kongresowa. Rodzaje te ukierunkowane są na odbiorcę bardziej indywidualnego, o dochodach wyższych. Krynica-Zdrój jak niewiele innych ośrodków w regionie posiada szanse by stać się ponadkrajowym centrum turystyki kongresowej. Infrastruktura towarzysząca, tradycje miejsca, położenie warunkują rozwój tego typu centrum właśnie tutaj. Ponadto potencjał uzdrowiskowy Krynicy, może zostać wzmocniony poprzez połączenie z innymi uzdrowiskami regionu, poszerzając ofertę turystyczną.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów
- I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)
- I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu
- I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych
- I.6.1. Realizacja zadań w zakresie infrastruktury drogowej: szlak komunikacyjny Busko-Koszyce-Brzesko-Nowy Sącz-Muszynka-przejsie graniczne, połączenie z systemem autostrad A4 w Polsce i D1 na Słowacji, obwodnice miast, w tym Starego i Nowego Sącza, modernizacja drogi Przemyśl-Wadowice
- I.6.2. Modernizacja dróg powiatowych
- I.6.6. Wspieranie budowy i uruchomienie linii kolejowej Podłęże – Piekielko oraz lotniska
- II.1.2. Wspieranie rozwoju ośrodka akademickiego na Sądecczyźnie

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka
Regionalny Program Operacyjny

Wskaźniki monitoringu:

- liczba odbywanych kongresów, seminariów, konferencji i innego tego typu zdarzeń
- liczba uczestników wskazanych zdarzeń
- liczba turystów w podziale na cele podejmowanych podróży turystycznych

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw turystyki. Współpraca z wydziałami rozwoju lokalnego, środków pomocowych, informacji publicznej oraz współpracy międzynarodowej.

3.1.6. CEL OPERACYJNY I.6. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

I.6.1. Realizacja zadań w zakresie infrastruktury drogowej: szlak komunikacyjny Busko-Koszyce-Brzesko-Nowy Sącz-Muszynka-przejście graniczne, połączenie z systemem autostrad A4 w Polsce i D1 na Słowacji, obwodnice miast, w tym Starego i Nowego Sącza, modernizacja drogi Przemyśl-Wadowice

System infrastruktury komunikacyjnej stanowi najważniejszy w chwili obecnej czynnik rozwoju gospodarczego Sądecczyzny. Jego rozwój, rozbudowa i modernizacja winna objąć wszystkie drogi zarówno te krajowe, wojewódzkie jak i powiatowe oraz gminne. Wiejski charakter ziemi sądeckiej, rozdrobniona sieć osadnicza, warunki górskie oraz klimatyczne powodują ciągłą konieczność modernizacji dróg, przepustów, mostów itp.

Przede wszystkim należy zadbać o rozbudowę szkieletowego systemu komunikacji, który połączy Sądecczyznę z centrum Polski oraz południem Europy. Przygraniczne położenie ziemi sądeckiej jest jej głównym atutem, a rozwój współpracy między regionami w ramach krajów UE stanowi istotną szansę na wsparcie działań, zmierzających do podniesienia jakości komunikacji w tej części Europy. Należy doprowadzić do stworzenia ciągu komunikacyjnego Busko-Koszyce-Brzesko-Nowy Sącz-Muszynka-przejście graniczne i połączenie go z systemem autostrad A4 w Polsce i D1 na Słowacji. Taki ciąg zapewni Sądecczyźnie przejezdność w kierunku północ – południe z centrum kraju w kierunku Europy południowej. Nitka łącząca obie autostrady stanowić może najkrótsza drogę między oboma korytarzami komunikacyjnymi, biegnącymi w kierunku zachód – wschód.

Uzupełnieniem wskazanego szlaku komunikacyjnego winny być obwodnice dużych oraz zabytkowych miast ziemi sądeckiej w tym Nowego i Starego Sącza.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.6.3. Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Infrastruktura drogowa

PO Konkurencyjność Transportu

Wskaźniki monitoringu:

- ilość przeprowadzonych inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej
- stan techniczny dróg publicznych wskazanych w zadaniu

Jednostka wiodąca w powiecie:

Zadanie w pełnym zakresie przekracza kompetencje samorządu powiatowego. Częściowa koordynacja jednostki merytorycznie właściwej do spraw infrastruktury drogowej oraz rozwoju lokalnego i środków pomocowych.

I.6.2. Modernizacja dróg powiatowych

Podstawowym zadaniem samorządu powiatowego w zakresie infrastruktury drogowej jest modernizacja sieci dróg powiatowych. Realizacja tego zadania przebiegać powinna zgodnie z *Programem zamierzeń inwestycyjnych z zakresu powiatowej infrastruktury drogowej na lata*

2004-2006 (Uchwała nr 78/X/2003 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 11 września 2003 r. – w zakresie roku 2006) oraz odpowiednim uzupełnieniem na czasokres 2007-2013.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.6.3. Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów
PO Infrastruktura drogowa

Wskaźniki monitoringu:

- ilość przeprowadzonych inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej
- stan techniczny dróg publicznych wskazanych w zadaniu

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja jednostki merytorycznie właściwej do spraw infrastruktury drogowej oraz środków pomocowych.

I.6.3. Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe

Stan dróg w powiecie nie odpowiada wymaganiom technicznym jak i oczekiwaniom mieszkańców powiatu. Dlatego też należy przedsięwziąć działania dotyczące rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej. Ponieważ środki będące w posiadaniu jednostek samorządu terytorialnego nie są wystarczające, należy kontynuować praktykę pozyskiwania środków zewnętrznych w celu współfinansowania inwestycji w infrastrukturę drogową.

Działania w tym zakresie winny postępować zgodnie z zapisami w *Planie Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Nowosądeckiego* (Uchwała nr 222/XXIV/2004 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 25 listopada 2004 r.) – punktem 3.2. „Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe”, w czasokresie 2007-2013 (rozdział IV.2.).

Etapy:

1. przeszkolenie osób zajmujących się pozyskiwaniem środków zewnętrznych w zakresie przygotowywania wniosków inwestycyjnych (w powiecie i gminach),
2. analiza potrzeb inwestycyjnych, przygotowanie programu inwestycji drogowych (na terenie powiatu),
3. analiza wielkości środków koniecznych do realizacji oraz źródeł współfinansowania inwestycji,
4. przygotowanie wniosków,
5. monitoring realizacji zadania.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.6.2. Modernizacja dróg powiatowych
I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Infrastruktura drogowa

Wskaźniki monitoringu:

- stan techniczny dróg publicznych,
- wskaźnik gęstości dróg publicznych na terenie powiatu.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja jednostki merytorycznie właściwej do spraw infrastruktury drogowej oraz środków pomocowych.

I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych

Szczególny nacisk należy położyć na infrastrukturę przejść granicznych, zważywszy na przygraniczne położenie Sądecczyzny oraz międzyregionalny charakter współpracy międzynarodowej w ramach UE.

Jednym z ważniejszych kierunków inicjowania działań w zakresie dróg jest modernizacja dróg lokalnych, które formalnie nie są w gestii samorządu powiatowego, ale stanowią podstawowy czynnik jakości życia mieszkańców. Są to drogi do domów, instytucji użyteczności publicznej, sklepów, szkół, ośrodków zdrowia itp. Pozyskiwanie środków finansowych, zewnętrznych na ich modernizację jest niezwykle trudne, ciągi te bowiem nie wpisują się w główne szlaki komunikacyjne kraju czy regionu. Zadaniem władz lokalnych będzie zatem inicjowanie działań w zakresie polepszenia systemu finansowania i modernizacji oraz rozbudowy tych dróg oraz stwarzanie możliwości dla tych działań.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.6.3. Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Infrastruktura drogowa

Wskaźniki monitoringu:

- ilość przeprowadzonych inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej
- stan techniczny dróg publicznych wskazanych w zadaniu

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja jednostki merytorycznie właściwej do spraw infrastruktury drogowej oraz środków pomocowych i współpracy międzynarodowej.

I.6.5. Opracowanie i wdrożenie zasad współdziałania pomiędzy zarządami dróg a administracją zbiorników i cieków wodnych

Jednym z głównych problemów, występujących w zakresie modernizacji oraz rozbudowy sieci drogowej, szczególnie ciągów lokalnych jest niesprawny system współdziałania między zarządami dróg administracją zbiorników i cieków wodnych. Należy dążyć do wypracowania efektywnego modelu współpracy, tak aby realizacja zadań w zakresie infrastruktury drogowej

nie naruszała z jednej strony konieczności modernizacji dróg a z drugiej zasad ochrony przyrody.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.1.4 Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Infrastruktura drogowa

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordynacja jednostki merytorycznie właściwej do spraw infrastruktury drogowej oraz ochrony środowiska. Współpraca odpowiednich urzędów administracji samorządowej i rządowej.

I.6.6. Wspieranie budowy i uruchomienie linii kolejowej Podłęże – Piekielko oraz lotniska

Polepszenie systemu komunikacji to nie tylko sieć drogowa, ale także transport kolejowy i lotniczy. Należy dalej dążyć do intensyfikacji działań na rzecz budowy linii kolejowej Podłęże – Piekielko, która w znaczny sposób poprawi dostęp komunikacyjny na Sądecczyznę. Planowana linia ożywi tereny wokół niej oraz przyczyni się do aktywizacji lokalnych społeczności. Wpłynie pozytywnie na dostęp do oferty edukacyjnej ośrodka krakowskiego oraz wesprze działalność gospodarczą. Czas przejazdu pociągu expressowego z Krakowa do Nowego Sącza ulegnie zmniejszeniu o 1 godz. i 40 min z 2 godz. 40 min. do 1 godziny. Również należy kontynuować starania o budowę lotniska, zlokalizowanego na obszarze powiatu. Lotnisko ukierunkowane na ruch pasażerski w tym na tzw. tanie linie lotnicze (low costs airlines) uzupełniałoby ofertę międzynarodowego transportu pasażerskiego w regionie małopolskim.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów

PO Konkurencyjność Transportu

Wskaźniki monitoringu:

- postęp prac w zakresie budowy linii
- ilość użytkowników nowych połączeń

Jednostka wiodąca w powiecie:

Zadanie wykracza poza zakres merytoryczny szczebla lokalnego.

3.2. POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

3.2.1. CEL OPERACYJNY II.1. STWORZENIE NOWOCZESNEJ OFERTY EDUKACYJNEJ

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

Jak pokazują ogólnopolskie badania wiejski charakter powiatu (a takim jest powiat nowosądecki) może powodować, iż młodzież z jego terenu będzie miała utrudnioną możliwość kontynuacji edukacji na ponadgimnazjalnych poziomach kształcenia. Dlatego też skupić się należy na wspieraniu wszelkich inicjatyw, które prowadzą do zwiększenia szans edukacyjnych. Dążyć należy do osiągnięcia jak najwyższego odsetka młodzieży kształcącej się na poziomie średnim oraz wyższym. Szczególnie ważne będą działania ukierunkowane na młodzież pochodzącą z obszarów wiejskich, na młodzież niepełnosprawną oraz członków mniejszości narodowych. Konieczne będzie wprowadzanie nowoczesnych standardów nauczania, gdzie bardzo duże znaczenie posiada nauka języków obcych oraz technik informatycznych, jak i wspieranie współpracy na poziomie krajowym oraz międzynarodowym prowadzonej przez szkoły oraz inne placówki edukacyjne, instytucje szkoleniowe i doradcze. Dla młodzieży narażonej na wykluczenie społeczne stworzyć należy system wsparcia (stypendia, dostęp do internatów), który pomoże im w kontynuowaniu edukacji.

Władze samorządowe powinny wspierać tego rodzaju działania, gdyż poszerzenie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich chętnych oraz podnoszenie jej jakości, przy równoczesnym ukierunkowaniu tych zmian na bieżącą oraz prognozowaną sytuację na rynku pracy jest najlepszym sposobem na szybki rozwój gospodarczy regionu zdecydowane ograniczającym przy tym liczbę osób pozostających bez pracy.

Bardzo ważnym kierunkiem podnoszenia szans edukacyjnych i szerzej zawodowych jest rozwój kształcenia ustawicznego i praktycznego w systemie edukacji szkół w powiecie. Centra kształcenia ustawicznego przygotowują do funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy oraz podnoszą tym samym szanse dalszego rozwoju edukacyjnego i zawodowego mieszkańców Sądecczyzny.

Z zadaniem tym wiąże się przygotowanie i tworzenie sieci centrów egzaminacyjnych do przeprowadzania egzaminów zawodowych.

Etapy:

1. opracowanie i wdrożenie planu inwestycji infrastrukturalnych i sprzętowych służących poprawie jakości nauczania,
2. opracowanie i wdrożenie programu wyrównywania szans edukacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

I.3.2. Wdrażanie kształcenia modułowego

II.1.2. Wspieranie rozwoju ośrodka akademickiego na Sądecczyźnie

II.1.3. Rozwój infrastruktury edukacyjnej

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Innowacje – Inwestycje – Otwarta Gospodarka
PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne
PO Wykształcenie i kompetencje

Wskaźniki monitoringu:

- odsetek placówek oświatowych (na wszystkich poziomach kształcenia) wyposażonych w pracownie informatyczne z dostępem do internetu,
- odsetek uczniów z terenu powiatu rozpoczynających studia,
- odsetek nauczycieli (na wszystkich poziomach kształcenia) objętych doskonaleniem zawodowym,
- odsetek szkół współpracujących z zagranicznymi partnerami (szkoły partnerskie).

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja prac wydziałów merytorycznie właściwych do spraw edukacji, polityki społecznej, współpracy międzynarodowej oraz urzędu pracy.

II.1.2. Wspierane rozwoju ośrodka akademickiego na Sądecczyźnie

Pojawienie się w ofercie edukacyjnej skierowanej do mieszkańców powiatu nowosądeckiego możliwości studiowania w szkołach wyższych zlokalizowanych w pobliżu miejsca ich zamieszkania zwiększy potencjał lokalnych zasobów ludzkich oraz szansę na znalezienie zatrudnienia przez ich absolwentów. Dużą barierą uniemożliwiającą zdobywanie przez młodzież wykształcenia wyższego jest stosunkowo duża odległość od wiodącego ośrodka akademickiego w Krakowie, co wiąże się z koniecznością ponoszenia wysokich nakładów finansowych. Dlatego też priorytetem będzie wspieranie rozwoju ośrodka akademickiego, w oparciu o zlokalizowane na terenie Sądecczyzny szkoły wyższe. Do realizacji tego celu konieczne będzie stworzenie nowoczesnego, w pełni wyposażonego kampusu, z którego zasobów korzystałyby wszystkie szkoły wyższe (sale wykładowe, laboratoria, akademiki, biblioteki, baza sportowo-rekreacyjna, stołówki, itp.).

Ośrodek akademicki da szansę tym osobom, które nie mogą sobie pozwolić ze względów ekonomicznych na opuszczenie miejsca swojego zamieszkania. Odpowiednie wyprofilowanie oferowanych przez uczelnie kierunków do potrzeb lokalnego rynku pracy będzie w rezultacie profitowało zmniejszeniem bezrobocia i dynamicznym rozwojem powiatu. Dobrze rozwinięta baza naukowo-badawcza, ścisła współpraca uczelni z miejscowymi firmami i instytucjami oraz kontakty z potencjalnymi inwestorami zainteresowanymi działalnością na terenie powiatu będą stanowić podstawę stworzenia konkurencyjnej gospodarki powiatu.

Realizacja programu, także w zakresie uruchomienia studiów na poziomie magisterskim, wymaga wspólnych działań władz miasta Nowego Sącza, powiatu nowosądeckiego oraz przedstawicieli środowisk akademickich.

Etapy:

1. opracowanie koncepcji rozwoju ośrodka akademickiego na terenie powiatu,
2. pozyskanie środków finansowych na niezbędne inwestycje rzeczowe oraz przyciągnięcie potencjalnych partnerów (innych szkół wyższych, placówek oświatowych, instytutów naukowo-badawczych, pracodawców) zainteresowanych przyszłą współpracą,
3. prowadzenie akcji informacyjnej mającej na celu pozyskanie pożądanej liczby studentów.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

I.3.3. Rozwój kształcenia ustawicznego – rozwój Uniwersytetu Trzeciego Wieku

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

PO Wykształcenie i kompetencje

PO Zatrudnienie i integracja społeczna

Wskaźniki monitoringu:

- liczba studentów podejmujących naukę w ośrodku akademickim,
- liczba partnerów współpracujących ze szkołą wyższą,
- odsetek absolwentów szkoły wyższej uzyskujący zatrudnienie.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Zadanie w pełnym zakresie przekracza kompetencje samorządu powiatowego. Częściowa koordynacja jednostki merytorycznie właściwej do spraw edukacji oraz rozwoju lokalnego.

II.1.3. Rozwój infrastruktury edukacyjnej

Nowoczesna oferta edukacyjna to także nowoczesna infrastruktura, która pozwala na wielokierunkowy rozwój szkół i szerzej placówek edukacyjnych na terenie powiatu. Polepszenie bazy szkół, wyposażenie w nowoczesne pomoce naukowe, rozbudowane sale gimnastyczne, wyposażone informatycznie pracownie oraz ułatwienia dla niepełnosprawnych to zasadnicze kierunki rozwoju infrastruktury edukacyjnej. Istotnym zadaniem jest dalszy rozwój wyposażenia warsztatów zawodowych.

Realizacja zadania przebiegać winna zgodnie z planem modernizacji bazy edukacyjnej.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

Wskaźniki monitoringu:

- liczba modernizacji bazy edukacyjnej,
- współczynnik informatyzacji szkół,
- liczba infrastrukturalnych ułatwień dla niepełnosprawnych,
- liczba nowoczesnie wyposażonych warsztatów zawodowych.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw edukacji.

3.2.2. CEL OPERACYJNY II.2. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

II.2.1. Realizacja systemu „osłony przeciwpowodziowej” – małe zbiorniki retencyjne, umocnienia brzegów rzek, tamy itp., opracowanie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi

Obszar powiatu nowosądeckiego jak pokazały wydarzenia z lat 1997, 2001 jest szczególnie narażony na skutki powodzi. Spowodowane jest to geograficznymi, a szczególnie geologicznymi uwarunkowaniami. Aby w przyszłości zapobiec oddziaływaniom skutków tego typu klęsk, należy podjąć działania zmierzające do budowy systemu „osłony przeciwpowodziowej” oraz opracować rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi wraz z planem zabezpieczania osuwisk.

Pożądanymi efektami tego typu działań w zakresie ruchów masowych i terenów osuwiskowych będą:

- zinwentaryzowanie obszarów osuwiskowych na który inwestowanie jest niedopuszczalne
- bieżąca obserwacja terenów osuwiskowych
- ewidencja terenów zagrożonych powodziami

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.6.5. Opracowanie i wdrożenie zasad współdziałania pomiędzy zarządami dróg a administracją zbiorników i cieków wodnych
- II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”
- II.2.6. Rekultywacja zbiorników wodnych Rożnów – Czchów
- II.3.3. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost bezpieczeństwa w powiecie
- II.3.4. Wspieranie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Środowisko

Wskaźniki monitoringu:

- ilość zlikwidowanych osuwisk
- ilość zrealizowanych elementów systemu „osłony przeciwpowodziowej”

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw ochrony środowiska, geologii

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

Gospodarczy i społeczny rozwój powiatu musi uwzględniać stan i możliwości środowiska przyrodniczego, czyli służyć zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej poprzez zharmonizowanie działalności gospodarczej z trwałym zachowaniem walorów i zasobów tego środowiska oraz czynną jego ochroną. Konieczne jest w tych działaniach konsekwentne

ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami, zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych oraz utrzymanie różnorodności przyrodniczej. Ważna jest również edukacja ekologiczna wpływająca na podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej samorządy zmuszone były podjąć wiele działań dotyczących nowych wymagań i standardów środowiskowych związanych m.in. z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę, odprowadzaniem ścieków, utylizacji odpadów, poprawą klimatu akustycznego, dostępnością dla społeczeństwa informacji o środowisku i jego ochronie.

Władze powiatu opracowały w 2004 r. „*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 do 2011*”. Za realizację Programu powiatowego odpowiada Zarząd Powiatu, natomiast za realizację gminnych programów – wójtowie gmin oraz burmistrzowie miast. Podstawowym założeniem jest komplementarność programów gminnych z Programem uchwalonym przez powiat. Rolą powiatu powinno być wspomaganie samorządów gminnych w tworzeniu i realizacji gminnych programów ochrony środowiska.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.2.3. Realizacja „Programu usuwania odpadów zawierających azbest z terenu powiatu nowosądeckiego”

II.2.4. Koordynacja prac związanych z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla Powiatu Nowosądeckiego

II.2.5. Upowszechnianie postawy proekologicznej wśród mieszkańców powiatu

II.2.6. Rekultywacja zbiorników wodnych Rożnów – Czchów

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Środowisko

Wskaźniki monitoringu:

- odsetek odpadów unieszkodliwionych,
- poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska na 1 mieszkańca,
- wskaźnik lesistości,
- odsetek obszarów przyrodniczych prawnie chronionych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków, w tym przydomowych oczyszczalni ścieków,
- wykorzystanie ekologicznych źródeł energii.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw ochrony środowiska.

II.2.3. Realizacja „Programu usuwania odpadów zawierających azbest z terenu powiatu nowosądeckiego”

W celu podniesienia warunków zdrowotnych mieszkańców powiatu nowosądeckiego niezbędne jest kontynuowanie i dalsze wsparcie akcji usuwania odpadów zawierających szkodliwy azbest z pokryć dachowych, ścian i innych elementów elewacji.

Oczekiwane rezultaty:

- zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych nagromadzonych na terenie powiatu
- kontrolowane usuwanie odpadów zawierających azbest
- ograniczenie zjawiska pozbywania się odpadów zawierających azbest na „dzikich wysypiskach”

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

II.2.5. Upowszechnianie postawy proekologicznej wśród mieszkańców powiatu

II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Środowisko

Wskaźniki monitoringu:

- ilość odpadów unieszkodliwionych,

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw ochrony środowiska.

II.2.4. Koordynacja prac związanych z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla Powiatu Nowosądeckiego

Planowany Zakład Zagospodarowania Odpadów dla Powiatu Nowosądeckiego to zadanie, którego realizacja zależy od współpracy gmin. Głównymi, oczekiwanymi rezultatami zadania będą:

- wspieranie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym,
- bieżąca likwidacja nielegalnych składowisk i rekultywacja wyłączonych z eksploatacji,
- ograniczenie składowania odpadów nieprzetworzonych.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Środowisko

Wskaźniki monitoringu:

- odsetek odpadów unieszkodliwionych,

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw ochrony środowiska.

II.2.5. Upowszechnianie postawy proekologicznej wśród mieszkańców powiatu

Edukacja ekologiczna społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych elementów wspierających ochronę środowiska, dlatego też szczególny nacisk należy położyć na upowszechnianie postawy proekologicznej wśród mieszkańców, przedsiębiorców, a przede wszystkim młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W ramach programu należy zachęcać szkoły do brania udziału w programach proekologicznych realizowanych m.in. przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, organizować olimpiady ekologiczne, itp.

Istotnym zagadnieniem jest finansowanie edukacji ekologicznej. Do ważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć edukacyjnych można zaliczyć Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zadania:

1. prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych poprzez tworzenie ścieżki międzyprzedmiotowej dot. edukacji ekologicznej,
2. zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji nt. stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony,
3. coroczne organizowanie powiatowego konkursu ochrony środowiska i ekologii dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
4. współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w celu wykorzystania różnorodnych form edukacji ekologicznej

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Środowisko

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

Wskaźniki monitoringu:

- odsetek szkół w których prowadzona jest ścieżka międzyprzedmiotowa dot. edukacji ekologicznej,
- liczba olimpiad, konkursów, inicjatyw dotyczących problematyki proekologicznej,
- liczba mieszkańców biorących udział w inicjatywach o charakterze proekologicznym.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw ochrony środowiska. Współpraca z wydziałem w zakresie edukacji oraz gminami powiatu nowosądeckiego, nadleśnictwami, Zarządem PPK, ODR, LOP stowarzyszeniami ekologicznymi.

II.2.6. Rekultywacja zbiorników wodnych Rożnów – Czchów

Jedną z największych biocenoz, funkcjonujących na obszarze powiatu nowosądeckiego jest Jezioro Rożnowskie oraz częściowo Jezioro Czchowskie (sąsiadujący powiat brzeski). W celu zapewnienia jego biologicznego funkcjonowania oraz zrównoważonego udostępniania związanych z nim walorów turystycznych i szerzej krajobrazowych konieczna jest dalsza rekultywacja zbiorników wodnych oraz zagospodarowanie terenów, położonych wokół.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)

I.6.5. Opracowanie i wdrożenie zasad współdziałania pomiędzy zarządami dróg a administracją zbiorników i cieków wodnych

II.2.1. Realizacja systemu „osłony przeciwpowodziowej” – małe zbiorniki retencyjne, umocnienia brzegów rzek, tamy itp., opracowanie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Środowisko

PO Rozwój obszarów wiejskich

Jednostka wiodąca w powiecie:

Zadanie wykracza poza szczebel lokalny. Wsparcie wydziału merytorycznie właściwego do spraw ochrony środowiska oraz turystyki.

3.2.3. CEL OPERACYJNY II.3. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCOM POWIATU W TYM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO

II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia

Skutecznie realizowana polityka profilaktyki jest najskuteczniejszym, i co ważne, najtańszym sposobem ograniczania w społeczeństwie występowania chorób oraz uzależnień. W obliczu perturbacji występujących w ostatnich latach w systemie opieki zdrowotnej rola i znaczenie działań profilaktycznych znacząco osłabły. Należy więc uruchomić wszelkie możliwe sposoby i mechanizmy, by to właśnie na działania profilaktyczne, promujące zachowania prozdrowotne, przeznaczać o wiele większe nakłady finansowe. Instytucjami, które świetnie mogą nadać się do prowadzenia szeroko rozumianych działań profilaktycznych są placówki oświatowe. Mają one możliwość dotarcia do dzieci i młodzieży w ramach tzw. medycyny szkolnej, przez co wśród najmłodszych mieszkańców powiatu, stanowiących w przyszłości o jego możliwościach rozwojowych, upowszechnione i zaszczepione zostaną określone postawy i zachowania, ograniczające później koszty leczenia chorób czy też uzależnień. Jeżeli właściwa i przystępnie podana informacja o tym, jak istotną wartością jest zdrowie, zostanie przekazana młodym ludziom odpowiednio wcześniej, zwiększą się szanse na to, by w przyszłości koszty leczenia chorób, alkoholizmu, narkomanii, były zdecydowanie mniejsze. Nie mniej istotne jest docieranie z taką ofertą również do dorosłych mieszkańców powiatu, poprzez rozmaitego rodzaju akcje informacyjne, badania profilaktyczne, „białe weekendy” itd.

Etapy:

1. zidentyfikowanie kluczowych obszarów problemowych związanych z profilaktyką zdrowia,
2. opracowanie harmonogramu działań profilaktycznych ograniczających koszty społeczne niewłaściwego trybu życia, alkoholizmu i narkomanii,
3. realizacja przyjętych działań.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”

II.3.2. Zwiększenie dostępności i polepszenie jakości usług medycznych dla mieszkańców powiatu

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Społeczeństwo obywatelskie

PO Środowisko

Wskaźniki monitoringu:

- liczba uczestników imprez masowych promujących zdrowy tryb życia,
- liczba mieszkańców biorących udział w badaniach profilaktycznych,
- odsetek placówek oświatowych posiadających gabinet pielęgniarski i dentystyczny,
- odsetek uczniów objętych opieką pielęgniarską i stomatologiczną.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw zdrowia, polityki społecznej. Współpraca z instytucjami służby i ochrony zdrowia itp.

II.3.2. Zwiększenie dostępności i polepszenie jakości usług medycznych dla mieszkańców powiatu

Do podstawowych zadań władz samorządowych, mających wyjątkowo duże znaczenie dla wszystkich mieszkańców, jest skuteczne funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. By usługi medyczne były dostępne dla wszystkich potrzebujących, a ich poziom odpowiadał rozwojowi i możliwość współczesnej medycyny należy skupić się na usprawnieniu przepływu informacji medycznej. Realizowanie wspólnych działań i inwestycji w obszarze opieki zdrowotnej w oparciu o szczegółową analizę rzeczywistych potrzeb i możliwości ich finansowania powinno być jednym z głównych elementów działań samorządu na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców powiatu.

Bardzo istotną kwestią jest ponadto efektywne wykorzystanie istniejących zasobów (rzeczowych i osobowych) służącej ochronie zdrowia, jak i uzupełnianie w tych miejscach, gdzie istnieje ich znaczny deficyt.

Etapy:

1. zidentyfikowanie kluczowych obszarów problemowych związanych z opieką zdrowotną występujących w powiecie,
2. modernizacja i nowe inwestycje w infrastrukturę rzeczową placówek zdrowia,
3. stworzenie i wdrożenie powiatowego systemu obiegu informacji zdrowotnej.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba placówek opieki zdrowotnej przypadająca na 1000 mieszkańców,
- liczba personelu medycznego przypadająca na 1000 mieszkańców,
- liczba udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca,
- dynamika podmiotów gospodarczych w sekcji N: ochrona zdrowia i opieka socjalna.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw zdrowia, polityki społecznej. Współpraca z instytucjami służby i ochrony zdrowia itp.

II.3.3. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost bezpieczeństwa w powiecie

Poczucie bezpieczeństwa to bardzo ważne kryterium oceny warunków życia. Władze samorządowe mają więc obowiązek podejmowania takich działań, które umocnią i utrzymają wśród mieszkańców powiatu poczucie własnego bezpieczeństwa, bezpieczeństwa swojej rodziny oraz całego otoczenia. Powiat nowosądecki z racji swojego specyficznego charakteru (typowo wiejskiego) do zapewnienia takiego stanu użyć powinien szczególnego rodzaju mechanizmów i środków. Niewątpliwie szczególne znaczenie będzie miało skupienie się na zapewnieniu ochrony przeciwpowodziowej przez wyznaczone do tego instytucje. Zapobieganiu w przyszłości skutkom powodziowym, oprócz zrealizowania koniecznych inwestycji infrastrukturalnych, służyć powinna także akcja informacyjna związana ze skutkami osiedlania się na terenach powodziowych. Skuteczne egzekwowanie zakazu budowy domów mieszkalnych na terenach zagrożonych (nie tylko powodzią, ale i osuwaniem się gruntów – co jest zjawiskiem często występującym na terenie powiatu) pozwoli na skuteczne eliminowanie zagrożenia dobytku, zdrowia, życia. Ponadto samorząd powiatowy powinien nawiązać ściślejszą współpracę z zarządcami cieków wodnych – w celu wypracowania programu zapobiegania skutkom powodzi.

W pozostałych obszarach związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego (działalność Policji, Straży Pożarnej, Straży Granicznej, służb drogowych) również należy skupić się przede wszystkim na wzmocnieniu profilaktyki. Akcje o charakterze prewencyjno-wychowawczym, czy też promocyjno-informacyjnym są o wiele bardziej skuteczniejsze i mniej kosztowne, niż usuwanie już zaistniałych szkód i zjawisk.

Władze samorządowe muszą mieć ponadto świadomość istnienia sytuacji wyjątkowych, kryzysowych, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu i na opanowanie których muszą być przygotowane. Skuteczna koordynacja działań i wymiana informacji między wszystkimi instytucjami zajmującymi się sytuacjami kryzysowymi również przyczyni się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa na terenie powiatu. Szczególną rolę do odegrania będzie miało Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.3.4. Wspieranie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba akcji profilaktycznych przeprowadzonych przez instytucje zapewniające bezpieczeństwo publiczne,
- odsetek obszarów zagrożonych wystarczająco zabezpieczonych przed powodzią,
- liczba popełnianych przestępstw i wykroczeń,
- odsetek wykrytych przestępstw.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja prac wydziałów merytorycznie właściwych do spraw bezpieczeństwa, polityki społecznej, ochrony środowiska. Współpraca z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego.

II.3.4. Wspieranie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

Władze samorządowe powinny opracować zasady współdziałania wszystkich swoich służb i instytucji odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. By mieszkańcy byli stale i skutecznie chronieni przed przestępczością, powodzią, pożarami, by zapewniony był odpowiedni poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym konieczne jest finansowe wsparcie wspomnianych instytucji. Skupić należy się z jednej strony na pozyskaniu i utrzymaniu kompetentnej oraz wystarczającej kadry, a z drugiej na zapewnieniu koniecznego wyposażenia, sprzętu specjalistycznego, niezbędnego do wykonywania bardzo często skomplikowanych technicznie/technologicznie czynności.

Wzmocnienia instytucjonalnego wymagają niewątpliwie służby kryzysowe. Zagrożenia związane z siłami natury, a również z działalnością człowieka (np. terroryzm) stają się coraz mocniejsze i częstsze. Odpowiednio wyszkolone i wyposażone w sprzęt służby mogą ograniczać społeczne i ekonomiczne koszty takich nieoczekiwanych zjawisk i sytuacji.

W celu realizacji programów związanych z bezpieczeństwem konieczna jest realizacja następujących działań:

1. Tworzenie i wdrażanie programów profilaktyki związanych z:
 - a. zapewnieniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
 - b. funkcjonowaniem Policji,
 - c. funkcjonowaniem Straży Pożarnej,
 - d. funkcjonowaniem służb drogowych,
 - e. funkcjonowaniem administratorów cieków wodnych.
2. Modernizacja istniejącej infrastruktury i bazy materialnej służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego oraz finansowanie nowych inwestycji w obszarach priorytetowych.
3. Opracowanie systemu wymiany informacji i koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.3.2. Zwiększenie dostępności i polepszenie jakości usług medycznych dla mieszkańców powiatu

II.3.3. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost bezpieczeństwa w powiecie

II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba popełnianych przestępstw i wykroczeń,
- odsetek wykrytych przestępstw,

- liczba policjantów przypadająca na 1000 mieszkańców,
- dynamika nakładów finansowych na wyposażenie służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne,
- poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców (na podstawie badań ankietowych).

Jednostka wiodąca w powiecie:

Koordinacja prac wydziałów merytorycznie właściwych do spraw bezpieczeństwa, polityki społecznej. Współpraca z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego.

3.2.4. CEL OPERACYJNY II.4. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

II.4.1. Opracowanie „Programu przystosowania społecznego osób dotkniętych i zagrożonych wykluczeniem” (niepełnosprawni, mieszkańcy terenów peryferyjnych, słabo wykształceni, bezrobotni, osoby starsze, mniejszości etniczne i narodowe itp.)

Odsetek osób zamieszkujących powiat nowosądecki i zagrożonych, bądź też już dotkniętych wykluczeniem społecznym z roku na rok rośnie. Świadczyć o tym może chociażby zwiększająca się liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Pragnąc zagwarantować tym osobom skuteczne instrumenty powrotu do społeczeństwa należy pamiętać o dwutorowym podejściu do problemu wykluczenia społecznego. Jak najwięcej działań i nakładów poświęcić należy tej części wykluczonych, którzy mają szansę na powrót do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie (uzyskanie zatrudnienia, posiadanie miejsca zamieszkania itd.). Władze samorządowe oprócz działań podejmowanych przez podległe mu instytucje powinny także bardzo mocno wspierać funkcjonowanie istniejących i powstawanie nowych instytucji, organizacji pozarządowych oferujących pomoc w wyrwaniu się ze stanu ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, czy też ułatwiających walkę z patologiami typu narkomania, czy też alkoholizm. Z racji tego, iż w powiecie nowosądeckim kluczowym czynnikiem zwiększającym zagrożenie wykluczeniem społecznym jest bezrobocie, do urzędu pracy powinno należeć przewodzenie instytucjom samorządowym i organizacjom pozarządowym w podejmowaniu i koordynowaniu działań ograniczających liczbę osób pozostających bez pracy.

Koniecznymi działaniami ochronnymi muszą być objęte także te grupy, które z racji swoich psycho-fizycznych ułomności nie będą nigdy w stanie w pełni uczestniczyć w procesie rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Tworzenie warunków do pełnej integracji społecznej dla licznej grupy osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat nowosądecki powinno być kolejnym priorytetem władz samorządowych. Ułatwienie im dostępu do rehabilitacji, wspieranie zatrudniania takich osób, usuwanie barier architektonicznych może skutecznie zreintegrować tę grupę mieszkańców ze społeczeństwem.

Ważnym kierunkiem aktywizacji osób wykluczonych może być rozwój form spółdzielczości osób niepełnosprawnych oraz wsparcie ich działalności, na przykład w zbycie produktów, przez nie wytwarzanych.

Elementami całościowego programu będą podprogramy ukierunkowane na:

1. przeciwdziałanie patologiom,
2. ograniczanie skutków bezdomności, ubóstwa, bezrobocia,
3. wspieranie środowiska osób niepełnosprawnych.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.3.3. Rozwój kształcenia ustawicznego – rozwój Uniwersytetu Trzeciego Wieku

I.3.4. Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości

II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży

II.4.2. Ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i wdrażanie nowatorskich programów aktywizacyjnych (typu „OwcaPlus”); „przybliżenie” mieszkańcom urzędu pracy i rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Społeczeństwo obywatelskie

PO Zatrudnienie i integracja społeczna

Wskaźniki monitoringu:

- odsetek osób wykluczonych objętych pomocą,
- odsetek osób niepełnosprawnych objętych rehabilitacją,
- wskaźnik aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych
- wskaźnik aktywności zawodowej ludności romskiej

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw polityki społecznej oraz instytucje pomocy społecznej. Współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Pełnomocnika ds. Romów, urzędu pracy.

II.4.2. Ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i wdrażanie nowatorskich programów aktywizacyjnych (typu „OwcaPlus”); „przybliżenie” mieszkańcom urzędu pracy i rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy

Władze powiatu skupić powinny się na stworzeniu mechanizmu ułatwiającego przyciąganie inwestycji zewnętrznych, jak i generowanie inwestycji wewnętrznych na bazie lokalnych zasobów. Szczególnie ważne będzie stymulowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych i poszerzania działalności przez już istniejące. Dzięki temu możliwe będzie wykreowanie nowych miejsc pracy, dających zatrudnienie osobom bezrobotnym. Etapy koniecznych działań w tym zakresie będą analogiczne do realizowanych w przypadku celów operacyjnych 1.1., 1.2., 1.3.

Równie istotnie są także działania ukierunkowane na tworzenie subsydiowanych miejsc pracy (m.in. dzięki środkom urzędu pracy). Zagwarantowanie czasowego nawet zatrudnienia osobom, które nie mogą go same znaleźć, pozwoli na zwiększenie ich poziomu samooceny, ułatwi im wykorzystanie (oraz poszerzenie) ich kwalifikacji, ograniczy wreszcie zagrożenie marginalizacją.

Najważniejszym kierunkiem działań w tym zakresie będzie „przybliżenie” (w znaczeniu dostępności i aktywizacji oferty) mieszkańcom Sądecczyzny urzędu pracy oraz innych instytucji rynku pracy. Aktywizacja zawodowa oraz osób bezrobotnych, przeciwdziałanie bezrobociu oraz wdrożenie aktywnych form walki z bezrobociem winno stanowić główny kierunek działania urzędu pracy oraz innych instytucji rynku pracy.

W ramach realizacji programu należy:

1. przeprowadzić analizę możliwych działań wspierających tworzenie nowych miejsc, będących w gestii urzędu pracy, wraz z analizą ich dotychczasowej efektywności,

2. zidentyfikować alternatywne źródła finansowania (zwłaszcza pochodzące z funduszy europejskich) ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc pracy,
3. wybrać i wdrożyć te działania, które są najlepiej dostosowane do specyfiki powiatowego rynku pracy,
4. monitorować na bieżąco efekty prowadzonych działań, w celu eliminacji tych instrumentów, które są najmniej skuteczne.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

- I.1.1. Utworzenie Nowosądeckiego Parku Przemysłowego zlokalizowanego na terenie powiatu nowosądeckiego
- I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza
- I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)
- I.3.4 Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości
- II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży
- II.4.1. Opracowanie „Programu przystosowania społecznego osób dotkniętych i zagrożonych wykluczeniem” (niepełnosprawni, mieszkańcy terenów peryferyjnych, słabo wykształceni, bezrobotni, osoby starsze, mniejszości etniczne i narodowe itp.)
- II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie
PO Zatrudnienie i integracja społeczna

Wskaźniki monitoringu:

- liczba nowoutworzonych subsydiowanych miejsc pracy,
- odsetek bezrobotnych objętych programem tworzenia subsydiowanych miejsc pracy,
- odsetek bezrobotnych objętych programem tworzenia subsydiowanych miejsc pracy, którzy uzyskali trwałe zatrudnienie po jego zakończeniu,
- poziom bezrobocia,
- poziom bezrobocia długotrwałego.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Współpraca urzędu pracy, wydziału merytorycznie właściwego do spraw polityki społecznej oraz instytucji rynku pracy.

3.2.5. CEL OPERACYJNY II.5. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW ROZWOJU KULTURY W POWIECIE

II.5.1. Wspieranie instytucji kultury zlokalizowanych na terenie powiatu oraz realizacja imprez kulturalnych

Powiat nowosądecki posiada bogate dziedzictwo i zasoby kulturowe, które stanowią jego duży atut. Należy podejmować działania, które z jednej strony przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności powiatu dla przybywających z zewnątrz turystów, a z drugiej zwiększą tożsamość kulturową jego mieszkańców. Konieczne jest więc wspieranie instytucji i placówek kultury, tak by realizowane przez nie działania stały się istotnym elementem promującym powiat na zewnątrz. Istotne są w tym obszarze różnorakie działania;

- po pierwsze rewaloryzacja i rewitalizacja istniejących obiektów/zespołów zabytkowych;
- po drugie materialne wsparcie instytucji kultury (kin, muzeów, bibliotek, centrów kultury, itd.);
- po trzecie realizowanie szeregu przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych tworzących komplementarną ofertę kulturalną dla turystów oraz mieszkańców powiatu.

Bardzo istotną rolę wspierającą rozwój kultury powinna być szeroka promocja tych zabytków, instytucji, wydarzeń, które mogą przyciągnąć duże rzesze turystów. Kontakty z zagranicznymi jednostkami partnerskimi również mogą służyć promowaniu walorów Sądecczyzny jako terenu o bogatym dziedzictwie kulturowym, obfitującego w atrakcyjne miejsca i wydarzenia. Szczególny nacisk ze względu na wspólne dziedzictwo należy położyć na kontakty z odpowiednimi instytucjami i placówkami na terenie Słowacji. Wspieranie rozwoju kultury, o czym należy pamiętać szczególnie, to także traktowanie jej nie tylko przez pryzmat działań promocyjnych, lecz także dbanie o dalszy jej rozwój w kontekście jej zróżnicowania, bogactwa form oraz oddziaływania na potencjał społeczny i poczucie tożsamości mieszkańców ziemi sądeckiej.

Etapy:

1. inwentaryzacja istniejących zasobów kulturowych oraz instytucji zajmujących się działalnością w obszarze kultury,
2. stworzenie listy najistotniejszych inwestycji oraz katalogu imprez kulturalnych o szczególnym znaczeniu dla tożsamości i identyfikacji kulturowej powiatu,
3. promocja oferty kulturalnej powiatu w kraju oraz zagranicą.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)

I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu

II.5.2. Opracowanie i wdrożenie planu ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba instytucji kultury działających w powiecie,
- liczba osób korzystających z oferty instytucji kultury,
- liczba przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych,
- liczba imprez kulturalnych organizowanych wspólnie z partnerami zagranicznymi w kraju i zagranicą.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw kultury i ochrony dóbr kultury. Współpraca wydziałów w zakresie środków pomocowych oraz współpracy międzynarodowej.

II.5.2. Opracowanie i wdrożenie planu ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

Punktem wyjścia do działań w zakresie ochrony i wsparcia zasobów dziedzictwa kultury powinien być szczegółowy plan ochrony zasobów, wykorzystujący dostępne narzędzia prawne oraz środki pomocowe. Plan przygotowany przez ekspertów winien obejmować obok obiektów zabytkowych ruchomych i nieruchomych także tzw. „kulturę żywą” - folklor, tradycje, zwyczaje zróżnicowanej etnicznie Sądecczyzny.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.5.1. Wspieranie instytucji kultury zlokalizowanych na terenie powiatu oraz realizacja imprez kulturalnych

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych,
- stopień ich wykorzystania dla celów turystycznych czy szerzej publicznych, przy zachowaniu substancji zabytkowej

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw kultury i ochrony dóbr kultury. Współpraca wydziału w zakresie środków pomocowych, służby ochrony zabytków, lokalnych organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury.

3.2.6. CEL OPERACYJNY II.6. ZAGWARANTOWANIE DOSTĘPNOŚCI DO SZEROKIEJ OFERTY SPORTOWO-REKREACYJNEJ

II.6.1. Realizacja kluczowych inwestycji w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej

Istniejące w powiecie instytucje, działające w obszarze sportu i rekreacji, mają ograniczone możliwości pełnego realizowania swoich zadań głównie z powodu niewystarczająco rozwiniętej bazy materialnej. Konieczna jest więc rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej powiatu, zwłaszcza w takich miejscach, które umożliwią korzystanie z nich jak największej liczbie mieszkańców. Samorzady powinny wspólnie stworzyć listę priorytetowych inwestycji (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe) oraz znaleźć możliwości ich sfinansowania (przy jak największym udziale środków zewnętrznych). Bardzo ważne jest także odpowiednie wykorzystanie istniejących terenów zieleni (będących cennym zasobem powiatu) do celów rekreacyjnych.

Etapy:

1. inwentaryzacja zasobów, ofert podmiotów gospodarczych oraz instytucji oferujących usługi w zakresie sportu i rekreacji,
2. przygotowanie koncepcji rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej,
3. realizacja uzgodnionych inwestycji.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.1.4 Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie

I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)

I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu

I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych

I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba nowych inwestycji w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej,
- liczba osób korzystających z nowopowstałych obiektów,
- liczba klubów sportowych i jego aktywnych członków.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw sportu. Współpraca z wydziałami z zakresu edukacji, turystyki.

II.6.2. Organizacja cyklu imprez sportowo-rekreacyjnych promujących zdrowy tryb życia

Wszelkie inicjatywy służące utrzymaniu i poprawie stanu zdrowia mieszkańców powiatu powinny być traktowane przez władze samorządowe jako priorytetowe. Cykl imprez sportowych organizowanych z myślą o dzieciach i młodzieży (ale i o dorosłych) może być przykładem tego rodzaju działań. Odbywające się pod patronatem powiatu różnego rodzaju zajęcia, zawody i imprezy sportowo-rekreacyjne powinny wejść na stałe w kalendarz atrakcji oferowanych przez powiat nowosądecki. Elementem każdego festynu, święta powinna być część sportowo-rekreacyjna, dzięki temu zdrowy tryb życia, aktywne spędzanie wolnego czasu staną się promowanym modelem.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)

I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu

II.6.1. Realizacja kluczowych inwestycji w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych przez władze samorządowe (lub pod ich patronatem),
- liczba osób uczestniczących w imprezach sportowo-rekreacyjnych.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw sportu. Współpraca z wydziałami z zakresu edukacji, turystyki oraz współpracy międzynarodowej.

3.2.7. CEL OPERACYJNY II.7. WZMOCNIENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Stworzenie warunków dla inicjowania oraz wspieranie rozmaitych form i instytucji sprzyjających partycypacji społecznej (czy też tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego) powinno być fundamentalnym celem rozwojowym powiatu. Działalność licznych organizacji pozarządowych jest bowiem sposobem na zapewnienie mieszkańcom powiatu satysfakcjonującego poziomu dóbr i usług o charakterze publicznym. Instytucje trzeciego sektora (funkcjonujące w sferze edukacji, zdrowia, walki z ubóstwem, bezrobociem, patologiami społecznymi itd.) mogą niejednokrotnie skuteczniej i taniej od instytucji publicznych gwarantować dostęp do określonych świadczeń. Wsparcie (o charakterze instytucjonalnym, finansowym, prawnym) dla organizacji pozarządowych skutkować będzie także tworzeniem dodatkowych możliwości, szans rozwojowych dla mieszkańców powiatu (zwłaszcza tych zagrożonych wykluczeniem społecznym).

Etapy:

1. stworzenie platformy współdziałania pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi,
2. identyfikacja możliwych instrumentów wspierania działalności organizacji pozarządowych i ich stosowanie,
3. promocja działań organizacji pozarządowych wśród mieszkańców powiatu.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

Zadanie może zostać powiązane z wszystkimi kierunkowymi zadaniami i celami operacyjnymi Strategii (angażowanie sektora organizacji pozarządowych, budowanie partnerstwa publiczno-prywatnego).

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy współpracujących z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wspólnych inicjatyw przeprowadzonych przez władze samorządowe i organizacje pozarządowe,
- liczba mieszkańców objęta działaniami organizacjami pozarządowymi.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw współpracy z sektorem organizacji pozarządowych.

II.7.2. Poprawa informowania mieszkańców o działaniach władz powiatu, opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”

By mieszkańcy powiatu odczuwali mocną więź z terenem, na którym żyją, by identyfikowali się z działaniami podejmowanymi przez władze samorządowe musi zostać im dostarczona odpowiednia informacja. Służyć temu może intensyfikowanie współpracy ze wszystkimi lokalnymi mediami (prasa, radio, telewizja). Bieżące i obszernie informowanie mieszkańców o prowadzonych działaniach oraz zamierzonych inicjatywach wzmacnia poczucie lokalnego patriotyzmu i przywiązanie do miejsca, w którym się mieszka i pracuje. Wymiana informacji powinna mieć charakter dwustronny, tzn. zarówno pojedynczy mieszkańcy, jak i tworzone przez nich organizacje, wspólnoty muszą mieć możliwość wypowiedzenia się, a czasami i wpływania na podejmowanie pewnych decyzji. Medium, jakim jest internet może stać się skuteczną platformą wymiany informacji pomiędzy władzami samorządowymi a mieszkańcami powiatu. Ponadto wszystkie samorządowe instytucje, urzędy, służby powinny w swoich działaniach uwzględniać konieczność prowadzenia odpowiedniej polityki informacyjnej. Dzięki temu mieszkańcy dostrzegą troskę administracji i sami bardziej zaangażują się w rozwiązywanie konkretnych problemów.

Należy także intensyfikować działania na rzecz polepszenia dostępności sieci telefonicznej i informatycznej na obszarze powiatu.

Etapy:

1. udoskonalanie istniejącej polityki informacyjnej prowadzonej przez władze samorządowe:
 - a. szersze wykorzystanie stron internetowych,
 - b. organizowanie spotkań ze społecznościami lokalnymi,
2. poszerzanie współpracy z lokalnymi i ponadlokalnymi środkami masowego przekazu.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny

PO Społeczeństwo obywatelskie

PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne

Wskaźniki monitoringu:

- liczba audycji i artykułów w lokalnych mediach informujących o działaniach władz samorządowych,
- liczba tablic informacyjnych, wydawnictw związanych z polityką informacyjną władz powiatu,
- liczba mieszkańców uczestnicząca w spotkaniach z władzami samorządowymi,
- odsetek mieszkańców zadowolonych z polityki informacyjnej powiatu
- stopień informatyzacji mieszkańców (dostęp do internetu).

Jednostka wiodąca w powiecie:

Wydział merytorycznie właściwy do spraw informacji publicznej oraz współpracy z mediami, promocji.

Opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”

Projekt zakłada stworzenie elektronicznej platformy, dzięki której mieszkańcy powiatu uzyskają dostęp do informacji publicznych oraz szybką, wysokiej jakości obsługę drogą elektroniczną. To przedsięwzięcie umożliwi zapewnienie i utrzymanie warunków niezbędnych do funkcjonowania nowoczesnego centrum przetwarzania danych i informacji w formie elektronicznej.

Koncepcja projektu zakłada utworzenie bezpiecznego, spójnego technologicznie, organizacyjnie i funkcjonalnie – w skali powiatowej – systemu teleinformatycznego

W pierwszym etapie uruchomiony zostanie system informacji i załatwiania spraw przez obywateli za pomocą stron internetowych i specjalistycznych kiosków. Na etap ten składać się będą następujące elementy:

1. Przystosowanie pomieszczeń np. w budynku starostwa do budowy Data Center
 - remont pomieszczeń, wykonanie instalacji elektrycznej, klimatyzacyjnej, ppoż, system zasilania awaryjnego
2. Wyposażenie DC w urządzenia teleinformatyczne:
 - serwer realizujący usługi publikacji stron WWW, technologia ASP/NET
 - serwer realizujący usługi baz danych MS SQL
 - serwer realizujący usługi przechowywania zasobów multimedialnych na potrzeby serwisów (macierz/SAN)
 - system / serwer realizujący zadania związane z funkcjonowaniem kiosków elektronicznych
 - serwery pośredniczący oraz publikujący dla GIS
 - serwer / urządzenia realizujące zadania związane z transmisją danych
 - serwer / system archiwizacji danych
 - system obiegu dokumentów
 - infrastruktura sieciowa DC, urządzenia umożliwiające podłączeni do minimum 2 providerów internetowych, obsługę inteligentnego dzielenia ruchu, itp.
3. Budowa systemu informacyjnego

System będzie kompleksową „bazą wiedzy” na temat funkcjonowania urzędu. Koncepcja zakłada, iż mieszkaniec powiatu poprzez Internet lub specjalistyczny kiosk informacyjny będzie miał możliwość załatwienia następujących spraw:

- dowiedzieć się, gdzie należy załatwiać określoną sprawę (gminie, powiecie województwie),
- jakie dokumenty, dane musi posiadać do załatwienia sprawy,
- jakie są koszty załatwienia sprawy,
- kto będzie załatwiał sprawę (kontakt z urzędnikiem),
- ustalić godzinę spotkania z urzędnikiem,
- czas załatwienia sprawy, stan załatwienia sprawy, itd.,
- wydrukować lub wysłać elektronicznie wzory druków i formularzy dla danej sprawy.

Dodatkowo w ramach działań dotyczących publikacji informacji publicznej system będzie umożliwiać mieszkańcom:

- zapoznanie się z zarządzeniami, uchwałami, protokołami (prawo lokalne)
- obejrzenie i posłuchanie „na żywo” lub z archiwum obrad rady powiatu,
- obejrzenie i posłuchanie innych wydarzeń, spotkań, relacji z imprez, audycji radiowych i telewizyjnych z archiwum

System będzie obejmował zarówno informację o powiecie, jak i gminach (urzędach gmin) i jednostkach podległych. System będzie współpracował z BIP lub samodzielnie pełnił rolę

BIP. Istotne jest umożliwienie współpracy systemu z bazą GIS (częściowo już istniejąca) umożliwiająca obywatelom wgląd w mapy i informacje o terenie powiatu, co jest również istotne z punktu widzenia informacji turystycznej.

Drugi etap realizacji projektu zakłada zakup i montaż kiosków multimedialnych, za pośrednictwem których możliwy będzie dostęp do systemu Kioski instalowane będą w miejscach ogólnie dostępnych dla mieszkańców powiatu tj. urząd gminy.

Rozbudowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego zostanie przeprowadzona w oparciu o najnowsze technologie. Podkreślić należy, że projekt jest neutralny technologicznie. Zastosowanie technologii i szablonów XML pozwoli na integrację z istniejącymi już systemami bez konieczności ich zmieniania

Wskaźniki monitoringu:

- liczba „wejść” przez obywateli do systemu
- liczba spraw załatwionych przez obywateli za pomocą systemu,
- czas potrzebny do załatwienia określonej decyzji, sprawy, procedury.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Współpraca wydziałów właściwych merytorycznie do spraw informacji publicznej, promocji oraz informatyzacji.

II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu

Najważniejszym potencjałem rozwojowym powiatu nowosądeckiego są bez wątpienia jego mieszkańcy. Władze samorządowe powinny dążyć do jak najmocniejszego zaangażowania ich w proces rozwoju. Oprócz ułatwienia funkcjonowania organizacji pozarządowych, czy lepszej polityki informacyjnej należy prowadzić akcje zachęcające mieszkańców do większej aktywności. Poprzez akcje promująco-informacyjne prowadzone we współpracy z istniejącymi organizacjami pozarządowymi w placówkach edukacyjnych, w trakcie gminnych, czy powiatowych uroczystości można zaszczerpić poczucie obywatelskiej odpowiedzialności za losy swojej społeczności. Organizacje kościelne, rolnicze, branżowe również powinny być zaangażowane w ten proces, dzięki temu zwiększa się szansa na szerszy oddźwięk takich działań. Podstawową kwestią, od której należy rozpocząć jest promowanie uczestnictwa w wyborach samorządowych. Poprzez ten proces mieszkańcy powiatu mają największy wpływ na realizowanie ich potrzeb, oczekiwań.

Z zadaniem tym wiąże się także zwiększenie świadomości konsumenckiej wśród mieszkańców powiatu i szerszej pełnego ich uczestnictwa w życiu publicznym.

Etapy:

1. opracowanie (wraz z organizacjami społecznymi, wyznaniowymi, oświatowymi, gospodarczymi) katalogu inicjatyw ukierunkowanych na zwiększenie aktywności obywatelskiej wśród mieszkańców,
2. wspieranie przez władze samorządowe realizacji tych działań.

Powiązania z pozostałymi programami Strategii:

II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych

Możliwości finansowania z programów operacyjnych:

Regionalny Program Operacyjny
PO Społeczeństwo obywatelskie

Wskaźniki monitoringu:

- liczba akcji informacyjno-promocyjnych wspierających aktywność mieszkańców powiatu,
- liczba wolontariuszy współpracujących z organizacjami pozarządowymi,
- liczba inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców i ich stowarzyszenia.

Jednostka wiodąca w powiecie:

Współpraca wydziałów właściwych merytorycznie do spraw informacji publicznej, promocji współpracy z sektorem organizacji pozarządowych. Powiatowy Rzecznik Konsumentów.

4. UKŁAD WDROŻENIOWY

4.1. UKŁAD INSTYTUCJONALNY I POWIĄZANIA DZIEDZINOWE

Dla potrzeb wdrażania, monitoringu i aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego konieczne jest ukonstytuowanie się struktury organizacyjnej, której podstawowymi elementami będą:

- Rada Powiatu,
- rady opiniotwórcze i doradcze – Konwent Wójtów i Burmistrzów, Rady Konsultacyjne
- Zarząd Powiatu, Starosta
- Zespół wdrażający,
- Zespoły problemowe.

Rada Powiatu

Kluczową rolę w układzie instytucjonalnym wdrażania Strategii pełnić będzie Rada Powiatu, podejmująca uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju oraz programów z niej wynikających. Na forum Rady oraz jej komisji prezentowane będą również raporty z monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju.

Rady opiniotwórcze i doradcze – Konwent Wójtów i Burmistrzów, Rady Konsultacyjne

W prace nad aktualizacją i operacjonalizacją Strategii nieodzowne jest aktywne zaangażowanie rad opiniotwórczych i doradczych, stanowiących reprezentację gmin powiatu, ważnych podmiotów gospodarczych, społecznych i akademickich działających na terenie Sądeckizny. Rady pełnić będą rolę forum służącego pozyskiwaniu opinii wspomnianych powyżej środowisk, jak również wyrażane przez nie opinie stanowić będą legitymizację dla działań podejmowanych w procesie wdrażania Strategii.

Zarząd Powiatu, Starosta

Podstawowym podmiotem układu instytucjonalnego wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego będzie Zarząd Powiatu, Starosta. Na nich spoczywać będzie odpowiedzialność za wykonanie Strategii i jej programów.

Zespół wdrażający

Do zadań tego Zespołu należeć będzie nadzór nad realizacją Strategii, koordynacja prac wdrożeniowych oraz zgłaszanie i opiniowanie propozycji modyfikacji programów sektorowych.

W szczególności do zadań Zespołu zarządzającego należeć będzie:

- opracowanie propozycji składu zespołów zadaniowych,
- organizowanie i koordynowanie prac zespołów zadaniowych,
- zapewnienie właściwego obiegu informacji wśród osób zaangażowanych w prace nad realizacją Strategii,
- współpraca z wydziałami merytorycznymi Starostwa i Urzędów Gmin,
- gromadzenie odpowiednich materiałów i informacji dla potrzeb wdrażania Strategii,
- sporządzanie raportów z przebiegu wdrażania Strategii,
- informowanie „na zewnątrz” o realizacji Strategii (media, organizacje społeczne, gospodarze itp.).

Zespół wdrażający, ze względów koordynacyjnych, będzie liczył nie więcej niż kilkanaście osób i tworzyć będą tworzyć Starosta (przewodniczący), członkowie Zarządu, dyrektorzy merytorycznych wydziałów Starostwa.

Zespoły problemowe

Do zadań Zespołów problemowych (zadaniowych) należeć będzie m.in.:

- aktualizacja diagnozy i jej ewentualne uzupełnienie,
- opracowanie i wdrażanie planów operacyjnych do programów,
- upowszechnianie informacji o pracach nad Strategią.

W skład Zespołów problemowych wejdą osoby, które posiadają wiedzę i doświadczenie w przedmiocie aktywności zespołu oraz cieszą się poważaniem środowisk lokalnych.

NARZĘDZIA WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU

Do podstawowych elementów systemu planowania – narzędzi wdrażania Strategii Rozwoju należą:

- programy, dla których będą wskazane jednostki realizujące,
- wieloletnia prognoza finansów dla poszczególnych programów,
- plany finansowo-inwestycyjne (dokumenty średniookresowy o charakterze kroczącym, corocznie aktualizowane),
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżety powiatu i gmin.

Wieloletnia prognoza finansów

Wieloletnia prognoza finansów powiatu oparta będzie na analizie zdolności do finansowania programów. Zawierać będzie też główne założenia do planu finansowo-inwestycyjnego (założenia finansowe i programowe).

Plany finansowo-inwestycyjne

Plany finansowo-inwestycyjne (PFI) stanowić będą dokumenty określający zadania inwestycyjne wynikające z programów, które zostały zaplanowane do realizacji w danej perspektywie czasowej i źródła ich sfinansowania. Zawierać będą przybliżenie wieloletniej prognozy finansów, konkretne lata programowania, niezbędną wielkość wydatków operacyjnych oraz wielkość środków na inwestycje w każdym roku objętym planem. PFI zakładać będą wykorzystanie określonych nakładów rzeczowych i finansowych, zapewniających osiągnięcie założonych zamierzeń inwestycyjnych. Horyzont czasowy uwzględnił będzie okresy programowania w Unii Europejskiej oraz zasadę „n+2”.

Plany te zawierać będą uszeregowaną – według przyjętych kryteriów – listę inwestycji, ich opis i kwotę potrzebną do realizacji każdej z nich oraz wstępny harmonogram finansowo-rzeczowy, zgodny z horyzontem czasowym PFI. Każde zadanie inwestycyjne zawarte w planach będzie miało odpowiednio zaprojektowany montaż finansowy.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Opracowane w oparciu o studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, określające przeznaczenie i zasady gospodarowania terenami, stanowić będą jedno z kluczowych pomocnych narzędzi realizacji Strategii.

Monitorowanie

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju będzie procesem analizy zmian w zakresie wybranych wskaźników ilościowych i jakościowych. Jego celem będzie zapewnienie informacji na temat skuteczności i efektywności działań podejmowanych na rzecz realizacji Strategii oraz umożliwienie modyfikacji programów sektorowych i działań w przypadku występowania rozbieżności pomiędzy celami założonymi a osiąganymi efektami.

Działania w zakresie monitoringu realizacji Strategii Rozwoju będą odbywać się na czterech płaszczyznach:

- celów strategicznych (wskaźniki syntetyczne),
- celów operacyjnych,
- programów,
- działań.

Ewaluacja

Ewaluacji wewnętrznej realizacji Strategii dokonuje Zespół wdrażający. Sporządzany będzie materiał sprawozdawczy na podstawie raportów określający osiągnięty poziom wskaźników przypisanych do wszystkich programów.

Aktualizacja

Dane pozyskane dzięki monitorowaniu i ewaluacji procesu wdrażania Strategii będą wykorzystywane do modyfikacji zapisów dokumentów wdrożeniowych – programów i planów finansowo-inwestycyjnych.

Zmiany dotyczące działań będą wprowadzane na bieżąco, zmiany w zakresie programów uwzględnione będą po każdorazowej ich okresowej ewaluacji.

Aktualizacja celów operacyjnych i strategicznych winna być wprowadzana tylko w przypadku istotnych zmian uwarunkowań zewnętrznych lub wewnętrznych i poprzedzona fakultatywnie sporządzeniem aktualnej analizy SWOT. Wskazane jest też zaktualizowanie w tym przypadku diagnozy stanu powiatu.

4.2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII

Przyjęte w pracach nad Strategią Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego podejście oparte jest na przekonaniu, że planowanie strategiczne to proces ciągłych zmian wynikających z przekształceń zachodzących tak w otoczeniu powiatu, jak i w jego strukturach wewnętrznych. Implikacją takiego rozumienia planowania strategicznego jest potrzeba ciągłej modyfikacji zawartości dokumentów strategicznych.

Po przyjęciu Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego podstawowym typem podejmowanych działań będzie opracowanie planów operacyjnych. Istniejące programy realizowane przez władze powiatu zostaną również poddane analizie i weryfikacji. Na kolejnym etapie prac określone zostaną działania tworzące określone programy. Równolegle opracowywane będą wskaźniki monitoringu i ewaluacji poszczególnych programów i działań. Kolejnym etapem będzie formalne ukonstytuowanie się struktury wdrażania Strategii, po czym zainicjowane zostaną prace nad narzędziami wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego oraz systemem monitoringu i ewaluacji.

LATA REALIZACJI							
2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CEL STRATEGICZNY I. WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU NOWOSĄDECKIEGO							
CEL OPERACYJNY I.1. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POWIATU I JEJ PROMOCJA							
I.1.1. Utworzenie Nowosądeckiego Parku Przemysłowego zlokalizowanego na terenie powiatu nowosądeckiego							
I.1.2. Usprawnienie obsługi inwestorów, szczególnie w urzędach administracji publicznej							
I.1.3. Wzmocnienie polityki promocji gospodarczej powiatu (np. wortal internetowy dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami), system ofert dla inwestorów							
I.1.4. Opracowanie spójnego programu gospodarowania przestrzenią w powiecie							
CEL OPERACYJNY I.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PRZEDSIĘWZIĘĆ INNOWACYJNYCH							
I.2.1. Rozwój i wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, poprzez stworzenie platformy współpracy istniejących instytucji							
I.2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu preferencji gospodarczych na terenie miast i gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza							
I.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnego rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości, rewitalizacja zawodów ginących (ułatwienia podatkowe, administracyjne)							
CEL OPERACYJNY I.3. TWORZENIE KONKURENCYJNYCH ZASOBÓW PRACY							
I.3.1. Wzrost adaptacyjności lokalnych zasobów ludzkich							
I.3.2. Wdrażanie kształcenia modułowego							

I.3.3. Rozwój kształcenia ustawicznego – rozwój Uniwersytetu Trzeciego Wieku							
I.3.4. Utworzenie systemu informacyjno-doradczego dla uczniów, studentów, osób bezrobotnych, pracodawców oraz innych osób zainteresowanych tematyką edukacji, pracy, przedsiębiorczości							
CEL OPERACYJNY I.4. ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA							
I.4.1. Wspieranie nowoczesnych form rozwoju rolnictwa, sadownictwa, leśnictwa i aktywizacji pozarolniczej							
I.4.2. Organizacja rynku produktów rolnych							
CEL OPERACYJNY I.5. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ							
I.5.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu (w tym system ścieżek rowerowych, punktów widokowych oraz innych wiodących produktów turystycznych w tym turystyki uzdrowiskowej)							
I.5.2. Stworzenie systemu promocji i informacji turystycznej powiatu							
I.5.3. Wsparcie i ewentualna kreacja marek turystycznych							
I.5.4. Wsparcie turystyki biznesowej i kongresowej (Centrum Kongresowe w Krynicy-Zdroju)							
CEL OPERACYJNY I.6. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ							
I.6.1. Realizacja zadań w zakresie infrastruktury drogowej: szlak komunikacyjny Busko-Koszyce-Brzesko-Nowy Sącz-Muszynka-przełęcz graniczne, połączenie z systemem autostrad A4 w Polsce i D1 na Słowacji, obwodnice miast, w tym Starego i Nowego Sącza, modernizacja drogi Przemyśl-Wadowice							
I.6.2. Modernizacja dróg powiatowych							
I.6.3. Opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania i wykorzystania funduszy na inwestycje drogowe							
I.6.4. Poprawa infrastruktury drogowej przy przejściach granicznych oraz drogach lokalnych							

I.6.5. Opracowanie i wdrożenie zasad współdziałania pomiędzy zarządami dróg a administracją zbiorników i cieków wodnych							
I.6.6. Wspieranie budowy i uruchomienie linii kolejowej Podłęże – Piekiełko oraz lotniska							

LATA REALIZACJI							
2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CEL STRATEGICZNY II. POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU NOWOSĄDECKIEGO							
CEL OPERACYJNY II.1. STWORZENIE NOWOCZESNEJ OFERTY EDUKACYJNEJ							
II.1.1. Wspieranie szans edukacyjnych dla młodzieży							
II.1.2. Wspieranie rozwoju ośrodka akademickiego na Sądecczyźnie							
II.1.3. Rozwój infrastruktury edukacyjnej							
CEL OPERACYJNY II.2. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO							
II.2.1. Realizacja systemu „osłony przeciwpowodziowej” – małe zbiorniki retencyjne, umocnienia brzegów rzek, tamy itp., opracowanie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi							
II.2.2. Koordynacja zadań służących poprawie stanu środowiska naturalnego ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2004 – 2011”							
II.2.3. Realizacja „Programu usuwania odpadów zawierających azbest z terenu powiatu nowosądeckiego”							
II.2.4. Koordynacja prac związanych z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla Powiatu Nowosądeckiego							
II.2.5. Upowszechnianie postawy proekologicznej wśród mieszkańców powiatu							
II.2.6. Rekultywacja zbiorników wodnych Rożnów – Czchów							
CEL OPERACYJNY II.3. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCOM POWIATU W TYM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO							
II.3.1. Realizacja programów profilaktyki i promocji zdrowia							

II.3.2. Zwiększenie dostępności i polepszenie jakości usług medycznych dla mieszkańców powiatu							
II.3.3. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost bezpieczeństwa w powiecie							
II.3.4. Wspieranie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo							
CEL OPERACYJNY II.4. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU							
II.4.1. Opracowanie „Programu przystosowania społecznego osób dotkniętych i zagrożonych wykluczeniem” (niepełnosprawni, mieszkańcy terenów peryferyjnych, słabo wykształceni, bezrobotni, osoby starsze, mniejszości etniczne i narodowe itp.)							
II.4.2. Ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i wdrażanie nowatorskich programów aktywizacyjnych (typu „OwcaPlus”); „przybliżenie” mieszkańcom urzędu pracy i rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy							
CEL OPERACYJNY II.5. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW ROZWOJU KULTURY W POWIECIE							
II.5.1. Wspieranie instytucji kultury zlokalizowanych na terenie powiatu oraz realizacja imprez kulturalnych							
II.5.2. Opracowanie i wdrożenie planu ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego							
CEL OPERACYJNY II.6. ZAGWARANTOWANIE DOSTĘPNOŚCI DO SZEROKIEJ OFERTY SPORTOWO-REKREACYJNEJ							
II.6.1. Realizacja kluczowych inwestycji w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej							
II.6.2. Organizacja cyklu imprez sportowo-rekreacyjnych promujących zdrowy tryb życia							
CEL OPERACYJNY II.7. WZMOCNIENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU							
II.7.1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego – współpraca z sektorem organizacji pozarządowych							
II.7.2. Poprawa informowania mieszkańców o działaniach władz powiatu, opracowanie i wdrożenie „Powiatowego Zintegrowanego Systemu Teleinformatycznego”							

II.7.3. Poprawa dialogu społecznego oraz mechanizmów właściwego odbioru potrzeb mieszkańców przez władze powiatu							

	faza wdrożeniowa
	faza ciągłej realizacji

5. DIAGNOZA

Diagnoza powiatu nowosądeckiego opracowana została przede wszystkim w oparciu o dostępny materiał statystyczny. Innymi elementami bazy informacyjnej, z których korzystano, były opracowania powstałe w toku realizowanego w 2003 r. dla powiatu nowosądeckiego programu Planowanie Rozwoju Lokalnego. Szczególnie przydatne były: *Profil gospodarczy powiatu nowosądeckiego* oraz *Nowosądecka mapa innowacyjności i konkurencyjności*.

Cennych informacji, zwłaszcza o charakterze porównawczym, dostarczyły także opracowania Zarządu Powiatu Nowosądeckiego, w tym m.in. *Raport o stanie Powiatu Nowosądeckiego 1999-2002* wraz z uzupełnieniem za lata 2002-2004.

W analizie problematyki rynku pracy i bezrobocia bezcennych informacji dostarczyły bazy danych oraz publikacje Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Ze względu na uchwycenie rzeczywistych i co najważniejsze, porównywalnych trendów oraz wsparcie danych statystycznych danymi zebranymi bezpośrednio, wykorzystano informacje z *Narodowego Spisu Powszechnego* z roku 2002. Jedyne w kilku przypadkach, gdy niemożliwe było uzyskanie nowszych danych, posługiwano się wielkościami dla roku 2001 lub 2000 (co każdorazowo zostało podkreślone). Ponadto, by móc zaobserwować krótko-, średnio-, czy też długoterminowe trendy demograficzne, społeczne, gospodarcze, bardzo często prezentowano najnowsze dane na tle wartości występujących w latach wcześniejszych.

W diagnozie zaprezentowano dodatkowo najważniejsze informacje statystyczne dostępne na poziomie gminnym. W zamyśle stanowić mają one uszczegółowienie zawartych w diagnozie informacji zagregowanych na poziomie powiatowym. Dzięki temu opracowanie to może stać się cennym źródłem wiedzy dla władz gmin, wchodzących w skład powiatu nowosądeckiego.

5.1. SYNTEZA

Diagnoza stanowiła podstawową bazę do formułowania celów i programów. Poniżej przedstawiono – w postaci czynników pozytywnych i negatywnych – zasadnicze wnioski wynikające z diagnozy, na podstawie których sformułowano układ celów strategicznych i operacyjnych.

CEL STRATEGICZNY WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

I.1. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POWIATU I JEJ PROMOCJA

I.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PRZEDSIĘWZIĘĆ INNOWACYJNYCH

I.3. TWORZENIE KONKURENCYJNYCH ZASOBÓW PRACY

I.4. ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA

I.5. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

I.6. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

Czynniki sprzyjające:

- Przyrost naturalny ludności powiatu nowosądeckiego jest bardzo wysoki (6,18%), co oznacza, że procesy starzenia się społeczeństwa nie są znaczące.
- Na terenie powiatu sieć wodociągowa jest dobrze rozwinięta.
- System energetyczny powiatu nowosądeckiego jest relatywnie dobrze rozwinięty. Na terenie powiatu zlokalizowana jest elektrownia wodna oraz węzeł energetyczny w gminie Gródek nad Dunajcem.
- Na terenie powiatu znajduje się jedno przejście graniczne kolejowe (Muszyna – Plavec), 3 przejścia graniczne drogowe (Piwniczna – Mnisek nad Popradem, Leluchów – Circ, Muszynka – Kurov) oraz 3 punkty przekroczenia granicy (Piwowarówka – Plihov, Wierchomla Wielka – Kace, Milik – Legnava).
- Obiekty noclegowe turystyki powiatu nowosądeckiego stanowią 22,7% (186) wszystkich obiektów noclegowych w województwie, co plasuje powiat na 1 miejscu w województwie.
- Lasy i grunty leśne stanowią 44,7% powierzchni powiatu (69,3 tys. ha), pozostałe grunty o powierzchni 21,8 tys. ha (14%) stanowią nieużytki i tereny zainwestowane.
- Prawie cały teren powiatu nowosądeckiego jest obszarem o wysokich walorach przyrodniczych.
- Na jego terenie znajduje się 14 rezerwatów przyrody, Popradzki Park Krajobrazowy i Ciężkowicko-Rożnowski Park Krajobrazowy.
- Duże znaczenie mają zasoby wód mineralnych.

- Na terenie powiatu znajdują się 3 muzea regionalne oraz Muzeum Nikifora w Krynicy Zdroju, Muzeum Lachów Sądeckich w Podegrodziu, które odwiedziło 26,6 tys. osób..
- W roku 2003 w powiecie nowosądeckim w otoczeniu gospodarczym (sekcje: transport, gospodarka magazynowa i łączność; pośrednictwo finansowe; obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej) funkcjonowało łącznie 1 738 przedsiębiorców, co stanowi 18,6% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON.

Czynniki negatywne:

- Mimo pozytywnych zmian cały czas w zakresie sieci wodno-kanalizacyjnych występują duże braki.
- Przez oczyszczalnie ścieków obsługiwanych jest 22,4% mieszkańców powiatu nowosądeckiego, w tym 19,7% przez oczyszczalnie chemiczne, biologiczne oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.
- W zakresie sieci gazowniczej teren powiatu nowosądeckiego posiada rezerwy tak po stronie wysokiego jak i niskiego ciśnienia. W większości gminy powiatu są całkowicie zgazyfikowane, niedoinwestowanie w tym zakresie występuje jedynie w gminach Łącko, Muszyna – obszar wiejski, Nawojowa, Piwniczna, Podegrodzie i Rytro.
- Biorąc pod uwagę dostępność komunikacyjną sytuacja powiatu jest nienajlepsza. Wiąże się to ze złym połączeniem – zarówno kolejowym jak i drogowym – ze stolicą regionu Nowym Sączem. Urozmaicona rzeźba terenu w połączeniu z rozproszoną zabudową nie sprzyja poprawnemu rozwiązywaniu podłączeń miejscowości do systemu podstawowego dróg – może być to odczuwalne szczególnie w gminach położonych na południu powiatu (większe miasta uzdrowiskowe i silnie urozmaicony teren górski).

CEL STRATEGICZNY POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

II.1. STWORZENIE NOWOCZESNEJ OFERTY EDUKACYJNEJ

II.2. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

II.3. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCOM POWIATU W TYM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO

II.4. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

II.5. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW ROZWOJU KULTURY W POWIECIE

II.6. ZAGWARANTOWANIE DOSTĘPNOŚCI DO SZEROKIEJ OFERTY SPORTOWO- REKREACYJNEJ

II.7. WZMOCNIENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU

Czynniki sprzyjające:

- Możliwość kształcenia ponadgimnazjalnego gwarantuje w powiecie 61 placówek; w powiecie jest 8 liceów ogólnokształcących dla młodzieży i 3 dla dorosłych, 34 średnie szkoły zawodowe dla młodzieży i 7 dla dorosłych oraz 9 zasadniczych szkół zawodowych.
- W powiecie nowosądeckim wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON (w okresie 1995-2002 tylko w roku 1997 zanotowano spadek) – na koniec 2002 r. ich liczba wynosiła 9 453 i względem roku poprzedniego wzrosła o 3%. W roku 2003 także obserwuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Zdecydowana większość (95,4%) to podmioty sektora prywatnego. Ze względu na liczbę zatrudnionych osób dominują podmioty małe, zatrudniające do 9 osób (około 96%).
- Na terenie powiatu znajdują się 3 muzea regionalne oraz Muzeum Nikifora w Krynicy Zdroju, Muzeum Lachów Sądeckich w Podegrodziu, które odwiedziło 26,6 tys. osób.
- Na terenie powiatu działa 17 zespołów folklorystycznych, 27 orkiestr dętych, 32 chóry parafialne i szkolne, ok. 50 amatorskich zespołów artystycznych (muzycznych, tanecznych, teatralnych i poetyckich), ok. 60 twórców zajmujących się działalnością artystyczną.
- Na terenie powiatu znajduje się 16 bibliotek publicznych oraz 46 filii bibliotecznych. Księgozbiór bibliotek wynosi ponad 715 tys. woluminów, na 1 mieszkańca przypada blisko 3,7 książki, co daje 9-te miejsce w województwie. Biblioteki publiczne i ich filie w powiecie nowosądeckim stanowią 8,2% całych zasobów województwa. Lokuje to powiat nowosądecki na 2 miejscu po mieście Krakowie. W powiecie nowosądeckim korzystających z bibliotek jest ponad 34 tys. osób, na jednego czytelnika przypada 23,8 wypożyczonych książek. Co za tym idzie, mieszkańcy powiatu są w czołówce najczęściej wypożyczających książki – 6,2% wypożyczeń książek z bibliotek publicznych województwa ma miejsce na Sądecczyźnie (3 lokata po Krakowie i powiecie chrzanowskim).

- Z poziomu strony głównej <http://www.starostwo.nowy-sacz.pl/> istnieje możliwość dostępu do strony urzędowej Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu <http://www.starostwo.nowy-sacz.pl/start.htm> Stanowi ona bogate źródło informacji o działaniach Rady Powiatu, Zarządu Powiatu, Starostwa Powiatowego oraz powiatowych jednostek organizacyjnych.

Czynniki negatywne:

- Stopa bezrobocia w powiecie nowosądeckim wynosiła w połowie roku 2005 - 26%.
- Bezrobotnych z prawem do zasiłku stanowią w powiecie jedynie 22,3% ogółu bezrobotnych.
- Niepokojąco wysoki udział bezrobotnych ludzi młodych (w wieku 24 lat i mniej) w niektórych gminach.
- Bezrobotni absolwenci, których jest 1 370, stanowią blisko 6,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych.
- W powiecie nowosądeckim w roku szkolnym 2002/2003 nie istniała żadna szkoła wyższa, ani jej filia, tym niemniej bliskość Nowego Sącza (2 placówki), Tarnowa (3) oraz Krakowa (19) umożliwia kontynuowanie nauki przez młodzież powiatu. Podstawowe znaczenie mają zwłaszcza zlokalizowane w Nowym Sączu Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa oraz Wyższa Szkoła Biznesu – National – Louis University.
- Mimo pozytywnych zmian cały czas w zakresie sieci kanalizacyjnych występują w gminach powiatu nowosądeckiego duże braki.
- Przez oczyszczalnie ścieków obsługiwanych jest 22,4% mieszkańców powiatu nowosądeckiego, w tym 19,7% przez oczyszczalnie chemiczne, biologiczne oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.
- W powiecie nowosądeckim opiekę zdrowotną zapewnia 160 lekarzy, 48 stomatologów, 429 pielęgniarek i 50 położnych. Niestety patrząc przez pryzmat liczby poszczególnych pracowników medycznych przypadających na 10 tys. mieszkańców i porównując je do wskaźników wojewódzkich należy stwierdzić duży niedobór w tym zakresie występujący w powiecie. Za mało jest lekarzy (8,3/10 tys. mieszkańców przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 23,2), stomatologów (2,5 – 4,1), pielęgniarek (22,2 – 49,7) i położnych (2,6 – 6,0).
- Sieć placówek zdrowotnych w powiecie tworzą 22 przychodnie, 27 ośrodków zdrowia, 32 praktyki lekarskie oraz 1 szpital posiadający 218 łóżek. Z 37 aptek działających na terenie powiatu 35 jest prywatnych. W układzie przestrzennym sytuacja w poszczególnych gminach wygląda różnie. Są gminy – jak Muszyna czy Łącko – gdzie znajduje się po kilka wszystkich wyżej wymienionych rodzajów placówek medycznych, a są takie – jak Łabowa bądź Rytro – gdzie funkcjonuje tylko 1 ośrodek zdrowia i 1 apteka. Niepokojący jest bardzo niski wskaźnik łóżek szpitalnych przypadających na 10 tys. ludności; w powiecie nowosądeckim wynosi on 11,3 łóżka, co jest wartością 4-krotnie mniejszą, niż wskaźnik wojewódzki (45,2 łóżka/10 tys. mieszkańców). Na niekorzystnym poziomie kształtuje się również liczba ludności przypadająca na 1 aptekę; wynosi ona 5.231 osób/1 aptekę (średnia wojewódzka – 3.633 osób/1 aptekę).
- Porównanie powiatu nowosądeckiego z pozostałymi powiatami Małopolski, jeśli chodzi o zagęszczenie i standard mieszkań, nie wygląda korzystnie. Na 22 małopolskie powiaty nowosądecki zajmuje 21 lokatę pod względem: liczby osób przypadających na 1 mieszkanie oraz 1 izbę, liczby mieszkań na 1.000 ludności oraz powierzchni użytkowej na 1 osobę. Z kolei pod względem powierzchni użytkowej 1 mieszkania oraz liczby izb w 1 mieszkaniu powiat zajmuje pozycję 12.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu nowosądeckiego pozwala na sformułowanie analizy SWOT:

Mocne strony	Słabe strony
Korzystna struktura demograficzna powiatu – wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz niski udział ludności w wieku poprodukcyjnym	Wysoki stopień pauperyzacji społeczeństwa
Dodatni przyrost naturalny i saldo migracji	Wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego
Dobrze rozbudowana i rozwijająca się sieć szkolnictwa średniego	Zbyt niska dostępność do placówek ochrony zdrowia
Rozwinięta sieć otoczenia biznesu	Zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw
Infrastruktura techniczna (sieć gazownicza i wodociągowa)	Spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw
Dobrze rozwinięta infrastruktura sanatoryjna	Niewystarczająca dostępność komunikacyjna
Liczne walory turystyczne	Braki w sieciach kanalizacyjnych
Walory przyrodnicze z dużymi obszarami terenów prawnie chronionych	Niewystarczająco rozwinięty system oczyszczalni ścieków
Oferta kulturalna	Brak odpowiednich terenów inwestycyjnych
Złóża kopalin pospolitych	Ograniczone możliwości administracji lokalnej w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego powiatu
Zmniejszanie się udziału sektora rolniczego	Niski poziom dochodów budżetowych powiatu
Zrównoważone budżety większości gmin powiatu	Mała powierzchnia gospodarstw rolnych
Wysoki udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetowych powiatu i gmin	
Promocja regionu	Informacja i promocja gospodarcza słabo rozwinięta
Prężne ośrodki rozwoju – Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz, Grybów	
Szanse	Zagrożenia
Możliwość wykorzystania stosunkowo tanich zasobów ludzkich	Brak efektywnego systemu wspierania rozwoju małych i średnich firm
Wzrost znaczenia sektora usług rynkowych i nierynkowych	
Wykorzystanie atrakcyjności turystycznej	Niewystarczające działania w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
Lokalizacja powiatu w obszarze przygranicznym	Zmniejszająca się liczba pracujących
Współpraca powiatu z gminami (koordynacja działań prorozwojowych)	
Bliskość Nowego Sącza (rynek zbytu płodów rolnych, moda na osiedlanie się poza miastem)	Przejmowanie wykwalifikowanych kadr przez duże miasta (Kraków, Nowy Sącz)
System ofert inwestycyjnych	
Wykorzystanie środków zewnętrznych	Zagrożenie powodziowe

5.2. OBSZARY DIAGNOZY

Sposób operowania informacją w gospodarce rynkowej ma decydujące znaczenie dla skuteczności działań na każdym polu. Jednym z kluczowych zagadnień jest umiejętność oceny posiadanych zasobów. Dla potrzeb niniejszego raportu przyjęto, że:

- do problematyki potencjału obszaru należy ocena:
 1. zasobów ludzkich,
 2. zasobów środowiskowych,
 3. zasobów kulturowych,
- potrzeby i aspiracje to ocena:
 4. infrastruktury technicznej,
 5. infrastruktury społecznej,
- problematyka aktywności w obszarze zawiera ocenę:
 6. gospodarki,
- problematyka instrumentów wspierających rozwój to ocena:
 7. organizacji,
 8. finansów.

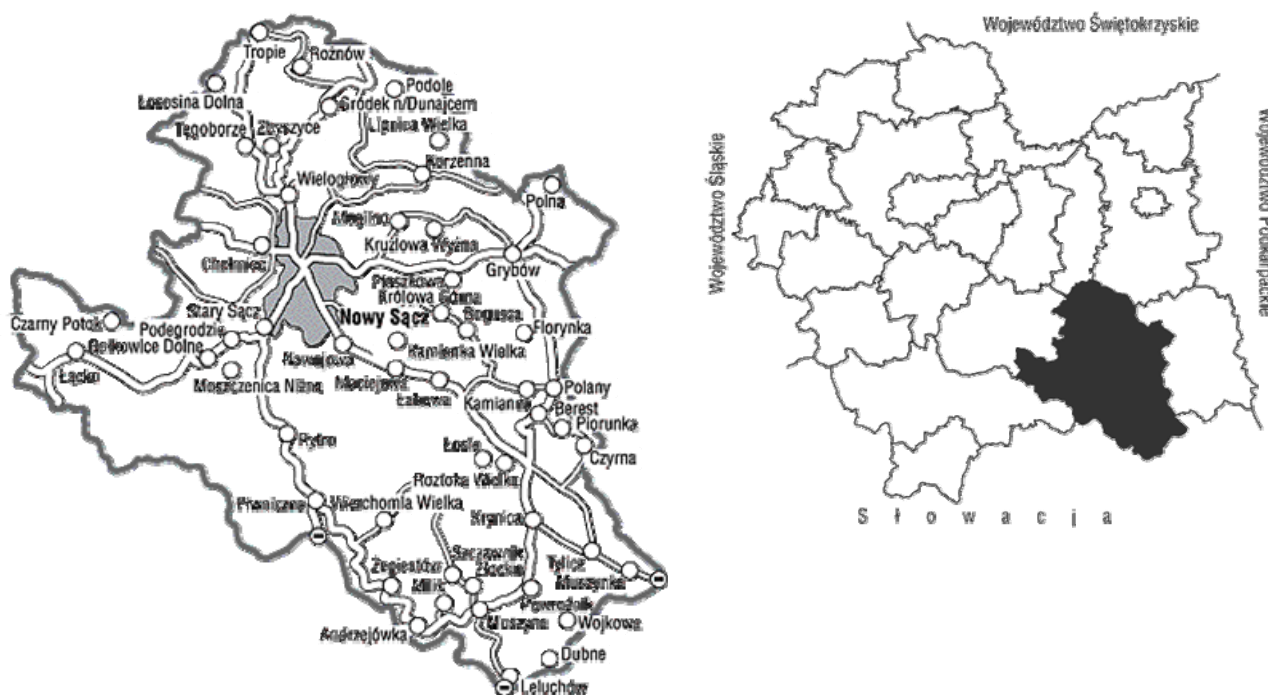
5.2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

Powiat nowosądecki położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Nowego Sącza (miasta na prawach powiatu). Graniczy on z następującymi powiatami: nowotarskim, limanowskim, brzeskim, tarnowskim oraz gorlickim. Powiat nowosądecki składa się z 16 gmin, w tym 1 gminy miejskiej (Grybów), 4 gmin miejsko-wiejskich (Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz) oraz 11 gmin wiejskich (Chełmiec, Gródek nad Dunajcem, Grybów, Kamionka Wielka, Korzenna, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Nawojowa, Podegrodzie, Rytro).

Powiat obejmuje 195 sołectw (270 miejscowości) i liczy 193,5 tys. mieszkańców (stanowi to 6% ludności Małopolski). Jego powierzchnia wynosi 1.550 km². Wskaźnik urbanizacji wynosi 19,5% (2,5-krotnie mniej, niż wskaźnik wojewódzki). Gęstość zaludnienia powiatu wynosi 125 osób/km². Jest to wskaźnik zbliżony do krajowego, mniejszy z kolei od wojewódzkiego, wynoszącego 214 osób/km². Lokuje on powiat na 15-16 miejscu w skali Małopolski.

W powiecie nowosądeckim istnieje 48,8 tys. gospodarstw domowych. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi blisko 4 (3,93 osoby)¹.

Na terenie powiatu zarejestrowanych jest blisko 9,5 tys. podmiotów gospodarczych.

¹ Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, według stanu w dniu 20 V 2002 r.

5.2.2. ZASOBY LUDZKIE

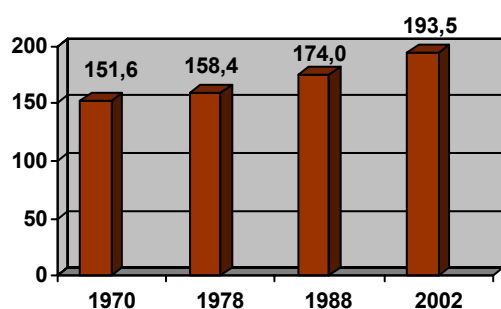
Powiat nowosądecki jest trzecim co do liczby mieszkańców powiatem województwa małopolskiego (po mieście Krakowie i powiecie krakowskim) i liczy 193.540 mieszkańców. W 1970 r. ludność powiatu liczyła sobie 151,6 tys. osób, w 1978 r. – 158,4 tys. osób, a w 1988 r. – 174,0 tys. osób. Na przestrzeni 22 lat liczba ludności powiatu nowosądeckiego zwiększyła się więc o ponad 27%.

W miastach powiatu mieszkają 37.663 osoby, co stanowi 19,5% populacji powiatu, natomiast na wsi – 155.877 osób (80,5%). Patrząc na ludność powiatu przez pryzmat wieku zwraca uwagę bardzo wysoki udział ludności w wieku do 19 lat. Ludzie młodzi stanowią nieco ponad 34% (66.198 osób) ludności ogółem powiatu, z kolei ludności w wieku 20 lat i więcej jest 65,8% (127.342 osoby). Jeżeli natomiast podzielimy całą populację na trzy inne grupy wiekowe², mianowicie 0-15 lat, 16-59 lat oraz powyżej 60 lat wówczas w tej pierwszej grupie znajduje się 27% populacji, w drugiej jest 58,5% ludności, natomiast w trzeciej – 14,5% ludności.

Wszystkie powiaty małopolskie posiadają wyższy wskaźnik feminizacji od tego występującego w powiecie nowosądeckim (oprócz limanowskiego, gdzie wskaźnik jest identyczny). Analiza struktury ludności powiatu według płci pokazuje, że kobiety stanowią 50,1% ludności powiatu (w 1970 r. było to 51,8%, a w 1988 r. – 50,6%). Widać więc długofalową tendencję do wyrównywania się liczby kobiet i mężczyzn w powiecie nowosądeckim.

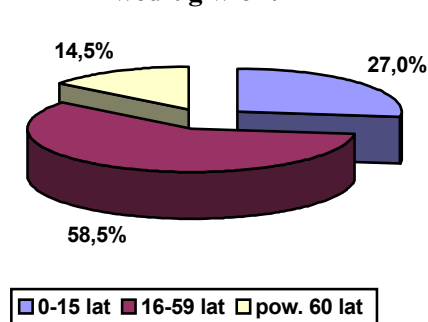
Wskaźnik feminizacji powyżej 50% występuje w trzech gminach: Krynica-Zdrój (52,2% kobiet wśród mieszkańców), miasto Grybów (51,4%) oraz Muszyna (50,9%). W pozostałych gminach jest on równy lub nieznacznie mniejszy od 50%.

Wykres 1. Ludności powiatu nowosądeckiego

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Wykres 2. Ludności powiatu nowosądeckiego według wieku³

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

² Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

³ Stan na 20 V 2002 r.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gmin powiatu nowosądeckiego⁴

	Powierzchnia w km ²	Liczba miejscowości	Ludność ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Wskaźnik feminizacji (w %)	Gęstość zaludnienia (osób/km ²)	Udział w ogólnej liczbie ludności powiatu (w %)
Powiat nowosądecki	1 550	270	193 540	96 570	96 970	50,1	124,9	100
Grybów – miasto	17	1	6 228	3 025	3 203	51,4	366,4	3,2
Krynica-Zdrój	145	12	17 122	8 177	8 945	52,2	118,1	8,8
Muszyna	142	17	11 019	5 409	5 610	50,9	77,6	5,7
Piwniczna- Zdrój	126	9	10 258	5 131	5 127	50,0	81,4	5,3
Stary Sącz	103	17	21 715	10 840	10 875	50,1	210,8	11,2
Chełmiec	113	31	23 257	11 694	11 563	49,7	205,8	12,0
Gródek nad Dunajcem	88	18	8 738	4 417	4 321	49,5	99,3	4,5
Grybów – gmina	153	25	21 794	11 005	10 789	49,5	142,4	11,3
Kamionka Wielka	63	11	8 804	4 393	4 411	50,1	139,7	4,5
Korzenna	107	23	13 162	6 645	6 517	49,5	123,0	6,8
Łabowa	119	14	5 070	2 556	2 514	49,6	42,6	2,6
Łącko	133	34	14 580	7 362	7 218	49,5	109,6	7,5
Łososina Dolna	84	20	9 544	4 797	4 747	49,7	113,6	4,9
Nawojowa	51	17	7 336	3 666	3 670	50,0	143,8	3,8
Podegrodzie	64	16	11 246	5 611	5 635	50,1	175,7	5,8
Rytko	42	5	3 667	1 842	1 825	49,8	87,3	1,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Największym skupiskiem mieszkańców w powiecie jest miasto Grybów – zamieszkuje je 6.228 mieszkańców, tj. 3,2% mieszkańców powiatu. Pod względem ilości mieszkańców wśród gmin przodują: Chełmiec – 23.257 mieszkańców (12,0% mieszkańców powiatu), Grybów – 21.794 mieszkańców (11,3%) i Stary Sącz 21.715 mieszkańców (11,2%). Najmniejszymi pod względem liczby ludności gminami są: Rytko – 3.726 mieszkańców i Łabowa – 5.070 mieszkańców. Liczba ludności pozostałych gmin zawiera się w przedziale 6,2 tys. – 17,1 tys. mieszkańców.

Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w mieście Grybów (366 osób/km²), w gminach Stary Sącz (211 osób/km²) oraz Chełmiec (206 osób/km²), natomiast najniższa w gminach Łabowa (43 osoby/km²), Muszyna (78 osoby/km²) i Piwniczna-Zdrój (81 osób/km²).

Przyrost naturalny ludności powiatu nowosądeckiego jest bardzo wysoki (6,18‰) – w skali województwa tylko w powiecie limanowskim wskaźnik ten jest nieznacznie wyższy. W liczbach bezwzględnych przyrost ten wynosił 1.202 osoby. Należy podkreślić, że we wszystkich gminach powiatu nowosądeckiego przyrost naturalny jest dodatni. Największy przyrost naturalny w 2002 r. odnotowano w gminach Łabowa (12,00‰), Kamionka Wielka (10,56‰) oraz Łososina Dolna (9,77‰), a najniższy w gminie Krynica-Zdrój (0,92‰), mieście Grybów (1,42‰) i gminie Muszyna (1,91‰). Analizując wartości wskaźnika przyrostu naturalnego z poprzednich lat (2000 r. – 7,9‰, 2001 r. – 7,2‰), jak i inne trendy demograficzne należy stwierdzić, że w najbliższych latach utrzyma się dalszy spadek

⁴ Stan na koniec 2002 r.

wskaźnika przyrostu naturalnego w powiecie (aczkolwiek nadal będzie on w skali województwa i kraju bardzo wysoki).

Saldo migracji stałej powiatu nowosądeckiego jest dodatnie (1,9‰) i od kilku lat systematycznie rośnie (1999 r. – 0,23‰, 2000 r. – 0,6‰, 2001 r. – 0,63‰). W 2002 r. zameldowanych na pobyt stały zostało 1.916 osób, wymeldowanych 1.879, tak więc saldo wyniosło +37 osób. W poszczególnych gminach zjawisko jest zróżnicowane: w 7 gminach przeważają napływy ludności – najwyższe w gminie Chelmiec (6,11‰), Rytro (4,09‰) i Kamionka Wielka (3,07‰), w pozostałych 9 większe są odpływy – najwyższe w Mieście Grybów (-7,55‰) i gminach Gródek nad Dunajcem (-4,81‰) oraz Krynica-Zdrój (-4,44‰).

Analiza migracji o charakterze czasowym pokazuje z kolei, iż we wszystkich gminach powiatu nowosądeckiego (oprócz gminy Rytro) liczba mieszkańców czasowo nieobecnych przeważa nad liczbą zameldowanych czasowo. Wpływ na to ma z jednej strony duża liczba mieszkańców wykonująca pracę zarobkową poza granicami powiatu (szczególnie za granicą) oraz osoby studiujące w dużych ośrodkach akademickich, z drugiej natomiast mniej rygorystyczne egzekwowanie przepisów o meldunkach czasowych. W skali całego powiatu saldo migracji czasowych w 2002 r. wyniosło w liczbach bezwzględnych -1712 osób (-8,85‰). Największe ujemne saldo występuje w gminach Grybów (-311 osób), Krynica-Zdrój (-227 osób) oraz Piwniczna-Zdrój (-202 osoby). Wyjątkiem jest gmina Rytro, gdzie saldo migracji czasowej jest dodatnie (+15 osób).

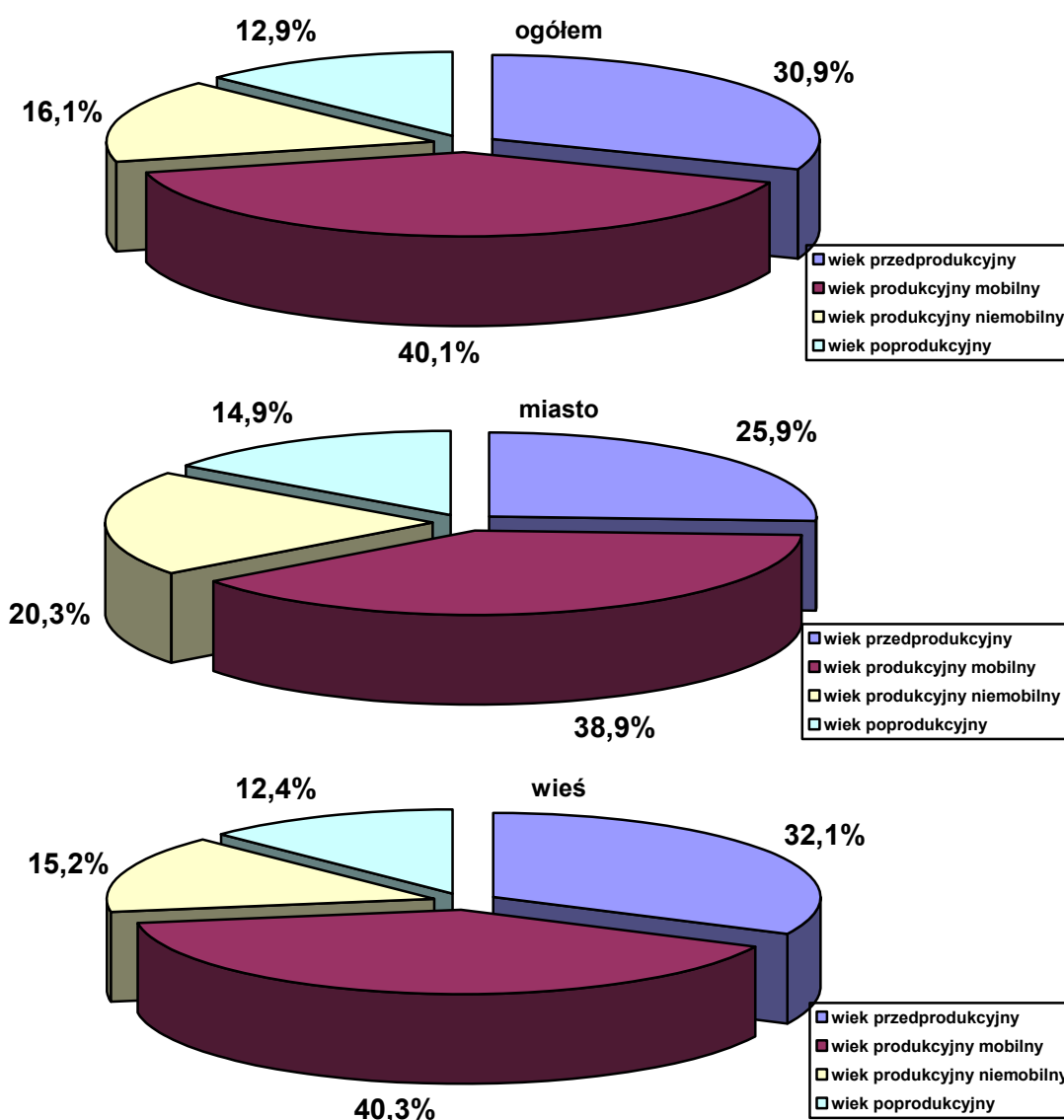
Powiat nowosądecki charakteryzuje się jednym z najwyższych w województwie wskaźników zawieranych małżeństw – wynosi on 6,17 małżeństw na 1.000 osób. Z kolei rozwody i separacje występują bardzo rzadko (0,43 na 1.000 osób), co jest 2-krotnie mniejszym wskaźnikiem, niż średnia dla Małopolski.

Ludność powiatu nowosądeckiego jest jednolita narodowo⁵. Aż 99,73% mieszkańców określa swoją narodowość jako polską, tylko 0,22% ludności podało inną narodowość. Wyjątkowo prezentuje się gmina Rytro, gdzie 100% mieszkańców określa się Polakami. Z kolei najwięcej – bo 1,33% – mieszkańców o innej niż polska narodowość zamieszkuje gminę Krynica-Zdrój.

Używanie wyłącznie języka polskiego w domach zadeklarowało 99,33% mieszkańców, równocześnie językiem polskim i niepolskim posługuje się 0,59% mieszkańców, wyłącznie języka niepolskiego używa 0,03% mieszkańców, w przypadku 0,05% nie udało się ustalić używanego przez nich na co dzień języka⁶.

⁵ Stan na 20 V 2002 r. Opracowano na podstawie: *Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego*, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

⁶ Stan na 20 V 2002 r. Opracowano na podstawie: *Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego*, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

Wykres 3. Struktura wiekowa ludności powiatu nowosądeckiego⁷

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

W wieku przedprodukcyjnym znajduje się 30,9% populacji. W wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lat) jest ponad 40% populacji powiatu, a około 16% populacji jest w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-59/64 lat). Z kolei 12,9% ludności osiągnęło wiek poprodukcyjny⁸ (powyżej 59/64 lat). Poszczególne gminy powiatu dysponują zbliżonym potencjałem – nie ma dużych odchyleń od średniej. Porównując poszczególne wskaźniki dla gmin wiejskich i miejskich należy stwierdzić, iż bardziej prężną strukturą ludności dysponują gminy wiejskie.

Według danych Spisu Powszechnego⁹ 59,49% mieszkańców Sądeczyny utrzymuje się z dochodów z pracy. Dochody z pracy najemnej są źródłem utrzymania dla 43,76%

⁷ Stan na 20 V 2002 r.

⁸ Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, według stanu w dniu 20 V 2002 r.

⁹ Stan na 20 V 2002 r. Opracowano na podstawie: *Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego*, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

mieszkańców, natomiast 15,73% pracuje na własny rachunek (w tym w swoim gospodarstwie rolnym/działce rolnej – 9,95% wszystkich mieszkańców). Ponad 40% mieszkańców utrzymuje się z pozostałych źródeł (w tym z emerytur – 10,65%, oraz z rent – 21,46%). Nie udało się ustalić źródeł utrzymania ok. 0,5% wszystkich mieszkańców powiatu.

Spośród gmin sądeckich najwyższy odsetek utrzymujących się z pracy zamieszkuje gminy Muszyna (62,22% mieszkańców) oraz Kamionka Wielka (62,18%). Najmniej osób utrzymujących się z pracy jest w Piwnicznej Zdrój (49,80%) oraz Rytro (52,57%).

Tabela 2. Ludność powiatu według głównego źródła utrzymania¹⁰ (w %)

	Ogółem	Utrzymująca się							nie ustalono
		z pracy				z pozostałych źródeł			
		razem	najmniej	na rachunek własny		razem	w tym		
				razem	w tym w swoim gosp. rolnym		z emerytury	z rent	
Powiat nowosądecki	100,00	59,49	43,76	15,73	9,95	40,02	10,65	21,46	0,49
Grybów –miasto	100,00	59,16	50,53	8,63	3,22	40,84	13,32	20,11	0,00
Krynica-Zdrój	100,00	58,83	45,86	12,97	4,69	39,68	15,60	16,66	1,49
Muszyna	100,00	62,22	53,00	9,22	3,45	37,20	10,94	18,51	0,58
Piwniczna-Zdrój	100,00	49,80	40,85	8,96	2,24	49,62	10,11	29,24	0,58
Stary Sącz	100,00	60,15	47,25	12,90	5,27	39,74	10,80	20,53	0,11
Chełmiec	100,00	61,88	46,73	15,14	8,17	38,02	9,80	19,56	0,10
Gródek nad Dunajcem	100,00	54,09	33,60	20,49	15,81	42,36	7,96	27,33	3,55
Grybów – gmina	100,00	58,95	42,08	16,87	12,78	40,66	12,35	20,64	0,39
Kamionka Wielka	100,00	62,18	51,86	10,32	5,89	37,82	10,36	18,61	0,00
Korzenna	100,00	60,91	36,25	24,66	21,33	39,09	9,40	23,38	0,00
Łabowa	100,00	59,88	46,14	13,74	8,82	40,12	7,02	22,68	0,00
Łącko	100,00	59,94	37,15	22,78	17,42	39,59	10,67	22,00	0,47
Łososina Dolna	100,00	61,85	36,73	25,13	19,94	38,08	8,90	23,24	0,06
Nawojowa	100,00	59,22	46,14	13,08	7,09	40,10	7,71	23,29	0,68
Podegrodzie	100,00	61,81	41,92	19,88	14,70	38,19	8,73	22,80	0,01
Rytro	100,00	52,57	46,94	5,63	1,56	47,38	10,68	25,28	0,05

Źródło: Obliczenia własne na podstawie „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

Tabela 3. Ludność powiatu posiadająca własne źródło utrzymania¹¹ (w %)¹²

	Udział w ludności ogółem	Utrzymująca się						
		z pracy				z pozostałych źródeł		
		razem	najmniej	na rachunek własny		razem	w tym	
				razem	w tym w swoim gosp. rolnym		z emerytury	z rent
Powiat nowosądecki	53,86	51,14	36,51	14,63	10,27	48,86	15,45	25,60
Grybów –miasto	56,88	48,88	41,08	7,80	3,81	51,12	18,26	24,09
Krynica-Zdrój	57,72	49,90	38,82	11,07	4,24	50,10	22,20	20,80
Muszyna	54,51	53,19	44,74	8,45	3,71	46,81	15,32	23,39
Piwniczna-Zdrój	50,35	42,84	34,66	8,17	2,59	57,16	14,66	32,78
Stary Sącz	53,18	51,72	40,73	10,98	5,44	48,28	15,55	24,31
Chełmiec	53,64	54,03	39,67	14,36	9,26	45,97	13,99	23,65
Gródek nad Dunajcem	49,73	46,12	27,45	18,67	14,91	53,88	12,96	32,16

¹⁰ Stan na 20 V 2002 r.

¹¹ Stan na 20 V 2002 r.

¹² Wartości nie zawsze sumują się do 100% z powodu osób o nieustalonym źródle utrzymania.

Grybów – gmina	53,76	50,00	33,27	16,72	13,69	50,00	17,46	25,12
Kamionka Wielka	53,44	52,93	43,27	9,66	6,53	47,07	14,22	23,73
Korzenna	56,47	51,93	28,71	23,22	21,11	48,07	13,79	27,95
Łabowa	48,40	53,44	39,27	14,17	10,52	46,56	10,40	27,40
Łącko	53,56	51,84	31,04	20,80	17,20	48,16	15,91	25,92
Łososina Dolna	54,29	52,78	30,44	22,34	18,40	47,22	13,60	27,94
Nawojowa	52,59	52,13	39,73	12,40	8,03	47,87	12,34	26,59
Podegrodzie	55,75	53,83	33,77	20,06	15,97	46,17	12,44	27,21
Rytko	50,34	45,26	40,73	4,53	1,47	54,74	15,05	27,97

Źródło: Obliczenia własne na podstawie „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

Tabela 4. Ludność powiatu nie posiadająca własnego źródła utrzymania¹³ (w %)¹⁴

	Udział w ludności ogółem	Utrzymująca się						
		z pracy				z pozostałych źródeł		
		razem	najmniej	na rachunek własny		razem	w tym	
				razem	w tym w swoim gosp. rolnym		z emerytury	z rent
Powiat nowosądecki	45,65	69,98	52,79	17,20	9,68	30,02	5,10	16,79
Grybów –miasto	43,12	72,73	63,00	9,73	2,44	27,27	6,81	14,87
Krynica-Zdrój	40,79	73,61	57,49	16,13	5,50	26,39	6,83	11,41
Muszyna	44,91	73,99	63,71	10,28	3,18	26,01	5,76	12,83
Piwniczna-Zdrój	49,07	57,54	47,67	9,87	1,92	42,46	5,57	25,96
Stary Sącz	46,71	69,90	54,79	15,11	5,10	30,10	5,41	16,27
Chelmiec	46,26	71,12	55,03	16,09	6,94	28,88	4,98	14,85
Gródek nad Dunajcem	46,73	66,68	42,69	23,99	17,96	33,32	3,25	24,26
Grybów – gmina	45,85	69,96	52,77	17,19	11,83	30,04	6,47	15,57
Kamionka Wielka	46,56	72,79	61,73	11,06	5,15	27,21	5,94	12,74
Korzenna	43,53	72,57	46,04	26,53	21,60	27,43	3,71	17,45
Łabowa	51,60	65,92	52,59	13,33	7,22	34,08	3,84	18,25
Łącko	45,96	69,99	44,66	25,33	17,85	30,01	4,68	17,65
Łososina Dolna	45,65	72,73	44,26	28,48	21,79	27,27	3,32	17,68
Nawojowa	46,73	68,06	54,02	14,04	6,14	31,94	2,60	19,92
Podegrodzie	44,24	71,87	52,20	19,66	13,10	28,13	4,04	17,24
Rytko	49,60	60,04	53,29	6,75	1,66	39,96	6,25	22,58

Źródło: Obliczenia własne na podstawie „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

W powiecie ponad połowa mieszkańców (53,86%) posiada własne źródło utrzymania, natomiast 45,65% osób jest utrzymywanych przez innych. Gmina Łabowa jest jedynym przypadkiem w skali powiatu, gdzie liczba osób posiadających własne źródło utrzymania (48,40% mieszkańców) jest mniejsza od liczby osób utrzymywanych (51,60%), w pozostałych gminach przeważają osoby posiadające własne źródło utrzymania.

W powiecie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada aż 76 osób w wieku nieprodukcyjnym (jest to jednak spowodowane szczególnie wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym). Z pozostałych powiatów województwa tylko powiat limanowski posiada wskaźnik wyższy (78 osób). W gminach powiatu nowosądeckiego najniższe wskaźniki występują w gminach Muszyna (68 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) i Krynica-Zdrój (71 osób), natomiast najwyższe w gminach Korzenna (83 osoby) i Grybów (82 osoby).

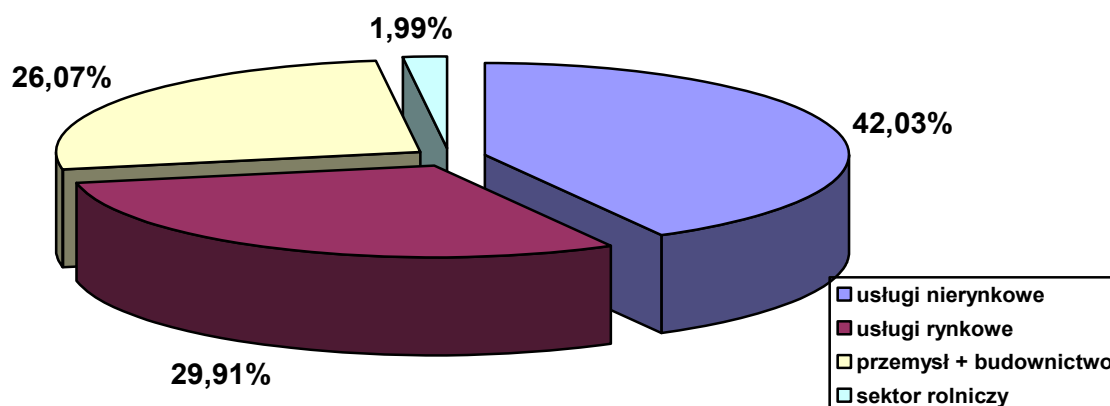
¹³ Stan na 20 V 2002 r.

¹⁴ Wartości nie zawsze sumują się do 100% z powodu osób o nieustalonym źródle utrzymania.

Współczynnik aktywności zawodowej w powiecie wynosi 53,6%, natomiast wskaźnik zatrudnienia 40,5%¹⁵. Wskaźniki dla województwa małopolskiego wynoszą odpowiednio 54,1% oraz 43,7%, są więc nieco wyższe.

Osób pracujących w gospodarce narodowej¹⁶ jest w powiecie 16.457 (2,8% wszystkich pracujących w gospodarce narodowej w województwie małopolskim). Na 1.000 mieszkańców przypada więc 85 pracujących w gospodarce narodowej, daje to powiatowi 20 pozycję w całym województwie. W sektorze publicznym zatrudnionych jest 10.114 osób (61,46%), natomiast w sektorze prywatnym – 6.343 osoby (38,54%).

Wykres 4. Struktura zatrudnienia w gospodarce narodowej¹⁷

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę zatrudnienia w gospodarce narodowej w poszczególnych gminach powiatu.

Tabela 5. Pracujący w gospodarce narodowej¹⁸

	Ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
Powiat nowosądecki	16 457	327	4 291	4 922	6 917
Grybów –miasto	890	1	228	243	418
Krynica-Zdrój	3 308	7	427	1 079	1 795
Muszyna	1 505	1	427	500	577
Piwniczna-Zdrój	758	77	228	235	218
Stary Sącz	1 660	91	374	529	666
Chelmiec	1 737	6	905	291	535
Gródek nad Dunajcem	593	2	171	90	330
Grybów – gmina	1 983	40	720	782	441

¹⁵ Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, według stanu w dniu 20 V 2002 r.

¹⁶ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

¹⁷ Stan na koniec 2002 r.

¹⁸ Stan na koniec 2002 r.

Kamionka Wielka	392	6	104	73	209
Korzenna	585	2	120	134	329
Łabowa	295	48	65	32	150
Łącko	697	4	83	252	358
Łososina Dolna	648	1	165	224	258
Nawojowa	574	23	121	217	213
Podegrodzie	617	18	78	205	316
Rytko	215	-	75	36	104

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej wynosiło w 2002 r. 1.733,30 zł (ponad 300 zł mniej, niż średnia wojewódzka). Analizując ostatnie dostępne dane statystyczne (październik 2002 r.) dotyczące wynagrodzeń pracowników pełnozatrudnionych zwraca uwagę znaczną różnicą pomiędzy średnim wynagrodzeniem w sektorze publicznym (1.866,53 zł) a wynagrodzeniem w sektorze prywatnym (1.250,43 zł).

Wart podkreślenia jest fakt, iż poziom przeciętnego wynagrodzenia brutto w tym miesiącu (1.640,49 zł) został osiągnięty wyłącznie przez pracowników legitymujących się wykształceniem wyższym (2.431,55 zł). Pracownicy pełnozatrudnieni z wykształceniem policealnym zarabiali przeciętnie 1.617,30 zł, ze średnim zawodowym – 1.613,74 zł, ze średnim ogólnokształcącym – 1.510,26 zł, z zasadniczym (zawodowym) – 1.183,84 zł oraz z podstawowym – 1.162,32. Widać więc bardzo silną korelację pomiędzy poziomem wykształcenia a uzyskiwanym wynagrodzeniem.

Niestety porównanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia osiąganego w powiecie nowosądeckim do średniej wojewódzkiej (2.090,61) jest bardzo niekorzystne. Tylko 23,6% pracowników powiatu nowosądeckiego uzyskuje wynagrodzenie większe od średniej wojewódzkiej. Największa grupa, bo 35,5% uzyskuje wynagrodzenie w granicach 50-75% średniej wojewódzkiej (1.045,32-1.567,96 zł).

5.2.3. ZASOBY ŚRODOWISKOWE

Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska na 1 mieszkańca powiatu nowosądeckiego wynosiły w 2002 r. 81,50 zł (w 2001 r. było to 70,51 zł/1 mieszkańca), co daje 14 (14) lokatę w województwie małopolskim. Średnia nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca w województwie małopolskim wynosi 101,01 zł (nastąpił spadek w stosunku do roku 2001 o blisko 20 zł).

W powiecie nowosądeckim pobór wody na potrzeby gospodarki oraz ludności wynosi 5.406 dam³ (0,6% poboru województwa), w tym na cele produkcyjne 431 dam³ oraz na eksploatacji sieci wodociągowej – 4.975 dam³.

Ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi jest w powiecie 2,3 hm³, w tym wymagających oczyszczania – 2,3 hm³. Oczyszczane z tego jest 2,1 hm³, w tym 2,0 hm³ przez oczyszczalnie chemiczne, biologiczne oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów. Nieoczyszczanych ścieków jest 0,2 hm³.

W powiecie nowosądeckim oczyszczanych jest prawie 100% ścieków komunalnych i około 76% ścieków przemysłowych, pozostałe nieczyszczone ścieki odprowadzane są bezpośrednio do wód powierzchniowych.

Przez oczyszczalnie ścieków obsługiwanych jest 22,4% mieszkańców powiatu nowosądeckiego, w tym 19,7% przez oczyszczalnie chemiczne, biologiczne oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów. Wskaźniki dla Małopolski wynoszą odpowiednio 48,9% oraz 31,6%.

Emisja przemysłowych zanieczyszczeń w powiecie nowosądeckim w 2002 r. kształtowała się następująco: pyły – 14 t, gazy (z dwutlenkiem węgla) – 50 t. W urządzeniach redukcji zanieczyszczeń zatrzymano 98,1% pyłów.

W ciągu roku 2002 w powiecie nowosądeckim wytworzono 188,6 tys. ton odpadów przemysłowych (co stanowi 1,9% odpadów województwa), z czego 80,1% poddano odzyskowi, 19,1 % składowano, 0,6 % unieszkodliwiono w sposób inny niż składowanie, a 0,2 % magazynowano. Dotychczas w powiecie nowosądeckim składowanych jest 6.096,9 tys. ton odpadów przemysłowych, które zajmują 65,5 ha powierzchni.

Odpadów komunalnych wywieziono w 2001 r. 85,7 dam³, z czego ok. 65% z budynków mieszkalnych. Co do nieczystości ciekłych to w roku 2001 wywieziono ich 31,9 dam³.

W zakresie gospodarki odpadami wszystkie gminy realizują programy gospodarki odpadami komunalnymi. Na terenie powiatu funkcjonuje obecnie 5 składowisk odpadów w gminach Grybów (Biała Niżna „NOWE”), Krynica Zdrój (Uroczysko-Głębokie), Muszyna (Andrzejówka), Stary Sącz (Piaski), Podegrodzie (Osowie). Zajmują one powierzchnię 5,68 ha i są wypełnione w ponad 48%. Największą jednak część odpadów komunalnych, pochodzących z terenu powiatu, bo ok. 46% absorbuje składowisko zlokalizowane w mieście Nowy Sącz – Zabełcze. Warto także wspomnieć, iż 4 stare składowiska na terenie powiatu są obecnie albo przeznaczone do, albo w trakcie rekultywacji.

Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego wszystkie składowiska planowane są do likwidacji – w gminie Piwniczna do 2005 r., a w pozostałych gminach do 2010 r. Także do roku 2010 wszystkie gminy powiatu wejdą w system

gospodarki odpadami utworzony w oparciu o Zakład Unieszkodliwiania Odpadów (ZUO) w Nowym Sączu i wysypisko Zabelcze.

Na terenie powiatu nowosądeckiego występuje mała różnorodność form geologicznych. Strukturę geologiczną Sądeczczyzny stanowią głównie piaskowce, łupki i margle.

Zasoby złóż kopalin pospolitych są wystarczające na aktualne i perspektywiczne potrzeby powiatu.

Podstawowe znaczenie użytkowe mają surowce skalne:

- a) piaskowce – 11 udokumentowanych złóż (ponad 138 mln ton), z czego aktualnie eksploatowane są 4 złoża,
- b) kruszywa naturalne – 12 udokumentowanych złóż (blisko 54 mln ton), z czego eksploatowane są 3 złoża,
- c) surowce ilaste – 9 udokumentowanych złóż (ok. 0,86 mln ton), z czego eksploatowane są 3 złoża.

Duże znaczenie mają zasoby wód mineralnych (szczawy) – ok. 102 m³/h (01.01.2001 – 96,14 m³/h), występujących w Krynicy Zdroju (34,6m³/h), Muszynie (41,5m³/h), Piwnicznej-Zdroju (23,7m³/h), m.in. dla lecznictwa uzdrowiskowego. Ich pobór roczny oceniany jest na ok. 152,6 tys. m³.

Dodatkowo na terenach gmin Krynica Zdrój, Muszyna oraz Gródek nad Dunajcem zlokalizowane są złoża wód geotermalnych. Powiat nowosądecki jest zasobny w wody podziemne; w wody dobrej jakości szczególnie obfituje południowa i zachodnia część powiatu. Obszar powiatu zlokalizowany jest na 6 głównych zbiornikach wód podziemnych (GZWP) Masywu Karpackiego. Zbiorniki 434, 435, 437 należą do zbiorników wód czwartorzędowych o ośrodku porowym, które są szczególnie podatne na antropopresję. Zbiorniki fliszowe 436, 438, 439 są zbiornikami trzeciorzędowymi (o ośrodkach szczelinowo-porowych) stosunkowo dobrze izolowanymi od powierzchni terenu. Wody w zbiornikach 436, 437 i 438 mieszczą się w wysokiej klasie jakości wód (Ib).

Tabela 6. Zasoby wód podziemnych występujących na terenie powiatu nowosądeckiego¹⁹

Nr zbiornika	Nazwa zbiornika	Zasięg w gminach powiatu nowosądeckiego	Pow. GZWP (km ²)	Pow. ONO+OWO (km ²)	Szac. zasoby dyspozyc. tys. m ³ /d
434	Dolina rz. Biała Tarnowska	Miasto i Gmina Grybów	54	204	7,0
435	Dolina rz. Dunajec (Zakliczyn)	Łososina Dolna, Gródek nad Dunajcem	47	205	12,0
437	Dolina rz. Dunajec (Nowy Sącz)	Chełmiec, Podegrodzie, Łącko, Stary Sącz, Rytro, Piwniczna Zdrój	145	200	37,0
436	Zbiornik warstw fliszowych Istebna (Ciężkowice)	Łososina Dolna, Gródek nad Dunajcem	119	0	3,5
438	Zbiornik warstw fliszowych Magura (Nowy Sącz)	Łabowa, Krynica Zdrój, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Stary Sącz, Łącko	250	0	5,0
439	Magura Gorce	Stary Sącz, Łącko	450	0	23,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

¹⁹ Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Prawie cały teren powiatu nowosądeckiego jest obszarem o wysokich walorach przyrodniczych. Na terenie południowej części powiatu (płd. część gmin Grybów, Kamionka Wielka, Łącko oraz gminy Krynica Zdrój, Łabowa, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Rytro i Nawojowa tworzą obszar węzłowy sieci ECONET o charakterze międzynarodowym (43M). Północna część powiatu – gminy Gródek nad Dunajcem Łososina Dolna i płn. część gminy Korzenna tworzą obszar węzłowy o charakterze krajowym (31K), a dolina Dunajca stanowi międzynarodowy korytarz ekologiczny.

Na terenie powiatu znajduje się 14 rezerwatów przyrody, Popradzki Park Krajobrazowy i Ciężkowicko-Rożnowski Park Krajobrazowy oraz 171 pomników przyrody.

Tabela 7. Obszary chronione na terenie powiatu nowosądeckiego²⁰

Gmina	Nazwa obszaru	Pow. obszaru (ha)	Uwagi
Korzenna	Rezerwat przyrody Cisy w Mogilnie	35,67	
Korzenna	Rezerwat przyrody Diable Skały	16,07	
Krynica Zdrój	Rezerwat przyrody Okopy Konfederackie	2,62	
Łabowa	Rezerwat przyrody Baranowiec	21,61	
Łabowa	Rezerwat przyrody Łabowiec	8,60	
Łabowa	Rezerwat przyrody Łosie im. Prof. Czai	2,13	
Łabowa	Rezerwat przyrody Uhryń	9,22	
Łososina Dolna	Rezerwat przyrody Białowodzka Góra nad Dunajcem	67,69	
Muszyna	Rezerwat przyrody Żebracze	44,67	
Muszyna	Rezerwat przyrody Las Lipowy Obrożyska	98,67	
Muszyna	Rezerwat przyrody Hajnik	16,63	
Piwniczna Zdrój	Rezerwat przyrody Lembarczek	47,16	
Piwniczna Zdrój	Rezerwat przyrody Wierchomla	25,37	
Rytro	Rezerwat przyrody Baniska	55,52	
Muszyna, Łabowa, Piwniczna Zdrój, Nawojowa, Rytro, Łącko, Stary Sącz	Popradzki Park Krajobrazowy	53.670,50	obejmuje zasięgiem nie tylko powiat nowosądecki
Gródek nad Dunajcem, Korzenna	Ciężkowicko-Rożnowski Park Krajobrazowy	17.663,90	obejmuje zasięgiem nie tylko powiat nowosądecki
wszystkie gminy powiatu	Obszar Chronionego Krajobrazu Województwa Nowosądeckiego	419.585,60	obejmuje zasięgiem nie tylko powiat nowosądecki
	Pomniki przyrody	171 sztuki	

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Tereny Popradzkiego Parku Krajobrazowego zostaną wyznaczone jako tereny ostoi siedliskowej Specjalne Obszary Ochrony (SOO) oraz ostoi ptasiej Obszary Specjalnej Ochrony (OSO) w ramach europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Na terenie Parku wyznaczono 12 typów siedlisk 17 gatunków podlegających ochronie.

Na terenie powiatu nowosądeckiego znajdują się inne formy ochrony przyrody, a mianowicie – na terenie gminy Rytro: użytek ekologiczny „Stary Kamieniołom” o powierzchni 0,2 ha

²⁰ Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

oraz na terenie gminy Gródek nad Dunajcem: zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wyspa Grodzisko” o powierzchni 4,0 ha. Dodatkowo na terenach gmin Krynica Zdrój, Muszyna i Piwniczna Zdrój znajdują się Obszary Ochrony Uzdrawiskowej A, B i C dla 4 uzdrawisk.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych powiatu wynosi nieco ponad 69 tys. ha, jej zdecydowana większość pokryta jest lasami (67,1 tys. ha). Lasy publiczne zajmują powierzchnię 44,9 tys. ha, a lasy prywatne 23,1 tys. ha. Najwyższy poziom zalesienia charakteryzuje południową część powiatu; w gminach Rytro, Łabowa, Piwniczna-Zdrój oraz Muszyna wskaźnik ten zawiera się w granicach 60-70%. Stan zdrowotny lasów powiatu nowosądeckiego należy określić jako dobry.

5.2.4. ZASOBY KULTUROWE

Na terenie powiatu znajduje się 16 bibliotek publicznych oraz 46 filii bibliotecznych. Księgozbiór bibliotek wynosi ponad 715 tys. woluminów, na 1 mieszkańca przypada blisko 3,7 książki, co daje 9-te miejsce w województwie. Biblioteki publiczne i ich filie w powiecie nowosądeckim stanowią 8,2% całych zasobów województwa. Lokuje to powiat nowosądecki na 2 miejscu po mieście Krakowie. W powiecie nowosądeckim korzystających z bibliotek jest ponad 34 tys. osób, na jednego czytelnika przypada 23,8 wypożyczonych książek. Co za tym idzie, mieszkańcy powiatu są w czołówce najczęściej wypożyczających książki – 6,2% wypożyczeń książek z bibliotek publicznych województwa ma miejsce na Sądecczyźnie (3 lokata po Krakowie i powiecie chrzanowskim).

Wskaźnik korzystania z bibliotek publicznych w powiecie nowosądeckim wynosi 176 czytelników na 1.000 mieszkańców (w 2001 r. – 177), daje to powiatowi 16 miejsce w całym województwie.

W powiecie nowosądeckim znajdują się 4 kina – w Grybowie, Starym Sączu, Krynicy-Zdrój i Muszynie, o łącznej liczbie 984 miejsc na widowni. Na jedną salę kinową przypada rocznie średnio 179 seansów (w 2001 r. – 219), co daje 14 lokatę w województwie. Średnia wojewódzka wynosi 1033 seansów. Łącznie w 2002 r. odwiedziło kina 7,6 tys. osób, na 1 seans przypadało 11 osób.

Na terenie powiatu znajdują się 3 muzea regionalne oraz Muzeum Nikifora w Krynicy Zdroju, Muzeum Lachów Sądeckich w Podegrodziu, które odwiedziło 26,6 tys. osób. W roku 2002 muzea zorganizowały 5 wystaw czasowych krajowych i jedną zagraniczną.

Na terenie powiatu działa 17 zespołów folklorystycznych, 27 orkiestr dętych, 32 chóry parafialne i szkolne, ok. 50 amatorskich zespołów artystycznych (muzycznych, tanecznych, teatralnych i poetyckich), ok. 60 twórców zajmujących się działalnością artystyczną.

Działalność kulturalna realizowana jest przez 9 towarzystw społeczno-kulturalnych, 2 centra kultury oraz 12 ośrodków kultury.

Powiat nowosądecki zamieszkują dwie grupy etniczne: Łemkowie i Romowie oraz 4 grupy etnograficzne: Lachy Sądeckie, Górale Łąccy, Górale Rytersko-Piwniczańscy oraz Pogórzanie.

Najciekawsze zabytki w powiecie to:

1. Cerkiew drewniana p.w. Zaśnięcia Bogarodzicy z XVII w. w Andrzejówce,
2. Cerkiew drewniana p.w. św.św. Kośmy i Damiana z XVII/XVIII w. w Bereście,
3. Cerkiew drewniana p.w. św. Dymitra z 1760 r. w Binczarowej,
4. Cerkiew drewniana p.w. św. Dymitra z 1858 r. w Boguszy,
5. Kościół drewniany p.w. Imienia NMP z 1692 r. w Chomranicach,
6. Kościół drewniany p.w. św. Marcina z 1755 r. w Czarnym Potoku,
7. Cerkiew drewniana p.w. św. Paraskewii z 1892 r. w Czyrnej,
8. Cerkiew drewniana p.w. św. Michała Archanioła z 1863 r. w Dubnem,
9. Cerkiew murowana p.w. św. Michała Archanioła z 1875 r. we Florynce,
10. Drewniana plebania z 1699 r. w Grybowie,
11. Kościółek drewniany p.w. NMP z 1871 r. w Juście,

12. Kościół murowany p.w. św. Bartłomieja z 1630 r. w Kamionce Wielkiej,
13. Cerkiew drewniana p.w. Narodzenia NMP z 1814 r. w Królowej Górnej,
14. Kościół drewniany p.w. Narodzenia NMP z 1520 r. w Krużlowej,
15. Zespół willi i pensjonatów uzdrowiskowych (stary dom zdrojowy, stare łaźienki mineralne, łaźienki borowinowe - 2 pół. XIX w.) oraz park zdrojowy w Krynicy,
16. Kościół murowany p.w. Wniebowzięcia NMP z lat 1887-92, w Krynicy,
17. Cerkiew murowana p.w. Objawienia Pańskiego z lat 1872-75 w Krynicy Dolnej,
18. Cerkiew drewniana p.w. Opieki NMP z 1887 r. w Krynicy Słotwinach,
19. Cerkiew drewniana p.w. św. Dymitra z 1861 r. w Leluchowie,
20. Kościół murowany p.w. Nawiedzenia NMP z 1359 r. w Lipnicy Wielkiej,
21. Cerkiew murowana p.w. Opieki NMP z 1784 r. (najstarsza murowana cerkiew na zachodniej Łemkowszczyźnie) w Łabowej,
22. Kościół barokowy p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Michała Archanioła z 1748 r. w Łączku,
23. Cerkiew drewniana p.w. św. Michała Archanioła z 1826 r. w Łosiach,
24. Kościół drewniany p.w. św.św. Piotra i Pawła z 1739 r. w Łososinie Dolnej,
25. Cerkiew drewniana p.w. Opieki NMP z 1830 r. w Madejowej,
26. Cerkiew drewniana p.w. św.św. Kośmy i Damiana z 1813 r. w Miliku,
27. Cerkiew drewniana p.w. św. Michała Archanioła z XVIII w. w Mochnacze,
28. Kościół drewniany p.w. św. Marcina z XVII w. w Mogilnie,
29. Kaplica murowana p.w. św. Anny z 1558 r. w Mogilnie,
30. Kościół drewniany p.w. św. Mikołaja z XVI/XVII w. w Moszczenicy Niżnej,
31. Kościół barokowy p.w. św. Józefa z 1679 r. w Muszynie,
32. Cerkiew drewniana p.w. św. Jana z 1689 r. w Muszynie,
33. Zespół pałacowo-parkowy z XVI/XVII w., przebudowany w epoce neogotyku, w Nawojowej,
34. Cerkiew drewniana p.w. św. Kośmy i Damiana z 1798 r. w Piorunce,
35. Kaplica p.w. św. Anny z 1631 r. w Podegrodziu. Kościół drewniany p.w. Wszystkich Świętych z pocz. XVI w. w Podolu,
36. Cerkiew drewniana p.w. św. Michała Archanioła z 1820 r. w Polanach,
37. Kościół drewniany p.w. św. Andrzeja z pół. XVI w. w Polnej,
38. Cerkiew drewniana p.w. św. Jakuba Młodszeo z 1606 r. w Powroźniku,
39. Gotycki kościół drewniany p.w. Matki Bożej Różańcowej i św. Jana Kantego z 1527 r. w Przydonicy,
40. Kościół drewniany p.w. Imienia Marii z 1555 r. w Raszkowej,
41. Cerkiew drewniana p.w. św. Dymitra z 1819 r. w Roztoce Wielkiej,
42. Kościół drewniany p.w. św. Wojciecha z 1661 r. w Rożnowie,
43. Twierdza z pół. XVI w. w Rożnowie,
44. Klasykystyczny dwór z pocz. XIX w. w Rożnowie,
45. Ruiny zamku z XIV w. na wzgórzu nad Popradem w Ryttrze,
46. Układ urbanistyczny miasta, czworoboczny rynek z domami pod-cieniowymi w Starym Sączu,
47. Kościół p.w. Św. Trójcy z 1332 r. i klasztor klarysek z lat 1601 -1604 w Starym Sączu,
48. Kościół parafialny p.w. św. Elżbiety, murowany, z 2 pół. XIV w. w Starym Sączu,
49. Kościół cmentarny p.w. św. Rocha z lat 1643-44 w Starym Sączu,
50. Cerkiew drewniana p.w. św. Dymitra z XVIII w. w Szczawniku,
51. Kościół drewniany p.w. św. Mikołaja (przeniesiony z Tęgororza) z 1753 r. w Tabaszowej,

52. Kościół p.w. św. Andrzeja Świerada z 1347 r. (wg tradycji 1090 r., powtórna erekcja i budowa 1260 r.) w Tropiu,
53. Kościół drewniany p.w. św.św. Piotra i Pawła z 1612 r. w Tyliczu,
54. Cerkiew drewniana p.w. św.św. Kośmy i Damiana z 1743 r. w Tyliczu,
55. Kościół murowany p.w. Wniebowzięcia NMP z 1318 r. w Wielogłowach,
56. Dwór drewniany, tynkowany, z XVII w., w Wielogłowach,
57. Cerkiew drewniana p.w. św. Michała Archanioła z 1821 r. w Wierchomli Wielkiej,
58. Cerkiew drewniana p.w. św.św. Kośmy i Damiana z 1792 r. w Wojkowej,
59. Kościół murowany p.w. św. Bartłomieja z wieżą drewnianą z 1 poł. XV w. w Zbyszycach,
60. Cerkiew drewniana p.w. św. Dymitra z 1873 r. w Złockiem,
61. Cerkiew murowana p.w. św. Łukasza Ewangelisty z 1875 r. w Zubrzyku,

5.2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Biorąc pod uwagę dostępność komunikacyjną sytuacja powiatu jest nienajlepsza. Wiąże się to ze złym połączeniem – zarówno kolejowym jak i drogowym – ze stolicą regionu Nowym Sączem. Urozmaicona rzeźba terenu w połączeniu z rozproszoną zabudową nie sprzyja poprawnemu rozwiązywaniu połączeń miejscowości do systemu podstawowego dróg – może być to odczuwalne szczególnie w gminach położonych na południu powiatu (większe miasta uzdrowskowe i silnie urozmaicony teren górski).

Na terenie powiatu funkcjonuje komunikacja PKS (głównie PKS Nowy Sącz) oraz komunikacja prywatnych przewoźników. Niektóre bliższe Nowemu Sączowi miejscowości posiadają z siedzibą władz powiatu połączenia autobusowe realizowane przez MPK Nowy Sącz.

Na terenie powiatu funkcjonują 3 główne linie kolejowe:

- linia z kierunku Limanowej przez gminę Chełmiec do Nowego Sącza;
- linia z Nowego Sącza w kierunku wschodnim przez gminę Kamionka Wielka, gminę Grybów i miasto Grybów;
- linia Tarnów – Stróże – Nowy Sącz – Muszyna granica państwa pod Leluchowem – Plavec biegnąca przez gminy Stary Sącz, Rytro, Piwniczną-Zdrój i Muszynę – linia ta odgrywa najważniejszą rolę w ruchu granicznym między Polską a Słowacją. Maksymalna prędkość na linii wynosi 70 km/godz., dopuszczalne obciążenie pociągów towarowych wynosi 2.000 ton. Linia prowadzi przewozy towarowe przez granicę rzędu 1 mln ton rocznie. Zdolność przepustowa wynosi 68 pociągów na dobę. Najbardziej wykorzystywany jest odcinek Tarnów – Muszyna.

Z uwagi na położenie geograficzne powiatu wokół Nowego Sącza przez gminy wchodzące w skład powiatu nowosądeckiego przebiegają ważne drogi krajowe:

- droga krajowa nr 28, biegnąca z Przemyśla przez Nowy Sącz w kierunku Rabki przez miasto Grybów oraz gminy Grybów i Chełmiec,
- droga krajowa nr 75 biegnąca z Brzeska przez Nowy Sącz w kierunku Krynicy przez gminy Łososina Dolna, Chełmiec, Nawojowa, Łabowa i Krynica,
- droga krajowa nr 87 biegnąca z Nowego Sącza w kierunku przejścia granicznego w Piwnicznej przez gminy Stary Sącz, Rytro i Piwniczna,

oraz drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 975 łącząca drogę krajową 4 z 75 w gminie Chełmiec przebiegająca przez gminy Gródek nad Dunajcem i Chełmie;
- droga wojewódzka nr 969 łącząca Nowy Sącz z Nowym Targiem przebiegająca przez gminy Stary Sącz i Łącko;
- droga wojewódzka nr 971 łącząca drogę krajową 75 w gminie Łabowa z drogą krajową 87 w Piwnicznej biegnąca przez gminy Łabowa, Krynica, Muszyna i Piwniczna;
- droga wojewódzka nr 981 łącząca drogę krajową 28 w gminie Grybów z drogą krajową 75 w gminie Łabowa biegnąca przez miasto Grybów i gminy Grybów, Krynica i Łabowa.

Długość sieci dróg powiatowych wynosi 526 km, natomiast gminnych 2.453 km. Gęstość sieci drogowej w powiecie nowosądeckim jest zbliżona do średniej wojewódzkiej. Średnia

gęstość dróg powiatowych wynosi ok. 0,34 km/km², natomiast dróg gminnych 1,58 km/km² – ogółem wskaźnik ten dla dróg publicznych wynosi 1,92 km/km².

Najwyższą gęstość dróg publicznych (gminnych) mają gminy Grybów (3,63 km/km²), Stary Sącz (3,51 km/km²), Chełmiec (3,37 km/km²), Miasto Grybów (3,35 km/km²) i Podegrodzie (3,25 km/km²), najniższą Łabowa (0,17 km/km²), Krynica (0,23 km/km²) i Piwniczna (0,36 km/km²)²¹. W 85% drogi te mają nawierzchnię bitumiczną, wg kategorii stanu nawierzchni tylko blisko 70% stanowią drogi o bardzo dobrym i zadowalającym stanie nawierzchni, reszta natomiast jest w stanie złym i katastrofalnym. Oceniając stan poboczy i odwodnienia ponad 80% dróg nie posiada odpowiednich elementów pasa drogowego.

Na terenie powiatu znajduje się jedno przejście graniczne kolejowe (Muszyna – Plavec), 3 przejścia graniczne drogowe (Piwniczna – Mnisek nad Popradom, Leluchów – Circ, Muszynka – Kurov) oraz 3 punkty przekroczenia granicy (Piwowarówka – Plihov, Wierchomla Wielka – Kace, Milik – Legnava).

Na terenie powiatu znajduje się lotnisko sportowe o trawiastej nawierzchni zlokalizowane w gminie Łososina Dolna.

W powiecie funkcjonuje 39 placówek pocztowych. Liczba placówek pocztowych przypadających na 10 tys. mieszkańców jest równa 2, co jest wskaźnikiem zbliżonym do średniej wojewódzkiej (1,9).

²¹ Dane dla gmin pochodzą z 2000 r.

Tabela 8. Liczba telefonów stacjonarnych w gospodarstwach powiatu nowosądeckiego²²

Obserwuje się stały wzrost ilości abonentów telefonii stacjonarnej na terenie powiatu. Według danych z 2000 r. na 100 mieszkańców przypadało 18,46 abonentów. Najlepiej wyposażone w telefony stacjonarne są gminy Krynica-Zdrój i Łososina Dolna, z kolei najsłabsze wskaźniki występują w Nawojowej, Kamionce Wielkiej oraz Korzennej. Według danych ze Spisu Powszechnego w powiecie w 2002 r. w telefony wyposażonych było 23.399 gospodarstw domowych (na 100 gospodarstw domowych przypada więc 12,13 telefonów). Nie daje to oczywiście pełnego obrazu sytuacji, ponieważ nie uwzględnione zostały tutaj chociażby telefony publiczne, ani te używane przez firmy, tym niemniej pokazuje pewien wycinek zagadnienia. Sytuację na tym polu poprawia dynamiczny, zwłaszcza w ostatnich kilku latach, rozwój sieci telefonii komórkowej.

	Liczba gospodarstw posiadająca telefon stacjonarny	Liczba telefonów stacjonarnych przypadająca na 100 gospodarstw
Powiat nowosądecki	23 399	12,14
Grybów –miasto	2 642	11,46
Krynica-Zdrój	921	5,37
Muszyna	1 096	9,98
Piwniczna-Zdrój	969	9,50
Stary Sącz	2 027	9,35
Chełmiec	2 642	11,46
Gródek nad Dunajcem	1 070	12,20
Grybów – gmina	3 127	14,43
Kamionka Wielka	988	11,34
Korzenna	1 514	11,59
Łabowa	652	12,92
Łącko	1 963	13,50
Łososina Dolna	1 332	14,11
Nawojowa	612	8,36
Podegrodzie	1 507	13,47
Rytko	337	9,25

Źródło: Obliczenia własne na podstawie „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

System energetyczny powiatu nowosądeckiego jest relatywnie dobrze rozwinięty. Na terenie powiatu zlokalizowana jest elektrownia wodna oraz węzeł energetyczny w gminie Gródek nad Dunajcem. Na terenie powiatu zlokalizowanych jest także 7 stacji energetycznych o mocy 110kV. Stacja i linie wysokiego napięcia na terenie powiatu są w dobrym stanie technicznym. Gminy wymagające wzmocnienia elektroenergetycznego poniżej 110kV to Chełmiec, Korzenna, Grybów, Kamionka Wielka, Nawojowa, Podegrodzie i Łącko.

W 2002 r. na terenie powiatu było 31,3 tys. odbiorców energii elektrycznej²³ – od roku 2001 w powiecie przybył ok. 1 tys. odbiorców. W miastach energia elektryczna dostarczana jest do ok. 11,1 tys. odbiorców, natomiast na wsi – 20,2 tys. Średnie zużycie w ciągu roku energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wynosiło 1.978 kW h na odbiorcę.

Tabela 9. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej²⁴

	Odbiorcy w tys.	Zużycie na 1 odbiorcę w kW h
Powiat nowosądecki	31,3	1 978
Miasta	11,1	1 901
Wieś	20,3	2 020

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

²² Stan na 20 V 2002 r.

²³ Dane o liczbie odbiorców nie obejmują gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

²⁴ Stan na koniec 2002 r.

W zakresie sieci gazowniczej teren powiatu nowosądeckiego posiada rezerwy tak po stronie wysokiego jak i niskiego ciśnienia. W większości gminy powiatu są całkowicie zgazyfikowane, niedoinwestowanie w tym zakresie występuje jedynie w gminach Łącko, Muszyna – obszar wiejski, Nawojowa, Piwniczna, Podegrodzie i Rytko. Do roku 2011 planowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Nowy Sącz – Zawada oraz Piątkowa – Rytko i modernizacja gazociągu Nowy Sącz - Biegonice.

Długość sieci gazowej w powiecie nowosądeckim wynosi 1.483,4 km (z czego na miasta przypadało 199,2 km, a na wsie – 1.284,2 km). W 2002 r. na terenie powiatu było ok. 22,2 tys. odbiorców gazu (w miastach było to 9,9 tys. odbiorców, natomiast na wsi – 12,3 tys.). Roczne zużycie gazu z sieci wynosiło 17,9 hm³, tj. 805 m³ na odbiorcę. Należy podkreślić bardziej dynamiczny przyrost odbiorców gazu w porównaniu do przyrostu

długości sieci. W latach 1999-2002 długość sieci gazowej na terenie powiatu zwiększyła się o 6,3%, natomiast odbiorców gazu było o 8,3% więcej.

Tabela 10. Odbiorcy i zużycie gazu²⁵

	Sieć rozdzielcza w km	Odbiorcy w tys.	Zużycie na 1 odbiorcę w m ³
Powiat nowosądecki	1 483,4	22,2	805
Miasta	199,2	9,9	922
Wieś	1 284,2	12,3	709

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Tabela 11. Sieć wodociągowa²⁷

	Sieć w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych
Powiat nowosądecki	523	10 166
Grybów –miasto	4,4	235
Krynica-Zdrój	54,2	1 560
Muszyna	20,6	991
Piwniczna-Zdrój	19,1	365
Stary Sącz	88,0	1 704
Chełmiec	71,0	953
Gródek nad Dunajcem	38,6	308
Grybów – gmina	1,6	16
Kamionka Wielka	64,8	1 510
Korzenna	41,4	523
Łabowa	3,4	27
Łącko	23,7	660
Łososina Dolna	5,6	63
Nawojowa	0,6	2
Podegrodzie	68,2	879
Rytko	17,8	370

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Na terenie powiatu sieć wodociągowa nie jest dobrze rozwinięta. Szacuje się, że korzysta z niej około 40% mieszkańców. W 2002 r. długość czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej wynosiła 523,0 km i podłączonych było do niej blisko 10,2 tys. budynków mieszkalnych²⁶. Duże niedoinwestowanie w sieć wodociągową zauważalne jest w gminie Grybów, Nawojowa, Łabowa, i Łososina Dolna.

Zużycie wody w ciągu roku z wodociągów w gospodarstwach domowych wynosi ponad 1.659,2 dam³, tj. ok. 8,6 m³ na 1 mieszkańca. Rozwój sieci wodociągowej był jeszcze szybszy, niż sieci gazowej. W latach 1999-2002 długość sieci wodociągowej rozdzielcza zwiększyła się o 31,2%, nastąpił także wzrost liczby podłączonych do niej budynków o 29,4%.

²⁵ Stan na koniec 2002 r.

²⁶ Łącznie z podłączeniami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania.

²⁷ Stan na koniec 2002 r.

Najdynamiczniej rozwijała się w ostatnich latach sieć kanalizacyjna (w latach 1999-2002 przyrost długości sieci wynosił 65,5%, a liczby podłączeń do budynków mieszkalnych – 52,8%), był to jednak w głównej mierze efekt niskiej bazy. Mimo pozytywnych zmian cały czas w zakresie sieci kanalizacyjnych występują w gminach powiatu nowosądeckiego duże braki. Działa 20 oczyszczalni ścieków komunalnych, długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowi prawie 49% długości sieci wodociągowej, w 2002 r. wynosiła ona 254,6 km. W 2002 r. w powiecie nowosądeckim było 5,4 tys. podłączeń kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych (z roku na rok liczba ta wzrasta). Oznacza to, że tylko około 27% mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej. Całkowity brak sieci kanalizacyjnej jest w gminach Grybów, Kamionka Wielka, Korzenna, Łabowa i Podegrodzie. W 2002 r. w powiecie nowosądeckim wytworzono 2,3 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, z czego oczyszczono 2,1 hm³.

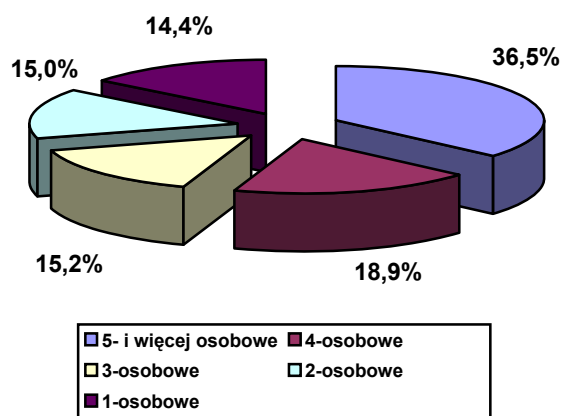
Tabela 12. Sieć kanalizacyjna²⁸

	Sieć w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych
Powiat nowosądecki	254,6	5 436
Grybów –miasto	5,4	102
Krynica-Zdrój	79,8	1 397
Muszyna	49,4	1 553
Piwniczna-Zdrój	18,3	363
Stary Sącz	13,0	496
Chełmiec	30,2	564
Gródek nad Dunajcem	12,3	183
Grybów – gmina	0,0	0,0
Kamionka Wielka	0,0	0,0
Korzenna	0,0	0,0
Łabowa	0,0	0,0
Łącko	21,0	434
Łososina Dolna	8,5	186
Nawojowa	1,5	39
Podegrodzie	0,0	0,0
Ryto	15,2	116

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

W powiecie nowosądeckim istnieje 48,8 tys. gospodarstw domowych. W 1970 r. było ich 34,2 tys., natomiast w 1988 r. – 41,0 tys.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi blisko 4 (3,93 osoby). Najwięcej jest gospodarstw 5- i więcej osobowych – 17,8 tys. (36,5% wszystkich gospodarstw domowych), 4-osobowych jest 9,2 tys. (18,9%), 3-osobowych jest 7,4 tys. (15,2%), 2-osobowych jest 7,3 tys. (15%), a 1-osobowych 7 tys. (14,4%). Bardzo interesująco wygląda porównanie tych wartości z danymi pochodzącymi z 1970 r. Wówczas udział gospodarstw 5- i więcej osobowych wynosił 45% (o 8,5 punktu proc. więcej niż obecnie), 3-4 osobowych – 29,8% (o 4,3 punktu proc. mniej), 2-osobowych – 12,6% (o 2,4% punktu proc. mniej), oraz 1-osobowych – 12,6% (o 1,8% punktu proc. mniej).

Wykres 5. Struktura gospodarstw domowych²⁹

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Wyraźnie widoczna jest więc tutaj tendencja do zmniejszania się liczebności przeciętnego gospodarstwa domowego powiatu, co jest zgodne z trendami nie tylko polskimi, ale i ogólnoświatowymi.

²⁸ Stan na koniec 2002 r.

²⁹ Stan na 20 V 2002 r.

Mieszkania zamieszkane powiatu nowosądeckiego stanowią 4,7% całego zasobu mieszkaniowego województwa małopolskiego. Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 w powiecie nowosądeckim znajduje się 43,1 tys. mieszkań zamieszkałych (w tym 42,7 tys. zamieszkałych stale), które znajdują się w 35,6 tys. budynkach mieszkalnych. Łączna liczba izb wynosi 173,0 tys., a powierzchnia użytkowa mieszkań – 3.521,1 tys. m². Przeciętne mieszkanie w powiecie posiada 82,5 m² powierzchni użytkowej i składa się średnio z 4,06 izby. Patrząc na przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę należy stwierdzić, iż powiat nowosądecki posiada jeden z najniższych w województwie wskaźników (powiat nowosądecki – 18,3 m²/1 osobę, województwo małopolskie – 20,4 m²/1 osobę). W powiecie średnio na jedno mieszkanie przypada 4,50 osób, a na jedną izbę – 1,11 osoby. Widoczna jest tu różnica pomiędzy gminami wiejskimi, a miejsko-wiejskimi; w tych pierwszych zagęszczenie osób w mieszkaniu jest średnio o jedną osobę większe. Porównując obecne wskaźniki z danymi pochodzącymi z poprzedniego spisu powszechnego widać bardzo wyraźnie, iż dynamika wzrostu ilości mieszkań jest o wiele słabsza, niż dynamika ilości izb i powierzchni użytkowej. Wynika to z jednej strony z rozbudowy obecnych zasobów, z drugiej – co ważniejsze – z budowania mieszkań o większej powierzchni i liczbie izb.

Porównanie powiatu nowosądeckiego z pozostałymi powiatami Małopolski, jeśli chodzi o zagęszczenie i standard mieszkań, nie wygląda korzystnie. Na 22 małopolskie powiaty nowosądecki zajmuje 21 lokatę pod względem: liczby osób przypadających na 1 mieszkanie oraz 1 izbę, liczby mieszkań na 1.000 ludności oraz powierzchni użytkowej na 1 osobę. Z kolei pod względem powierzchni użytkowej 1 mieszkania oraz liczby izb w 1 mieszkaniu powiat zajmuje pozycję 12.

Według danych statystycznych pochodzących z 2001 r. mieszkania spółdzielcze stanowiły 6,3% wszystkich zasobów mieszkaniowych powiatu, mieszkania komunalne – 1,4%, a mieszkania zakładowe – 1,2%. Reszta zasobów mieszkaniowych była w zdecydowanej większości własnością osób fizycznych (ponadto występował bardzo mały odsetek mieszkań będących własnością Skarbu Państwa i innych podmiotów).

Na przestrzeni ostatnich lat widoczna jest zdecydowana poprawa, jeśli chodzi o wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne³⁰. W powiecie 40,7 tys. mieszkań (94,4% wszystkich zamieszkałych) jest wyposażonych w wodociąg (w tym z sieci 14,3 tys. mieszkań, tj. 33,2% całych zasobów). W ustęp splukiwany wyposażonych jest 36,4 tys. mieszkań (84,5% z całości), z czego 9,3 tys. (21,6% wszystkich) posiada odprowadzenie do sieci. Łazienkę posiada 37 tys. mieszkań (85,8%), a ciepłą wodę 35,8 tys. mieszkań (83,1%). Gaz z sieci jest dostarczany do 21,1 tys. mieszkań (49%), z kolei 16 tys. mieszkań (37,1%) korzysta z gazu w butlach. Ze zbiorowego centralnego ogrzewania korzysta 3,2 tys. mieszkań (7,4%), natomiast z indywidualnego – 27,5 tys. (68,8%).

³⁰ Opracowano na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, według stanu w dniu 20 V 2002 r.

Tabela 13. Mieszkania zamieszkałe według wyposażenia w instalacje³¹

	Ogółem w tys.	W tym mieszkania wyposażone w:									
		wodociąg		ustęp splukiwany		łazienkę	ciepłą wodę	gaz		centralne ogrzewanie	
		razem	w tym z sieci	razem	w tym z odpro- wadze- niem do sieci			z sieci	z butli	zbiorowe	indywi- dualne
		w %									
Powiat nowosądecki	43,1	94,4	33,2	84,5	21,6	85,8	83,1	49,0	37,1	7,4	63,8
Grybów –miasto	1,6	87,5	43,8	81,3	37,5	87,5	81,3	75,0	12,5	18,8	50,0
Krynica-Zdrój	5,1	98,0	80,4	92,2	74,5	92,2	94,1	84,3	7,8	37,3	51,0
Muszyna	2,8	96,4	46,4	92,9	71,4	92,9	89,3	64,3	25,0	10,7	71,4
Piwniczna-Zdrój	2,3	100,0	17,4	82,6	13,0	82,6	82,6	0,0	69,6	4,3	52,2
Stary Sącz	5,1	96,1	51,0	86,3	19,6	88,2	86,3	62,7	27,5	7,8	64,7
Chelmiec	4,9	93,9	26,5	85,7	12,2	87,8	81,6	38,8	46,9	0,0	73,5
Gródek nad Dunajcem	1,8	94,4	22,2	83,3	11,1	83,3	77,8	55,6	27,8	0,0	61,1
Grybów – gmina	4,5	93,3	20,0	82,2	0,0	84,4	80,0	73,3	15,6	0,0	68,9
Kamionka Wielka	1,8	94,4	11,1	83,3	0,0	88,9	88,9	72,2	16,7	0,0	77,8
Korzenna	2,6	88,5	15,4	76,9	0,0	80,8	73,1	53,8	30,8	0,0	65,4
Łabowa	1	90,0	10,0	90,0	0,0	90,0	90,0	50,0	30,0	0,0	70,0
Łącko	3,1	93,5	25,8	74,2	12,9	77,4	74,2	0,0	83,9	0,0	54,8
Łososina Dolna	2	90,0	5,0	80,0	10,0	85,0	80,0	55,0	30,0	0,0	65,0
Nawojowa	1,5	86,7	0,0	80,0	0,0	86,7	80,0	6,7	73,3	0,0	66,7
Podegrodzie	2,3	95,7	34,8	82,6	0,0	87,0	82,6	0,0	91,3	0,0	69,6
Rytko	0,8	87,5	37,5	75,0	12,5	75,0	75,0	0,0	75,0	0,0	62,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

W roku 2002 na terenie całego powiatu nowosądeckiego oddano do użytku 132 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 16.478 m². Zdecydowana większość z nich – bo aż 119 – powstała w budownictwie indywidualnym, pozostałe 13 mieszkań miało charakter komunalny. Zdecydowanie wiejski charakter powiatu odzwierciedla się w fakcie, iż nie odnotowanego ani jednego nowego mieszkania wybudowanego przez spółdzielnie, TBS-y, czy też przeznaczonego na sprzedaż. Należy także zwrócić uwagę na dwa fakty; po pierwsze analizując dane z poprzednich lat widać wyraźny trend malejący liczby oddawanych mieszkań, po drugie zaś porównując powiat nowosądecki chociażby z samym miastem Nowy Sącz, gdzie w 2002 r. oddano do użytku blisko 2,5-krotnie więcej mieszkań, widać, iż w tej dziedzinie powiat posiada jeszcze ogromny potencjał rozwojowy. Potwierdza to wskaźnik mieszkań oddawanych do użytku na 1.000 mieszkańców – w powiecie wynosi on tylko 0,7 mieszkania/1000 mieszkańców, co jest najgorszym wynikiem w województwie (średnia dla małopolski wynosi 3,0 mieszkania na 1.000 mieszkańców).

Liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2002 r., potwierdza indywidualny charakter budownictwa w powiecie. Wszystkie z 658 mieszkań budowane są bowiem przez prywatnych inwestorów. Dla porównania w roku poprzedzającym, czyli 2001, rozpoczęto budowę 767 nowych mieszkań (w tym 11 spółdzielczych). Ponadto warto podkreślić, iż w całym województwie małopolskim tylko w mieście Kraków (2.984 mieszkania) oraz powiecie krakowskim (861) rozpoczęto budowę większej ilości mieszkań.

³¹ Stan na 20 V 2002 r.

5.2.6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Dzięki danym pochodzącym z ostatniego Spisu Powszechnego³² możliwe jest określenie struktury wykształcenia mieszkańców powiatu nowosądeckiego. Największa liczba, bo blisko 28% mieszkańców, posiada wykształcenie podstawowe. Nieco ponad 23% osób ukończyło zasadniczą szkołę zawodową, wykształcenie średnie ma z kolei prawie co piąta osoba w powiecie. Udział ludności z wykształceniem wyższym wynosi niestety tylko 3,74%. Generalnie należy stwierdzić, iż kobiety są lepiej wykształcone od mężczyzn, świadczy o tym ich procentowa przewaga nad mężczyznami na wszystkich poziomach wykształcenia. Wyjątek stanowi tu tylko grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gdzie zdecydowanie przeważają mężczyźni (ponad 30% mężczyzn legitymuje się takim wykształceniem, przy 16%-owym wskaźniku dla kobiet).

Tabela 14. Ludność powiatu według poziomu wykształcenia³³ (w %)³⁴

	wyższe	policealne	średnie razem	w tym		zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
				ogólno-kształcące	zawodowe			
Powiat nowosądecki	3,74	2,57	19,49	3,65	15,84	23,08	27,72	3,72
mężczyźni	3,23	1,19	17,14	2,13	15,00	30,55	27,32	3,26
kobiety	4,22	3,84	21,67	5,05	16,61	16,17	28,08	4,14
Grybów – miasto	6,15	4,87	20,71	4,64	16,07	21,80	22,65	3,11
mężczyźni	5,01	2,22	20,67	2,48	17,87	28,38	20,73	2,64
kobiety	7,22	7,34	20,80	6,66	14,15	15,78	24,49	3,57
Krynica-Zdrój	6,03	4,55	22,10	6,84	15,25	17,74	24,15	2,37
mężczyźni	6,45	2,30	20,17	4,90	15,27	22,97	24,81	2,20
kobiety	5,68	6,46	23,74	8,50	15,24	13,29	23,59	2,51
Muszyna	4,01	3,57	22,38	7,49	14,89	20,06	24,69	2,65
mężczyźni	3,83	2,00	20,77	5,70	15,08	25,29	24,97	2,18
kobiety	4,17	4,99	23,84	9,12	14,72	15,33	24,44	3,08
Piwniczna-Zdrój	3,22	1,82	19,58	3,20	16,39	20,54	29,75	5,51
mężczyźni	2,85	0,73	17,52	1,72	15,80	27,48	29,60	4,29
kobiety	3,56	2,85	21,54	4,59	16,94	13,97	29,88	6,66
Stary Sącz	5,21	3,57	22,27	4,58	17,69	21,49	22,00	3,19
mężczyźni	4,52	1,72	20,01	2,82	17,20	29,75	21,09	2,90
kobiety	5,85	5,29	24,36	6,21	18,15	13,85	22,85	3,46
Chelmic	3,60	2,27	21,46	3,20	18,26	24,13	23,57	3,46
mężczyźni	3,12	1,22	18,46	1,84	16,63	32,42	23,17	3,11
kobiety	4,04	3,25	24,23	4,46	19,78	16,47	23,93	3,79
Grodek nad Dunajcem	2,67	1,32	17,57	2,19	15,38	20,69	34,27	4,80
mężczyźni	2,35	0,52	15,10	1,15	13,95	26,69	34,07	5,20
kobiety	2,97	2,07	19,93	3,19	16,74	14,98	34,46	4,42

³² Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

³³ Wartości nie sumują się do 100%, ponieważ pominięto niewielki (w skali powiatu 0,19%) udział mieszkańców, których wykształcenia nie udało się ustalić.

³⁴ Stan na 20 V 2002 r.

	wyższe	policealne	średnie razem	w tym		zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
				ogólno-kształcące	zawodowe			
Grybów – gmina	2,79	2,09	17,32	2,67	14,65	26,23	30,63	3,62
mężczyźni	2,10	0,89	15,51	1,02	14,49	33,54	29,38	3,07
kobiety	3,45	3,25	19,05	4,26	14,79	19,22	31,83	4,14
Kamionka Wielka	2,71	1,29	17,87	2,37	15,49	26,91	29,65	3,71
mężczyźni	2,18	0,56	15,06	1,04	14,02	35,69	28,50	2,96
kobiety	3,20	1,99	20,52	3,64	16,89	18,61	30,73	4,42
Korzenna	2,15	1,47	16,05	2,54	13,51	24,66	35,86	3,75
mężczyźni	1,60	0,46	13,57	1,17	12,40	31,80	35,80	3,20
kobiety	2,68	2,42	18,38	3,82	14,55	17,96	35,91	4,28
Łabowa	2,61	1,65	15,28	1,67	13,61	24,30	35,41	5,44
mężczyźni	2,72	0,55	12,47	0,83	11,63	31,12	35,60	5,03
kobiety	2,50	2,68	17,92	2,46	15,46	17,92	35,23	5,83
Łącko	3,04	1,83	16,67	2,41	14,26	25,08	30,27	6,07
mężczyźni	2,37	0,76	14,08	1,26	12,82	33,06	30,18	5,08
kobiety	3,69	2,85	19,13	3,50	15,63	17,50	30,35	7,02
Łososina Dolna	3,02	1,48	18,31	2,40	15,91	25,70	30,24	2,86
mężczyźni	2,15	0,60	15,05	1,20	13,84	34,88	29,42	2,75
kobiety	3,82	2,29	21,31	3,50	17,81	17,28	30,99	2,95
Nawojowa	3,75	1,82	19,44	1,81	17,63	23,43	28,06	4,08
mężczyźni	2,94	0,62	17,08	0,92	16,16	31,16	27,57	3,54
kobiety	4,49	2,93	21,60	2,63	18,98	16,29	28,50	4,57
Podegrodzie	3,19	2,71	19,10	2,91	16,19	23,99	28,82	3,09
mężczyźni	2,24	1,23	16,12	1,42	14,70	32,62	29,03	2,64
kobiety	4,06	4,07	21,85	4,27	17,58	16,03	28,63	3,52
Rytro	3,38	2,81	17,12	3,44	13,68	26,90	27,67	4,99
mężczyźni	2,79	1,43	14,63	1,90	12,72	36,68	25,86	3,98
kobiety	3,93	4,10	19,45	4,88	14,57	17,78	29,36	5,93

Źródło: Obliczenia własne na podstawie „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

System wychowania przedszkolnego w powiecie nowosądeckim tworzy 39 przedszkoli i 129 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2002/2003 uczęszczało do nich 4.475 dzieci, w tym 2.057 do przedszkoli, a 2.418 do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Niestety oznacza to objęcie wychowaniem przedszkolnym tylko 37,7% dzieci w wieku 3-6 lat (średnia wojewódzka wynosi 51,4%, a wskaźnik dla Miasta Nowego Sącza – 59,2%). Kadre tworzy 128 nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach oraz 158 – w oddziałach przedszkolnych. Najwięcej placówek przedszkolnych występuje w Grybowie (19) oraz w Starym Sączu i Chełmcu (po 17). Tylko 1 placówka przedszkolna znajduje się na terenie gminy Rytro.

W roku szkolnym 2002/2003 na terenie powiatu nowosądeckiego funkcjonowały 143 szkoły podstawowe posiadające 1.163 pomieszczenia szkolne. Do szkół tych uczęszczało 20.358 uczniów w klasach I-VI (jest to 7,7% wszystkich uczniów szkół podstawowych w Małopolsce), których kształciło 1.713 nauczycieli. We wcześniejszym roku szkolnym szkoły podstawowe na terenie powiatu ukończyło 3.572 absolwentów. Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych jest w gminie Chełmiec (16), Grybów (15), Korzenna (14). Z

kolei najmniej tych placówek znajduje się w Rytrze (1) oraz Mieście Grybów (2). Sieć szkół podstawowych w powiecie jest gęsta, o czym świadczy wskaźnik 142 uczniów przypadających na 1 szkołę podstawową, podczas gdy średnia wojewódzka wynosi 171.

W zakresie edukacji gimnazjalnej na terenie powiatu można pobierać naukę w 42 szkołach posiadających 358 pomieszczeń szkolnych. W roku szkolnym 2002/2003 uczęszczało do nich 10.789 uczniów (jest to 7,4% wszystkich uczniów gimnazjów w Małopolsce), kształconych przez 776 pedagogów. W poprzedzającym roku gimnazja opuściło 3.606 absolwentów. Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych jest w gminie Chełmec (5), Grybów (5), Korzenna (4). Z kolei po 1 gimnazjum znajduje się w Rytrze, Łabowej, Nawojowej oraz Mieście Grybów.

Możliwość kształcenia ponadgimnazjalnego gwarantuje w powiecie 61 placówek; w powiecie jest 8 liceów ogólnokształcących dla młodzieży i 3 dla dorosłych, 34 średnie szkoły zawodowe dla młodzieży i 7 dla dorosłych oraz 9 zasadniczych szkół zawodowych. Poniżej znajduje się krótka charakterystyka poszczególnych placówek.

W 9 zasadniczych szkołach zawodowych powiatu kształci się 1.130 uczniów (w tym 421 kobiet). W roku szkolnym 2001/2002 ukończyło je 578 absolwentów (w tym 255 kobiet).

W powiecie znajduje się 8 liceów ogólnokształcących dysponujących 66 pomieszczeniami szkolnymi. W roku szkolnym 2002/2003 uczęszczało do tych placówek 1.899 uczniów, kształconych przez 105 nauczycieli. W roku uprzednim licea ukończyło 574 absolwentów.

W zakresie szkolnictwa średniego zawodowego powiat dysponuje 34 szkołami, w których zatrudnionych jest 269 nauczycieli. W roku szkolnym 2002/2003 uczęszczało do nich 3.278 uczniów (w tym 1.826 kobiet), liczba absolwentów w roku poprzedzającym wynosiła 841 (w tym 496 kobiet).

Tabela 15. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych

		Licea ogólnokształcące (bez specjalnych)		Średnie szkoły zawodowe (bez specjalnych)		Zasadnicze szkoły zawodowe (bez specjalnych)		ogółem liczba uczniów
		dla młodzieży	dla dorosłych	dla młodzieży	dla dorosłych	dla młodzieży	dla dorosłych	
Powiat nowosądecki	1999/2000	2 141	85	3 700	199	1 313	-	7 438
	2000/2001	2 360	86	3 889	149	1 813	-	8 297
	2001/2002	1 857	150	3 111	204	1 293	-	6 615
	2002/2003	1 899	177	3 278	269	1 130	-	6 753

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Do 8 szkół policealnych zlokalizowanych na terenie powiatu uczęszczało 442 uczniów (w tym 265 kobiet), liczba absolwentów wynosiła 124 (w tym 70 kobiet).

W powiecie nowosądeckim w roku szkolnym 2002/2003 nie istniała żadna szkoła wyższa, ani jej filia, tym niemniej bliskość Nowego Sącza (2 placówki), Tarnowa (3) oraz Krakowa (19) umożliwia kontynuowanie nauki przez młodzież powiatu. Podstawowe znaczenie mają zwłaszcza zlokalizowane w Nowym Sączu Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa oraz Wyższa Szkoła Biznesu – National – Louis University.

System szkolnictwa specjalnego obsługujący uczniów z terenów powiatu nowosądeckiego funkcjonuje w mieście Nowym Sączu, gdzie znajdują się 2 specjalne szkoły zawodowe, 1 gimnazjum i 1 szkoła zawodowa. W roku szkolnym 2001/2002 ostatnią zasadniczą szkołą zawodową (specjalną) w powiecie ukończyło 16 absolwentów.

Na system szkolnictwa dla dorosłych składają się 3 licea ogólnokształcące dla dorosłych (177 uczniów oraz 20 absolwentów), jak i 7 szkół średnich zawodowych (269 uczniów i 47 absolwentów).

Spośród 1.469 zgonów, które miały miejsce w powiecie nowosądeckim w 2001 r. 55,3% spowodowanych było chorobami układu krążenia, 22,8% zgonów miało swoją przyczynę w chorobach nowotworowych, 6,9% – chorobach układu oddechowego, natomiast 3,6% zgonów wynikało z przyczyn zewnętrznych.

Na poziom świadczenia usług medycznych duży wpływ ma liczba personelu medycznego. W powiecie nowosądeckim opiekę zdrowotną zapewnia 160 lekarzy, 48 stomatologów, 429 pielęgniarek i 50 położnych. Niestety patrząc przez pryzmat liczby poszczególnych pracowników medycznych przypadających na 10 tys. mieszkańców i porównując je do wskaźników wojewódzkich należy stwierdzić duży niedobór w tym zakresie występujący w powiecie. Za mało jest lekarzy (8,3/10 tys. mieszkańców przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 23,2), stomatologów (2,5 – 4,1), pielęgniarek (22,2 – 49,7) i położnych (2,6 – 6,0).

Sieć placówek zdrowotnych w powiecie tworzą 22 przychodnie, 27 ośrodków zdrowia, 32 praktyki lekarskie oraz 1 szpital posiadający 218 łóżek. Z 37 aptek działających na terenie powiatu 35 jest prywatnych. W układzie przestrzennym sytuacja w poszczególnych gminach wygląda różnie. Są gminy – jak Muszyna czy Łącko – gdzie znajduje się po kilka wszystkich wyżej wymienionych rodzajów placówek medycznych, a są takie – jak Łabowa bądź Rytro – gdzie funkcjonuje tylko 1 ośrodek zdrowia i 1 apteka. Zazwyczaj dysproporcje takie wynikają po prostu z liczby mieszkańców danej gminy, w gminach małych bezcelowe wydaje się organizowanie placówek medycznych dla niewielkiej liczby potencjalnych pacjentów. Niepokojący jest natomiast bardzo niski wskaźnik łóżek szpitalnych przypadających na 10 tys. ludności; w powiecie nowosądeckim wynosi on 11,3 łóżka, co jest wartością 4-krotnie mniejszą, niż wskaźnik wojewódzki (45,2 łóżka/10 tys. mieszkańców). Na niekorzystnym poziomie kształtuje się również liczba ludności przypadająca na 1 aptekę; wynosi ona 5.231 osób/1 aptekę (średnia wojewódzka – 3.633 osób/1 aptekę).

Z udzielonych w 2002 r. przez ambulatoryjną opiekę zdrowia 971,1 tys. porad 106,1 tys. było udzielonych przez lekarzy stomatologów. W tym roku każdemu mieszkańcowi powiatu udzielono więc średnio 5 porad lekarskich.

Na terenie powiatu nie funkcjonują żłobki.

Uzdrowiskowy charakter powiatu podkreślają funkcjonujące na jego terenie 22 placówki uzdrowiskowe. Są to szpitale i sanatoria uzdrowiskowe (Krynica-Zdrój – 10, Muszyna – 8, Piwniczna-Zdrój – 1), zakłady przyrodolecznicze (Krynica-Zdrój i Muszyna po 1 placówce) oraz 1 przychodnia uzdrowiskowa zlokalizowana w Krynicy-Zdroju.

Domów i zakładów opieki społecznej jest w powiecie 5, dysponują one 319 miejscami. Pomoc społeczna realizowana przez Gminne Ośrodki Opieki Społecznej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2002 r. osiągnęła wartość 22.088,8 tys. zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 114,49 zł (najwyższy wskaźnik w województwie). Z kwoty globalnej

świadczenia o wartości 1.621,1 tys. zostały zrealizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a gminy wydały w ramach zadań zleconych 14.305,5 tys. zł oraz w ramach zadań własnych 6.162,2 tys. zł.

W powiecie nowosądeckim zamieszkuje obecnie³⁵ 38.378 osób niepełnosprawnych³⁶, oznacza to, iż co piąty mieszkaniec nowosądeczczyzny zalicza się do tej kategorii. Udział niepełnosprawnych kobiet wynosi 52,71% (jest ich w skali powiatu 20.228), natomiast mężczyzn – 47,29% (jest ich 18.150). Najwyższy odsetek osób niepełnosprawnych zamieszkuje gminy: Korzenna (22,53% wszystkich mieszkańców gminy), Podegrodzie (22,19%), Piwniczna-Zdrój (22,05%) oraz Łososina Dolna (22,04%). Z kolei najmniej niepełnosprawnych mieszka w gminach: Łabowa (17,40% wszystkich mieszkańców), Kamionka Wielka (17,49%) oraz Rytro (17,84%).

Pomijając w analizie osoby niepełnosprawnie biologiczne³⁷ (jest ich w powiecie 3.717) liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wydanych przez uprawniony do tego organ, wynosi 34.661. Udział osób niepełnosprawnych prawnie w ogólnej liczbie ludności powiatu wynosi 17,98%. Niepełnosprawnych prawnie kobiet jest w powiecie 18.052 (52,08% wszystkich niepełnosprawnych), mężczyzn zaś – 16.609 (47,92%). Rozkład osób niepełnosprawnych prawnie w poszczególnych gminach powiatu jest bardzo zbliżony do rozkładu charakteryzującego niepełnosprawnych ogółem.

Tabela 16. Osoby niepełnosprawne prawnie w powiecie nowosądeckim³⁸

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Aktywni zawodowo	Udział osób niepełnosprawnych w ludności ogółem	Udział aktywnych zawodowo niepełnosprawnych w niepełnosprawnych ogółem
Powiat nowosądecki	34 661	16 609	18 052	5 286	17,98%	15,25%
Grybów – miasto	1 246	581	665	186	19,88%	14,93%
Krynica-Zdrój	2 828	1 366	1 462	354	16,48%	12,52%
Muszyna	1 737	833	904	164	15,82%	9,44%
Piwniczna-Zdrój	2 084	997	1 087	141	20,42%	6,77%
Stary Sącz	3 697	1 785	1 912	470	17,04%	12,71%
Chelmiec	3 952	1 872	2 080	744	17,14%	18,83%
Gródek nad Dunajcem	1 941	976	965	263	22,14%	13,55%
Grybów – gmina	3 713	1 761	1 952	480	17,13%	12,93%
Kamionka Wielka	1 429	700	729	151	16,40%	10,57%
Korzenna	2 736	1 272	1 464	729	20,95%	26,64%
Łabowa	783	376	407	128	15,52%	16,35%
Łącko	2 633	1 244	1 389	397	18,11%	15,08%
Łososina Dolna	1 881	896	985	378	19,93%	20,10%
Nawojowa	1 239	618	621	212	16,93%	17,11%
Podegrodzie	2 182	1 048	1 134	445	19,51%	20,39%
Rytro	580	284	296	44	15,92%	7,59%

Źródło: Obliczenia własne na podstawie „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

³⁵ Stan na 20 V 2002 r. Opracowano na podstawie: *Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych w gminach województwa małopolskiego*, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2003.

³⁶ Do zasobu osób niepełnosprawnych zaliczono zarówno osoby niepełnosprawne prawnie, jak i osoby niepełnosprawnie biologicznie.

³⁷ Osoba niepełnosprawna biologicznie to osoba, która nie posiada odpowiedniego orzeczenia wydanego przez uprawniony organ, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

³⁸ Stan na 20 V 2002 r.

Szczególną uwagę należy zwrócić na współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, gdyż to praca bardzo często stanowi najlepszą formę rehabilitacji dla tych osób. Niestety tylko 15,25% osób niepełnosprawnych prawnie jest aktywnych zawodowo, a nie można ponadto zapominać, iż zasób osób aktywnych zawodowo tworzą oprócz osób pracujących również osoby bezrobotne, co jeszcze obniża liczbę pracujących niepełnosprawnych. Najwyższymi wskaźnikami aktywnych zawodowo osób niepełnosprawnych mogą pochwalić się gminy: Korzenna (26,64%), Podegrodzie (20,39%) oraz Łososina Dolna (20,10%), najmniej niepełnosprawnych aktywnych zawodowo mieszka w Piwnicznej-Zdrój (6,77% wszystkich niepełnosprawnych gminy) oraz Rytro (7,59%).

Porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli pilnuje Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu, 7 terenowych Komisariatów (Chełmiec, Grybów, Krynica-Zdrój, Muszyna, Nawojowa, Piwniczna-Zdrój i Stary Sącz) oraz 4 Posterunki (Gródek nad Dunajcem, Korzenna, Łącko, Łososina Dolna).

Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie powiatu w ostatnich lat kształtowała się następująco³⁹:

- 1999 r. – 1266
- 2000 r. – 1828
- 2001 r. – 2022
- 2002 r. – 1722
- 2003 r. – 1619

Z kolei liczbę zdarzeń drogowych, liczbę ofiar oraz rannych z nimi związanych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 17. Zdarzenia drogowe

	1999 r.	2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.
Wypadki	353	324	322	331	279
Kolizje	797	782	778	864	916
Liczba ofiar śmiertelnych	23	20	27	27	24
Liczba rannych	536	458	482	475	461

Źródło: dane KM Policji w Nowym Sączu.

Na terenie powiatu nowosądeckiego zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej realizuje Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej (KM PSP) w Nowym Sączu, wspomagana przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu powiatu. W strukturach organizacyjnych KM PSP funkcjonują 3 Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze (2 na terenie Nowego Sącza i 1 w Krynicy Zdroju). Ponadto na terenie powiatu działa 99 Ochotniczych Straży Pożarnych, z których 24 należy do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

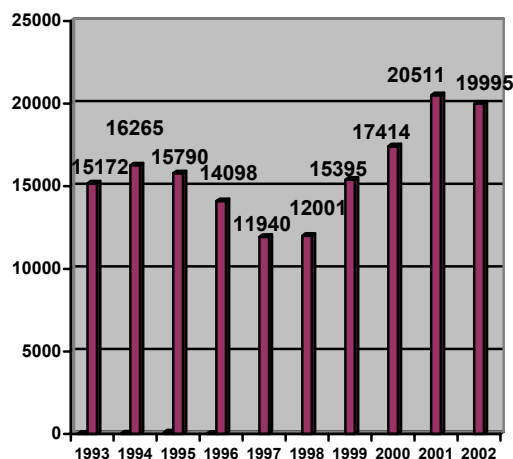
W latach 1999 – 2003 jednostki ochrony przeciwpożarowej brały udział w 6.316 akcjach ratowniczych prowadzonych na terenie powiatu nowosądeckiego. Stanowi to około 60% wszystkich akcji podejmowanych przez KM PSP w Nowym Sączu.

³⁹ Dane Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu

5.2.7. GOSPODARKA

Według stanu na koniec 2002 r. stopa bezrobocia w powiecie nowosądeckim wynosiła 22,2% (jest to najwyższy wskaźnik w województwie małopolskim, wyższy od średniej wojewódzkiej o 8,3 punktu procentowego). Oznacza to, iż blisko 20 tys. osób nie posiadało pracy (19.995); jest to aż 9,6% wszystkich bezrobotnych zamieszkujących Małopolskę. Analizując cały okres transformacji można stwierdzić, iż początkowo, aż do roku 1994, liczba osób dotkniętych bezrobociem systematycznie rosła (w tym roku osiągnęła poziom 16.265 osób). Następnie wystąpił okres mocnego spadku bezrobocia (1995-1998); najniższy poziom tego zjawiska to 1997, kiedy bez pracy pozostawało 11.940 osób. Po roku 1998 powrócił trend wzrostowy ilości bezrobotnych, który od roku 2001 ustabilizował się na poziomie ok. 20.000 bezrobotnych.

Wykres 6. Liczba bezrobotnych ogółem w powiecie nowosądeckim⁴⁰

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

Obecnie największy procentowy udział w zasobie bezrobotnych ogółem mają gminy: Chelmiec (11,89% wszystkich bezrobotnych z powiatu nowosądeckiego), Stary Sącz (11,54%) oraz gmina wiejska Grybów (10,72%). Najmniej bezrobotnych zamieszkuje gminę Rytro (2,41% wszystkich bezrobotnych z powiatu nowosądeckiego), gminę miejską Grybów (2,65%) oraz Łabową (2,85%).

Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowią 81,6% bezrobotnych ogółem (wynika to z niskiego wskaźnika urbanizacji powiatu). W tym miejscu nie można pominąć zjawiska „bezrobocia ukrytego”, które szczególnie mocno dotyka obszary wiejskie, jakim jest przecież Sądecczyzna. Gdyby w oficjalnych statystykach ujęte zostały dodatkowo osoby nieznajdujące się tam z różnych względów (choćby utrzymujące się dzięki posiadanym przez innych członków rodziny gospodarstwom rolnym), a faktycznie nieposiadające pracy, wówczas stopa bezrobocia byłaby co najmniej o 5 punktów procentowych wyższa.

Udział kobiet w zasobach bezrobotnych ogółem wynosi 49,5%. Największy odsetek bezrobotnych kobiet występuje w gminach: Nawojowa (53,45% wszystkich bezrobotnych), Stary Sącz (51,36%) oraz Kamionka Wielka (51,12%). Najmniej kobiet bez pracy tworzy zasób bezrobotnych w gminach: Łącko (46,35% wszystkich bezrobotnych), Muszyna (46,66%) oraz Korzenna (47,09%).

Bezrobotnych z prawem do zasiłku jest w powiecie 22,3% ogółu bezrobotnych. Uprawnionych do tego świadczenia najwięcej jest w Muszynie (27,76% wszystkich bezrobotnych), Łabowej (25,39%) oraz Kamionce Wielkiej (25,22%). Z kolei najmniej bezrobotnych otrzymujących zasiłek zamieszkuje Gródek nad Dunajcem (18,12%), Chelmiec (20,97%) oraz Piwniczną-Zdrój (21,04%).

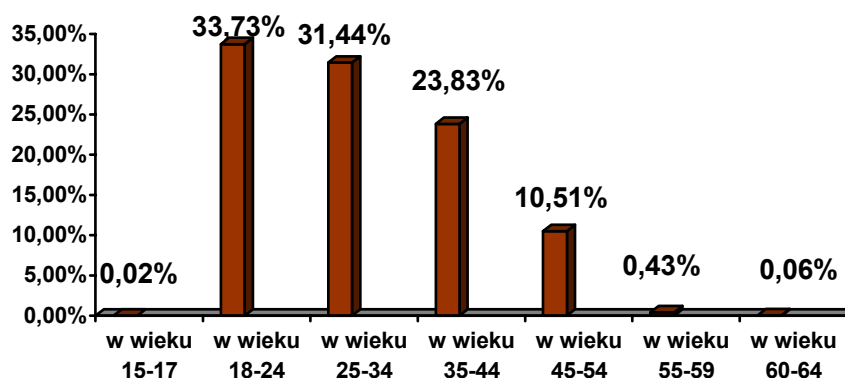
⁴⁰ Stan na koniec 2002 r.

Tabela 18. Ogólna charakterystyka bezrobocia w powiecie nowosądeckim⁴¹

	Bezrobotni ogółem	Z liczby ogółem (w %)				
		kobiety	absolwenci	osoby w wieku 24 lata i mniej	osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy	osoby posiadające prawo do zasiłku
Powiat nowosądecki	19 995	49,51	6,85	33,74	53,53	22,27
Grybów –miasto	531	48,78	3,77	31,64	55,93	21,28
Krynica-Zdrój	1 578	47,78	6,84	32,00	47,72	22,43
Muszyna	1 185	46,67	7,17	36,54	39,07	27,76
Piwniczna-Zdrój	1 340	48,73	6,87	31,57	57,16	21,04
Stary Sącz	2 309	51,36	6,97	29,62	53,49	22,22
Chełmiec	2 379	51,11	7,52	31,23	56,24	20,98
Gródek nad Dunajcem	800	49,38	7,13	39,50	53,63	18,13
Grybów – gmina	2 145	50,82	7,51	36,97	54,97	21,72
Kamionka Wielka	888	51,13	6,87	29,73	49,21	25,23
Korzenna	1 206	47,10	7,30	41,29	54,56	23,38
Łabowa	571	47,46	5,25	34,85	56,39	25,39
Łącko	1 589	46,38	6,42	32,66	55,82	21,08
Łososina Dolna	927	48,44	7,66	39,59	57,61	21,36
Nawojowa	881	53,35	4,88	31,56	57,89	22,36
Podegrodzie	1 184	50,84	6,42	33,02	54,05	22,21
Rytko	482	50,41	7,47	34,44	53,11	22,41

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

Patrząc na zasób bezrobotnych przez pryzmat wieku należy podkreślić niepokojąco wysoki udział bezrobotnych ludzi młodych (w wieku 24 lat i mniej) w niektórych gminach. O ile bowiem średni udział tej kategorii wiekowej bezrobotnych w skali całego powiatu wynosi 33,75%, to w gminie Korzenna jest równy 41,29%, w Łososinie Dolnej – 39,59%, a w Gródku nad Dunajcem – 39,5%. Dla porównania najmniej młodych bezrobotnych zamieszkuje Stary Sącz (29,62% wszystkich bezrobotnych), Kamionkę Wielką (29,72%) oraz Chełmiec (31,23%).

Wykres 7. Struktura bezrobotnych w powiecie nowosądeckim według wieku⁴²

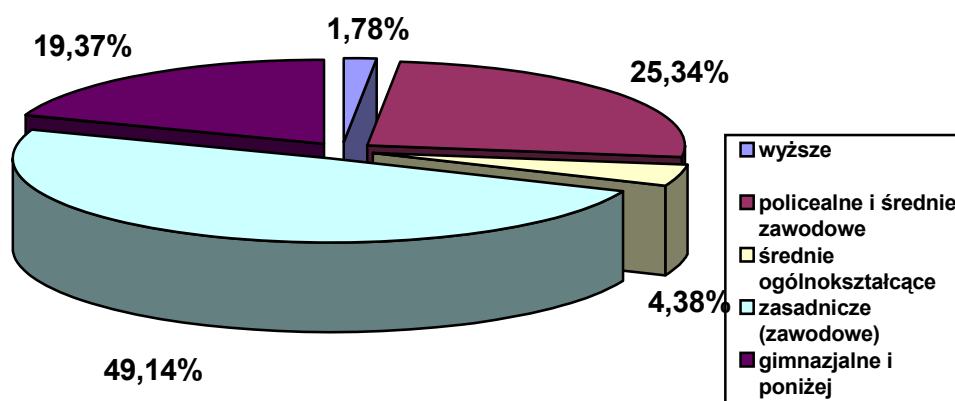
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

⁴¹ Stan na koniec 2002 r.

⁴² Stan na koniec 2002 r.

Najbardziej zagrożone bezrobociem są osoby gorzej wykształcone. Dominująca część osób bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe (prawie 69% wszystkich bezrobotnych). Najwyższe w powiecie wskaźniki bezrobotnych z takim poziomem wykształcenia posiadają: Łabowa (76,65%), wiejska część gminy Krynica-Zdrój (75,66%) oraz Łącko (73,06%). Na drugim biegunie znajdują się miejskie części gmin: Stary Sącz (54,43% bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym), Grybów (56,87%) oraz Krynica-Zdrój (61,28%). Bezrobocie najrzadziej dotyka osób z wykształceniem wyższym. Oznacza to, że wykształcenie chroni przed wykluczeniem z rynku pracy i sugeruje, iż bardzo ważne są działania zmierzające do poprawy poziomu wykształcenia społeczności lokalnej.

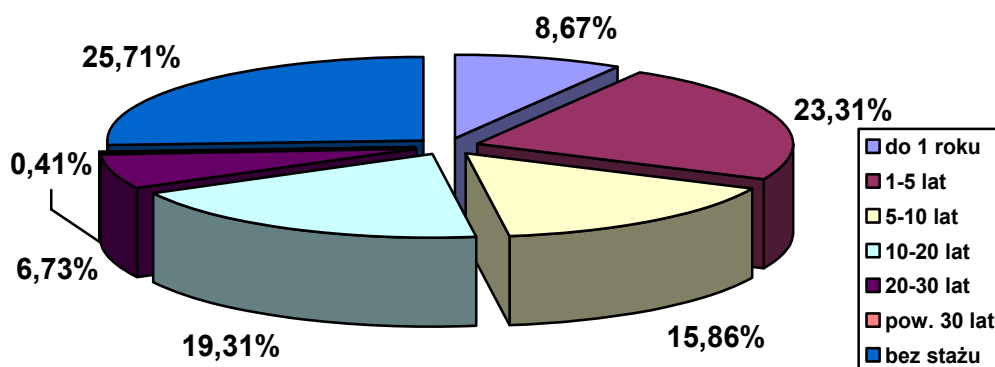
Wykres 8. Struktura bezrobotnych w powiecie nowosądeckim według wykształcenia⁴³

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

Bardzo niepokojącym wskaźnikiem jest ponad 25%-owy udział osób bezrobotnych, które przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy wcześniej nie pracowały. Najgorzej sytuacja wygląda na obszarze wiejskim gminy Piwniczna-Zdrój, gdzie 34,02% zarejestrowanych bezrobotnych dotychczas jeszcze nie pracowało, w Łososinie Dolnej odsetek ten wynosi 31,82%, a w gminie miejskiej Grybów – 30,50%. Bezpośrednie wejście w zasób bezrobotnych – tuż po zakończeniu edukacji – w bardzo mocny sposób determinuje dalszy przebieg życia zawodowego, z upływem czasu skutkuje utratą wiary w siebie, jak i faktycznym spadkiem wiedzy i umiejętności.

Wykres 9. Struktura bezrobotnych w powiecie nowosądeckim według stażu pracy⁴⁴

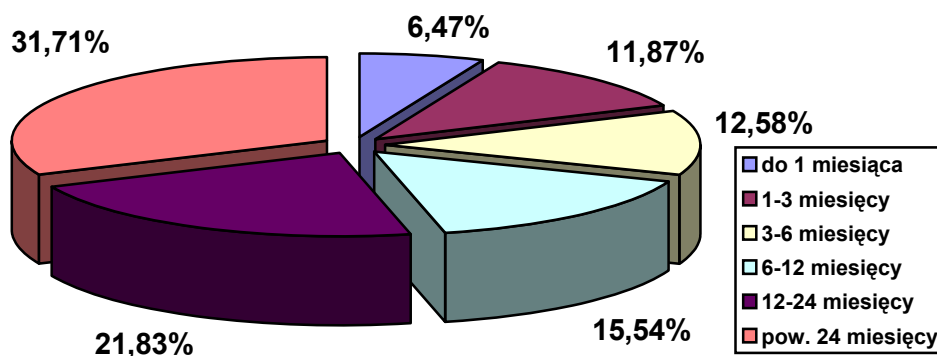
⁴³ Stan na koniec 2002 r.

⁴⁴ Stan na koniec 2002 r.

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

Bardzo ważna z punktu widzenia określenia rzeczywistego charakteru występującego na terenie powiatu bezrobocia jest analiza długości pozostawania bez pracy przez bezrobotnych. Im dłuższy bowiem jest okres bezczynności zawodowej tym bardziej maleją szanse na znalezienie pracy przez bezrobotnego. Ma to ponadto wpływ na skuteczność działania urzędów pracy; instrumenty przez nie stosowane służące przywróceniu bezrobotnych na rynek pracy są zdecydowanie mniej efektywne w przypadku objęcia nimi długotrwale bezrobotnych. Osoby pozostające bez pracy powyżej 1 roku stanowią w powiecie aż 53,54% wszystkich bezrobotnych. Najbardziej dotknięte bezrobociem długotrwałym są gminy: Nawojowa (57,88% wszystkich bezrobotnych w gminie), Łososina Dolna (57,60%) oraz Piwniczna-Zdrój (57,16%). W powiecie najkorzystniej pod tym względem kształtuje się sytuacja w Muszynie (39,07% długotrwale bezrobotnych), Krynicy-Zdrój (47,71%) oraz Kamionce Wielkiej (49,21%).

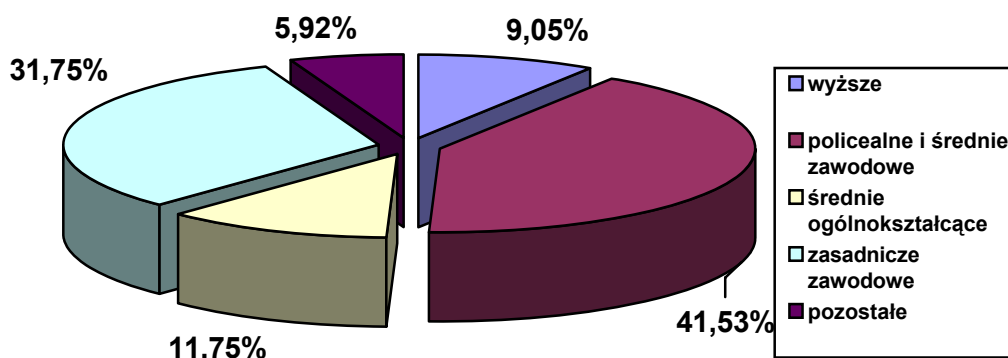
Wykres 10. Struktura bezrobotnych w powiecie nowosądeckim według czasu pozostawania bez pracy⁴⁵

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

Bezrobotni absolwenci, których jest 1.370, stanowią blisko 6,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie nowosądeckim. Z pewnością jest to wskaźnik niedoszacowany, co wynika z obecnych przepisów ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu. Według niej absolwenci po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy nie mają prawa do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych, co niewątpliwie skutkuje mniejszą (niż rzeczywista) liczbą bezrobotnych absolwentów odnotowanych w statystykach. Najwięcej jest absolwentów szkół policealnych oraz średnich zawodowych (41,53% wszystkich bezrobotnych absolwentów), zasadniczych zawodowych (31,75%), liceów ogólnokształcących (11,75%), wyższych (9,05%) oraz pozostałych (5,92%). W gminach powiatu udział absolwentów w zasobie bezrobotnych ogółem najwyższy jest w Łososinie Dolnej (7,65%), Chełmcu (7,52%) oraz Rytrze (7,46%). Najmniej absolwentów zarejestrowanych jest w gminie miejskiej Grybów (3,76%), Nawojowej (4,88%) oraz Łabowej (5,25%).

⁴⁵ Stan na koniec 2002 r.

Wykres 11. Struktura bezrobotnych absolwentów według wykształcenia⁴⁶

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Sączu.

W powiecie nowosądeckim wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON (w okresie 1995-2002 tylko w roku 1997 zanotowano spadek) – na koniec 2002 r. ich liczba wynosiła 9.453 i względem roku poprzedniego wzrosła o 3%. W roku 2003 także obserwuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Zdecydowana większość (95,4%) to podmioty sektora prywatnego. Ze względu na liczbę zatrudnionych osób dominują podmioty małe, zatrudniające do 9 osób (około 96%).

Tabela 19. Liczba przedsiębiorstw powiatu nowosądeckiego zarejestrowanych w systemie REGON w latach 1995-2002

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁴⁷
Liczba przedsiębiorstw	6.330	7.628	7.586	7.624	8.334	8.718	9.198	9.435	9.355
Dynamika: Rok poprzedni = 100%	-	121	99	101	109	105	106	103	-

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Spośród ogólnej liczby podmiotów gospodarki narodowej powiatu⁴⁸ 1.763 to osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej (w tym 3 przedsiębiorstwa państwowe oraz 53 spółdzielnie). Natomiast 7.592 podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwa będące własnością osób fizycznych najczęściej działają w następujących branżach:

- handel i naprawy – 26,6%,
- budownictwo – 22,2%,
- transport, gospodarka maszynowa i łączność – 9,6%,
- przetwórstwo przemysłowe – 9,5%,
- obsługa nieruchomości i firm, nauka – 7,5%,
- hotele i restauracje – 5,8%,
- pośrednictwo finansowe – 2,8%.

Najwięcej podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON działała⁴⁹ na terenie gmin: Krynica Zdrój (1.644 podmioty), Stary Sącz (1.192 podmioty) i Chełmec (1.099 podmiotów). Według miejscowości najwięcej podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON było na terenie miasta Krynica (1.349 podmiotów).

⁴⁶ Stan na koniec 2002 r.

⁴⁷ Stan na 30 czerwca 2003 r., *Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego*, Urząd Statystyczny w Krakowie, czerwiec 2003.

⁴⁸ Stan na 30 czerwca 2003 r.

⁴⁹ Stan na koniec 2002 r.

Największą dynamikę wzrostu podmiotów zarejestrowanych w powiecie nowosądeckim w okresie 1999-2002 zanotowały gminy: Korzenna (134,8%), Krynica wieś (129,4%), Muszyna wieś (127,4%), najmniejszą – Grybów miasto (94,1%), Rytro (99,2%).

W powiecie funkcjonuje⁵⁰ 251 spółek handlowych, z czego 6 to spółki akcyjne (2 jednoosobowe spółki skarbu państwa oraz 2 z udziałem kapitału zagranicznego), oraz 194 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (3 jednoosobowe spółki skarbu państwa oraz 27 z udziałem kapitału zagranicznego).

Najwięcej przedsiębiorstw sektora publicznego (2002 r.) zlokalizowanych jest w gminie Łącko (32) oraz Chełmiec (29), najmniej – na obszarach wiejskich gmin Krynica-Zdrój (3) i Piwniczna-Zdrój (8). W przypadku podmiotów sektora prywatnego największą ich liczbę zanotowano na obszarach miejskich gminy Krynica-Zdrój (1.324), Chełmiec (1.070), natomiast najmniejszą – w Rytrze (111) i Łabowej (169).

Udział podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie KRUPGN-REGON na terenie powiatu nowosądeckiego w stosunku do liczby podmiotów województwa małopolskiego wynosi 3,4%, co plasuje powiat na ósmym miejscu.

Według danych Urzędu Statystycznego w Krakowie na koniec 2002 r. na 1.000 mieszkańców powiatu nowosądeckiego przypadało 47,2 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, dla porównania wskaźnik ten w 1999 r. wynosił 43,6.

W powiecie nowosądeckim na 1.000 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było 3,1 (w 2001 r. – 2,8) spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego, co daje 14 (w 2001 r. – 14-15) lokatę w województwie. Średnia dla województwa wynosi 8,3 (w 2001 r. była identyczna).

Wartość wskaźnika ilości podmiotów gospodarczych na 1 km² dla powiatu nowosądeckiego wynosi 6,09, co jest znacznie niższą wartością, niż w średnia województwa małopolskiego – 18,4 i dla Polski – 10,6 podmiotów/km². Największe zagęszczenie podmiotów gospodarczych występuje na terenie miasta Grybów (17,7 podmiotów/km²), miasta i gminy Stary Sącz (11,64 podmiotów/km²) oraz miasta i gminy Krynica (11,31 podmiotów/km²), a najniższe w gminie Łabowa (1,5 podmiotów/km²) i gminie Rytro (2,89 podmiotów/km²).

W roku 2003⁵¹ w powiecie nowosądeckim w otoczeniu gospodarczym (sekcje: transport, gospodarka magazynowa i łączność; pośrednictwo finansowe; obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej) funkcjonowało łącznie 1.738 przedsiębiorców, co stanowi 18,6% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON.

W powiecie zlokalizowanych jest 1.309 sklepów (8 miejsce w województwie) – co daje liczbę o 29 niższą niż w roku 2001 r., gdzie zatrudnionych jest 2.663 osoby (w roku 2001 – 2.695 osób). Targowisk stałych w powiecie jest 13, o łącznej powierzchni 36.962 m², 38 stałych punktów sprzedaży detalicznej, oraz 2 targowiska sezonowe. Roczne wpływy z opłaty targowej wynoszą 210, 7 tys. zł, czyli o 14,8 tys. zł więcej niż w roku 2001.

⁵⁰ Stan na 30 czerwca 2003 r.

⁵¹ Stan na 30 czerwca 2003 r.

Obiekty noclegowe turystyki powiatu nowosądeckiego stanowią 22,7% (186) wszystkich obiektów noclegowych w województwie⁵², co plasuje powiat na 1 miejscu w województwie. W przeciągu roku udział ten wzrósł o ponad 2 punktu procentowe.

Liczba miejsc w obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania wynosi blisko 13,5 tys. (w tym prawie 11 tys. całorocznych), co daje 867 miejsc na 100 km² (w 2001 r. była ona wyższa i wynosiła 955,8 miejsc na 100 km²). Wskaźnik ten daje powiatowi 5 lokatę w województwie małopolskim (po Krakowie, powiecie tatrzańskim, Tarnowie i Nowym Sączu). W Małopolsce średnia wynosi 415,2 miejsc na 100 km².

Najwięcej obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania znajduje się w gminie Krynica-Zdrój (89), z których skorzystało w roku 2002 ponad 56% turystów odwiedzających powiat nowosądecki (63,5% turystów zagranicznych). Dodatkowo, duża liczba turystów odwiedziła gminy Muszyna (blisko 17%), Piwniczna-Zdrój (blisko 11%), Rytko oraz Gródek nad Dunajcem (po ponad 6%).

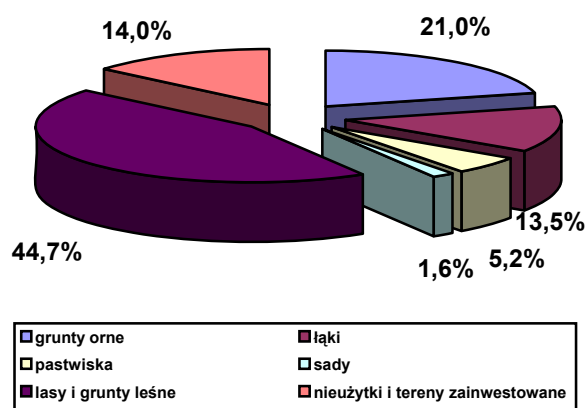
Liczba turystów korzystających z noclegów w obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania wynosi ponad 210 tys. (liczba korzystających z noclegu w stosunku do 2001 r. spadła o blisko 7 tys.), w tym 3.816 turystów zagranicznych (w stosunku do roku 2001 wzrosła o 42 osób), co plasuje powiat nowosądecki na 6 miejscu w województwie małopolskim.

W powiecie nowosądeckim w obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania w roku 2002 udzielono łącznie blisko 1.502 tys. noclegów (drugie miejsce w województwie po Krakowie), w tym prawie 25 tys. turystom zagranicznym (4 miejsce po Krakowie oraz powiatach tatrzańskim i oświęcimskim).

Pod względem użytkowania gruntów w powiecie nowosądeckim, który zajmuje powierzchnię 155.024 ha, 41,3% gruntów użytkowanych jest rolniczo (blisko 64 tys. ha). Grunty orne (32,6 tys. ha) zajmują 50,8% użytków rolnych (21,0% powierzchni ogółem), sady (2,5 tys. ha) zajmują 3,9% użytków rolnych (1,6% powierzchni ogółem), łąki (20,9 tys. ha) zajmują 32,6% użytków rolnych (13,5% powierzchni ogółem), a pastwiska (8,1 tys. ha) zajmują 12,6% użytków rolnych (5,2% powierzchni ogółem).

Lasy i grunty leśne stanowią 44,7% powierzchni powiatu (69,3 tys. ha), pozostałe grunty o powierzchni 21,8 tys. ha (14%) stanowią nieużytki i tereny zainwestowane.

Wykres 12. Struktura użytkowania gruntów⁵³

Źródło: Dane Narodowego Spisu Rolnego 2002.

Użytki rolne powiatu nowosądeckiego stanowią 8,2% wszystkich użytków rolnych w Małopolsce, natomiast sady w gospodarstwach indywidualnych aż 18,1% wszystkich małopolskich sadów.

⁵² Stan na 31 VII 2002 r.

⁵³ W oparciu o dane Narodowego Spisu Rolnego, stan na 20 V 2002 r.

Od czasu poprzedniego spisu rolnego, przeprowadzonego w 1996 r., powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o ponad 9 tys. ha; spadł udział gruntów rolnych, zwiększył się z kolei odsetek użytków zielonych (łąk i pastwisk) oraz sadów. Oznacza to odchodzenie od tradycyjnych form rolnictwa na rzecz wysoko wyspecjalizowanej produkcji zwierzęco-roślinnej.

W indywidualnych gospodarstwach rolnych zajmujących powierzchnię 84.068 ha struktura użytkowania gruntów wygląda nieco inaczej. Użytki rolne (63,1 tys. ha) zajmują tu 75% powierzchni ogółem gospodarstw, lasy i grunty leśne (16,8 tys. ha) – 20%, a pozostałe grunty i nieużytki (4,2 tys. ha) – 5%. Grunty orne (32,3 tys. ha) zajmują 51,2% użytków rolnych, sady (2,4 tys. ha) – 3,9%, łąki (20,7 tys. ha) – 32,9%, a pastwiska (7,6 tys. ha) – 12,1%.

W powiecie nowosądeckim istnieje 28,3 tys. gospodarstw rolnych, zajmują one powierzchnię ponad 92 tys. ha. Gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą jest 79,3%, pozostałe nie prowadzą takiej działalności. Zdecydowana większość z nich to gospodarstwa małe, przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 3,25 ha. Pod względem posiadanej powierzchni użytków rolnych struktura gospodarstw wygląda następująco:

- 35% gospodarstw posiada od 0 do 1 ha użytków rolnych,
- 23,1% – od 1 do 2 ha,
- 15,5% – od 2 do 3 ha,
- 10,6% – od 3 do 4 ha,
- 6,6% – od 4 do 5 ha,
- 6,0% – od 5 do 7 ha,
- 2,4% – od 7 do 10 ha,
- 0,8% – od 10 do 20 ha,
- 0,1% – 20 ha i więcej.

Spośród ogólnej powierzchni zasiewów wynoszącej w powiecie nowosądeckim 25,2 tys. ha zboża podstawowe zajmują 60,9%, rośliny strączkowe – 0,2%, ziemniaki – 21,5%, rośliny pastewne – 13,5%, pozostałe – 3,3%. Rośliny przemysłowe zajmują znikomy odsetek powierzchni zasiewów.

W gospodarstwach rolnych powiatu nowosądeckiego znajduje się 32,9 tys. sztuk bydła (22,5 tys. krów), trzody chlewnej jest 17,9 tys. sztuk (2,5 tys. loch), owiec – 3,7 tys. sztuk, koni – 4,7 tys. sztuk oraz 352,8 tys. sztuk drobiu kurzego. W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych daje to następujące wskaźniki: bydło – 52,6 sztuk/100 ha użytków rolnych (w tym krowy 36 sztuk), trzoda chlewna – 28,6 sztuk (w tym lochy 4,1 sztuk), owce – 5,9 sztuk, konie – 7,5 sztuk, drób kurzy – 573 sztuk.

Jeśli chodzi o wyposażenie gospodarstw rolnych powiatu nowosądeckiego w sprzęt rolniczy to dysponują one łącznie 8.012 ciągnikami, 645 samochodami ciężarowymi, 2.282 przyczepami, 257 kombajnami zbożowymi oraz 18 kombajnami ziemniaczanymi.

5.2.8. ORGANIZACJA

Rada Powiatu

Radę Powiatu tworzy 29 radnych, zrzeszonych w 2 klubach. Sądecki Ruch Samorządowy liczy 17 radnych, natomiast Porozumienie Sądeckie – 12.

Skład Rady Powiatu Nowosądeckiego:

Przewodniczący Rady: Wiesław Basta

Wiceprzewodniczący Rady: Józef Krok

Wiceprzewodniczący Rady: Stanisław Śmierciak

Radni:

Wiesław Basta	Adam Mazur	Stanisław Sułkowski
Józef Broński	Krzysztof Michalik	Zenon Szewczyk
Cezary Burtak	Józef Mokrzycki	Stanisław Śmierciak
Jan Diedzina	Waldemar Olszyński	Józef Świgut
Tadeusz Frączek	Zygmunt Paruch	Julian Wajda
Józef Głód	Dariusz Reško	Stanisław Wanatowicz
Jan Golonka	Edward Rodak	Stanisław Węglarz
Jadwiga Grądalska	Maria Ruśniak	Marian Zaremba
Mieczysław Kielbasa	Bogdan Serwiński	Józef Zygmunt
Józef Krok	Anna Sudyka	

W skład Rady wchodzi następujące komisje:

- Komisja Turystyki, Współpracy Międzynarodowej i Integracji z Unią Europejską
- Komisja Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
- Komisja Zdrowia i Uzdrawisk
- Komisja Polityki Społecznej
- Komisja Statutowa
- Komisja Rewizyjna
- Komisja Budżetowa
- Komisja Mienia i Infrastruktury Powiatu
- Komisja Kultury i Ochrony Dóbr Kultury
- Komisja Edukacji i Sportu

Zarząd Powiatu

Skład Zarządu Powiatu Nowosądeckiego:

Starosta Nowosądecki: Jan Golonka

Wicestarosta Nowosądecki: Mieczysław Kielbasa

Członek Zarządu Powiatu Nowosądeckiego: Krzysztof Michalik

Członek Zarządu Powiatu Nowosądeckiego: Zygmunt Paruch

Członek Zarządu Powiatu Nowosądeckiego: Józef Zygmunt

Sekretarz Powiatu Nowosądeckiego: Witold Kozłowski

Skarbnik Powiatu Nowosądeckiego: Maria Jękot

Powiatowe jednostki organizacyjne

Zadania powiatu są wykonywane przy pomocy jego następujących jednostek organizacyjnych:

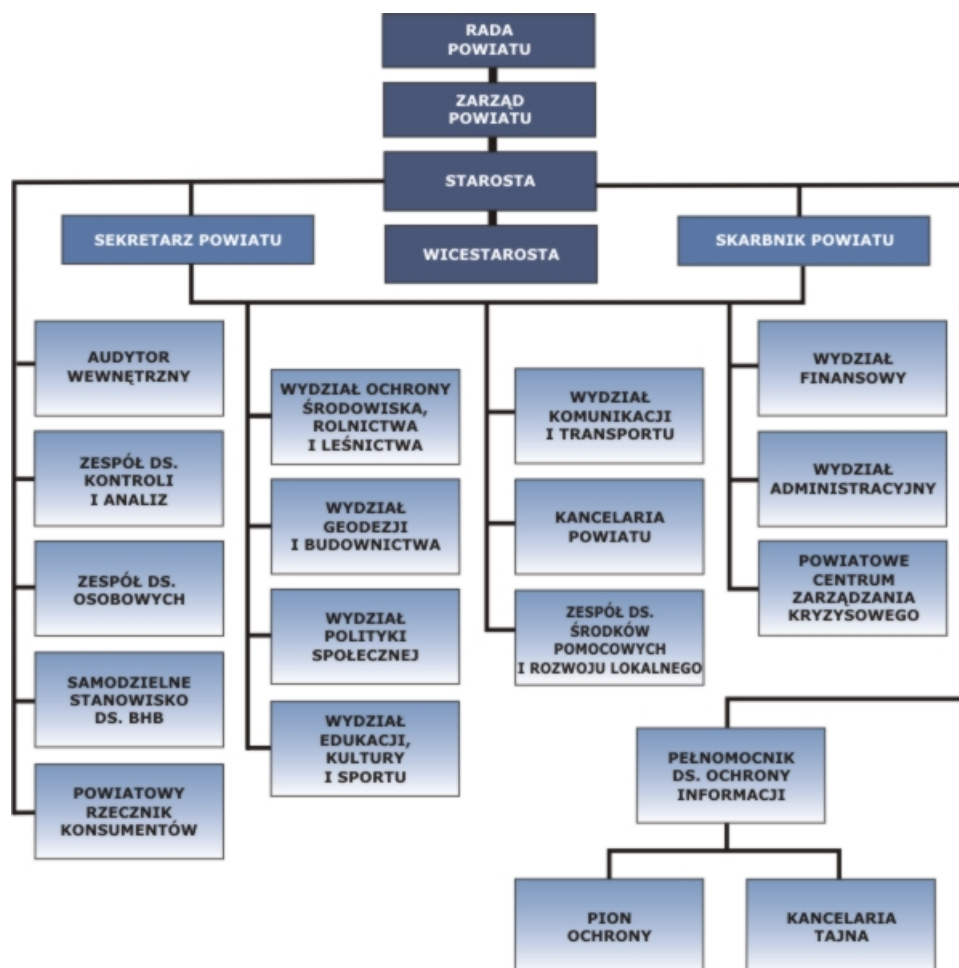
- Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Starym Sączu,
- Liceum Ogólnokształcące im. Artura Grottgera w Grybowie,
- Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Muszynie,
- Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Starym Sączu,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Grybowie /sezonowe/,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Piwnicznej Zdroju /sezonowe/,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Starym Sączu /sezonowe/,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Tęgoborzy /sezonowe/,
- Zespół Szkół Drzewno-Mechanicznych w Starym Sączu,
- Zespół Szkół i Placówek w Piwnicznej Zdroju,
- Zespół Szkół im. Św. Kingi w Łącku,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących – Liceum Ogólnokształcące w Muszynie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Krynicy Zdroju,
- Zespół Szkół im. W. Orkana w Marcinkowicach,
- Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego im. W. Witosa w Nawojowej,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. W. Reymonta w Tęgoborzy,
- Zespół Szkół w Złockiem,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Grybowie,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Władysława Orkana w Starym Sączu,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 2 w Starym Sączu,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Św. Kingi w Podegrodziu,
- Dom Pomocy Społecznej w Muszynie,
- Dom Pomocy Społecznej w Zbyszycach z filią w Klęczanach,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grybowie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krynicy Zdroju,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starym Sączu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu,
- Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi przy Domu Pomocy Społecznej w Zbyszycach,
- Rodzinny Dom Dziecka w Krynicy Zdroju,
- Rodzinny Dom Dziecka w Lipnicy Wielkiej,

- Powiatowy Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Nowym Sączu,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Sąddeckie Pogotowie Ratunkowe w Nowym Sączu,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Szpital im. J. Dietla w Krynicy Zdroju,
- Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Rytrze,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Nowym Sączu.

Mieszkańcom powiatu nowosądeckiego oraz Nowego Sącza (miasta na prawach powiatu) służą także następujące jednostki powiatowe:

- Komenda Miejska Policji,
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego,
- Powiatowy Inspektor Sanitarny,
- Powiatowy Lekarz Weterynarii,
- Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Sączu.

Wykres 13. Schemat organizacyjny Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu

Źródło: Załącznik do Uchwały Zarządu Powiatu Nowosądeckiego nr 52/2003.

W ramach promowania swojego wizerunku poza granicami kraju powiat nowosądecki prowadzi szeroką współpracę zarówno z innymi jednostkami samorządowymi, jak i w ramach organizacji międzynarodowych.

Partnerami samorządowymi powiatu nowosądeckiego są: Powiat Unna (Niemcy), Miasto Stara L'ubovna (Słowacja), Miasto Dobricz (Bułgaria), Obwód Tarnopolski (Ukraina), Obwód Kaliningradzki (Federacja Rosyjska). W ramach współpracy międzynarodowej Województwa Małopolskiego realizowana jest współpraca z Krajem Preszowskim (Słowacja), głównie w zakresie pozyskiwania środków pomocowych z programów Unii Europejskiej. Ponadto powiat nowosądecki posiada kontakty z następującymi zagranicznymi jednostkami samorządowymi: Miasto Bardejov oraz Miasto Preszów na Słowacji, Miasto Litovel (Czechy), Miasto Zalaegerszeg (Węgry), Miasto Eberswalde (Niemcy), Region Montana (Bułgaria), Miasto Massa (Włochy), Prowincja Pavia (Włochy), Miasto Varapodio (Włochy), Miasto Santa Cruz de Tenerife (Hiszpania), Miasto Mińsk (Białoruś), Miasto Pittsburgh w USA oraz prowincja Jiangsu w Chińskiej Republice Ludowej.

Bardzo mocną stroną działań promocyjnych prowadzonych przez powiat nowosądecki są funkcjonujące strony internetowe powiatu.

Z poziomu strony głównej <http://www.starostwo.nowy-sacz.pl/> istnieje możliwość dostępu do strony urzędowej Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu <http://www.starostwo.nowy-sacz.pl/start.htm> Stanowi ona bogate źródło informacji o działaniach Rady Powiatu, Zarządu Powiatu, Starostwa Powiatowego oraz powiatowych jednostek organizacyjnych.

Nowosądecki portal powiatowy <http://www.sacz.pl/index.html> pełni funkcje zarówno informującą, jak i promocyjną. Z jej poziomu można uzyskać wiele cennych informacji na temat gmin wchodzących w skład powiatu nowosądeckiego. Podkreślić należy wysoką wartość i jakość stron internetowych poszczególnych gmin.

Strona główna powiatu powiązana jest także ze Stroną Województwa Małopolskiego <http://www.malopolskie.pl/>, co umożliwia dostęp do informacji na poziomie regionalnym.

5.2.9. FINANSE

Na podstawie dostępnych danych statystycznych można stwierdzić, iż największym budżetem z gmin województwa małopolskiego dysponuje miasto Kraków (w roku 2002 – 1.324 mln zł), ponad 6-krotnie większym niż budżet województwa samorządowego (204 mln zł). Powiat nowosądecki, podobnie jak i większość powiatów w Polsce dysponuje niewielkim budżetem, którego dochody w 2002 r. wyniosły blisko 52,8 mln zł, co stanowi niewiele ponad 90% dochodów z roku 2001. Wydatki powiatu w roku 2002 wynosiły 56,7 mln zł, natomiast w roku 2001 – prawie 60 mln zł.

Z kolei analiza dokumentów udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu pozwala na zaobserwowanie następujących tendencji:

- w latach 1999-2004 dochody ogółem powiatu, mimo znacznych zmian dynamiki, wykazują trend wzrostowy (w przeciągu tych 6 lat wzrosły one realnie o blisko 17%),
- dochody własne wykazywały się jeszcze większą zmiennością dynamiki na przestrzeni tych lat; ich realny wzrost o 81% spowodowany był głównie gwałtownym wzrostem w roku 2004 (67% w stosunku roku poprzedniego),

Tabela 20. Dynamika zmian dochodów ogółem i dochodów własnych powiatu nowosądeckiego w latach 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Dochody ogółem*	40 572 302	40 560 366	58 158 957	52 791 173	58 906 563	57 684 910
Dochody ogółem**	49 374 950	44 832 346	60 933 139	54 277 772	60 084 694	57 684 910
Rok 1999 = 100 (%)	100,00	90,80	123,41	109,93	121,69	116,83
Rok poprzedni = 100 (%)	100,00	90,80	135,91	89,08	110,70	96,01
Dochody własne*	5 561 448	5 383 351	6 894 709	7 930 100	7 166 621	12 252 600
Dochody własne**	6 768 071	5 950 347	7 223 587	8 153 412	7 309 953	12 252 600
Rok 1999 = 100 (%)	100,00	87,92	106,73	120,47	108,01	181,04
Rok poprzedni = 100 (%)	100,00	87,92	121,40	112,87	89,66	167,62

* w cenach bieżących (w zł)

** w cenach stałych (w zł)

Źródło: Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu

- dynamika wydatków ogółem kształtowała się podobnie jak dynamika dochodów ogółem, przyrost na przestrzeni analizowanego okresu był nieznacznie większy (27%),
- wydatki inwestycyjne powiatu nowosądeckiego wzrastały gwałtownie do 2001 roku, po czym następuje spadek wydatków inwestycyjnych wyhamowany w 2004 r.,

Tabela 21. Dynamika zmian wydatków ogółem oraz wydatków inwestycyjnych powiatu nowosądeckiego w latach 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wydatki ogółem*	40 152 000	50 562 364	59 808 115	56 692 121	61 097 239	62 058 110
Wydatki ogółem**	48 863 491	55 887 794	62 660 962	58 288 571	62 319 184	62 058 110
Rok 1999 = 100 (%)	100	114,38	128,24	119,29	127,54	127,00
Rok poprzedni = 100 (%)	100	114,38	112,12	93,02	106,91	99,58
Wydatki inwestycyjne*	4 084 507	4 881 658	9 639 581	8 361 162	6 887 834	7 084 028
Wydatki inwestycyjne**	4 970 690	5 395 814	10 099 389	8 596 612	7 025 591	7 084 028
Rok 1999 = 100 (%)	100	108,55	203,18	172,95	141,34	142,52
Rok poprzedni = 100 (%)	100	108,55	187,17	85,12	81,73	100,83

* w cenach bieżących (w zł)

** w cenach stałych (w zł)

Źródło: Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu

- w analizowanym okresie wydatki inwestycyjne oscylowały w granicach około 10% wydatków ogółem, wyjątkiem były lata 2001-2002 (około 15%),

Tabela 22. Udział wydatków bieżących i wydatków inwestycyjnych (w %) w wydatkach ogółem powiatu nowosądeckiego w latach 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wydatki bieżące	90,69	90,43	84,86	85,25	87,62	88,03
Wydatki inwestycyjne	9,31	9,57	15,14	14,75	12,38	11,97

Źródło: Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu

- zwraca uwagę wysoki udział w strukturze wydatków nakładów na oświatę i wychowanie (w latach 2002-2003 ponad 40% wydatków ogółem),
- znaczący wzrost odnotowano w przypadku udziału wydatków na bezpieczeństwo publiczne (od 0,15 do 0,7% wydatków ogółem),
- o ile w latach 1999-2000 samorząd realizował swoje zdania bez zaciągania kredytów, o tyle w roku 2004 obsługa długu publicznego stanowi już 2,72% wydatków ogółem,

Tabela 23. Wydatki budżetowe powiatu nowosądeckiego (w %) według działów klasyfikacji budżetowej w latach 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Oświata i wychowanie	39,10	39,32	37,37	40,02	42,15	37,89
Administracja publiczna	15,30	14,76	13,74	16,07	15,21	16,32
Opieka społeczna	17,40	16,94	12,92	14,42	12,00	14,48
Transport	16,00	13,92	22,92	16,56	18,69	16,40
Bezpieczeństwo publiczne*	0,10	0,26	0,28	0,24	0,35	0,70
Eduk. opieka wychowaw.**	9,50	8,48	8,72	8,75	9,57	6,31
Obsługa długu publicznego	0	0	0,10	0,41	0,77	2,72
Ochrona zdrowia	0,90	3,99	1,23	1,26	1,26	0,16
Pozostałe***	1,70	2,33	2,72	2,27	0,00	5,02

* Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

** w latach 1999-2000 włączona w pozycję oświata i wychowanie

*** gospodarka mieszkaniowa, działalność usługowa, obrona narodowa, turystyka, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, kultura fizyczna i sport, rolnictwo i łowiectwo, leśnictwo oraz różne rozliczenia
Źródło: Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu

Patrząc na budżety gmin leżących w powiecie nowosądeckim najwyższym budżetem dysponuje gmina Krynica Zdrój (27,8 mln zł), a najniższym gmina Rytno (6,8 mln zł).

Tabela 24. Podstawowe wskaźniki budżetowych budżetowe dla gmin powiatu nowosądeckiego

GMINA	Rok	Dochody w tys. zł	Wydatki w tys. zł	w tym inwestycyjne	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	Liczba mieszkańców	Wydatki na 1 mieszkańca
Grybów	1999 r.	6 817,3	7 221,7	1 365,1	18,90%		
	2000 r.	6 926,7	7 579,5	1 032,2	13,62%		
	2001 r.	8 117,9	8 132,3	1 192,4	14,66%		
	2002 r.	8 337,7	8 923,5	1 229,7	13,78%	6 228	1 435,8
Chelmiec	1999 r.	22 955,8	25 928,1	8 286,7	31,96%		
	2000 r.	24 327,9	22 793,7	2 779,2	12,19%		
	2001 r.	28 620,8	27 184,6	4 208,6	15,48%		
	2002 r.	35 178,9	33 353,2	7 383,2	22,14%	23 257	1 434,1
Gródek nad Dunajcem	1999 r.	11 743,0	11 597,9	3 568,0	30,76%		
	2000 r.	10 326,5	10 822,8	1 597,9	14,76%		
	2001 r.	16 936,3	13 508,5	2 140,3	15,84%		
	2002 r.	16 005,8	18 781,6	7 047,6	37,52%	8 738	2 149,4
Grybów	1999 r.	22 831,8	23 018,6	4 530,2	19,68%		
	2000 r.	23 097,6	24 253,0	3 719,0	15,33%		
	2001 r.	25 947,4	25 667,1	2 800,6	10,91%		
	2002 r.	28 563,4	27 475,0	2 311,2	8,41%	21 794	1 260,7
Kamionka Wielka	1999 r.	8 395,2	8 952,0	2 312,4	25,83%		
	2000 r.	8 945,6	8 778,4	862,6	9,83%		
	2001 r.	11 737,1	11 107,1	1 858,8	16,74%		
	2002 r.	11 645,9	12 525,5	2 631,1	21,01%	8 804	1 422,7
Korzenna	1999 r.	13 930,3	15 332,4	3 993,8	26,05%		
	2000 r.	14 085,1	14 176,8	1 449,7	10,23%		
	2001 r.	17 438,0	15 598,4	1 137,5	7,29%		
	2002 r.	19 156,0	19 515,0	3 434,8	17,60%	13 162	1 482,7
Krynica Zdrój	1999 r.	27 911,5	27 278,4	8 724,3	31,98%		
	2000 r.	24 919,4	24 508,3	4 310,8	17,59%		
	2001 r.	27 825,9	30 061,0	8 730,5	29,04%		
	2002 r.	29 024,5	29 419,5	6 528,1	22,19%	17 122	1 718,2
Łabowa	1999 r.	5 531,4	5 515,9	961,1	17,42%		
	2000 r.	6 293,8	6 153,2	855,6	13,91%		
	2001 r.	7 002,0	6 902,2	888,4	12,87%		
	2002 r.	7 773,1	7 809,2	1 318,9	16,89%	5 070	1 540,3
Łącko	1999 r.	15 990,9	15 784,8	3 121,4	19,77%		
	2000 r.	16 313,3	17 194,8	3 057,8	17,78%		
	2001 r.	19 439,1	18 840,0	3 016,0	16,01%		
	2002 r.	20 509,3	20 609,1	3 701,5	17,96%	14 580	1 413,5
Łososina Dolna	1999 r.	10 940,2	10 865,3	2 320,1	21,35%		
	2000 r.	11 185,4	11 323,0	2 115,1	18,68%		
	2001 r.	13 460,9	13 000,6	2 577,8	19,83%		

GMINA	Rok	Dochody w tys. zł	Wydatki w tys. zł	w tym inwestycyjne	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	Liczba mieszkańców	Wydatki na 1 mieszkańca
	2002 r.	13 509,5	13 860,6	1 827,5	13,18%	9 544	1 452,3
Muszyna	1999 r.	15 159,3	16 114,4	6 482,0	40,23%		
	2000 r.	12 903,3	16 283,6	5 494,0	33,74%		
	2001 r.	16 765,0	17 501,1	4 391,0	25,09%		
	2002 r.	29 441,8	28 510,9	12 739,0	44,68%	11 019	2 587,4
Nawojowa	1999 r.	7 506,2	7 314,2	1 391,6	19,03%		
	2000 r.	7 975,9	8 156,4	1 246,3	15,28%		
	2001 r.	9 970,4	10 470,2	2 801,3	26,76%		
	2002 r.	11 450,9	11 018,4	2 791,7	25,34%	7 336	1 502,0
Piwniczna Zdrój	1999 r.	11 915,5	11 774,1	772,3	6,56%		
	2000 r.	13 347,4	12 379,5	842,4	6,80%		
	2001 r.	14 126,0	16 073,8	2 726,5	16,96%		
	2002 r.	17 824,1	20 536,0	7 357,6	35,83%	10 258	2 002,0
Podegrodzie	1999 r.	11 202,3	11 954,6	2 640,9	22,09%		
	2000 r.	11 641,2	14 153,2	3 916,3	27,67%		
	2001 r.	13 486,6	14 571,8	2 236,0	15,34%		
	2002 r.	15 729,8	15 144,6	1 631,8	10,77%	11 246	1 346,6
Rytko	1999 r.	4 469,3	3 900,5	369,2	9,47%		
	2000 r.	4 324,8	4 994,9	1 385,1	27,73%		
	2001 r.	6 819,4	6 946,5	2 599,5	37,42%		
	2002 r.	8 120,4	10 276,8	6 154,6	59,89%	3 667	2 802,5
Stary Sącz	1999 r.	21 827,5	22 931,6	5 049,0	22,02%		
	2000 r.	22 779,1	23 591,6	3 982,8	16,88%		
	2001 r.	24 593,0	24 618,8	2 517,1	10,22%		
	2002 r.	27 226,1	25 620,2	3 493,7	13,64%	21 715	1 179,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz publikacji budżetów Województwa Małopolskiego – 2000, 2001 i 2002, www.malopolskie.pl.

Poziom inwestowania w gminach powiatu nowosądeckiego jest dość zróżnicowany, ale wysoki. Wysoki udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem świadczy o wysokim poziomie inwestowania. Rekordzistą w tym względzie jest gmina Muszyna, w której w 1999 r. ponad 40% wydatków ogółem stanowiły wydatki inwestycyjne, w latach 2000-2001 wskaźnik ten był wyższy od 25%, natomiast w 2002 roku przekroczył 44%. W 2001 r. najwyższy poziom inwestowania odnotowano w gminach: Krynica – 29,04%, Muszyna – 25,09%, Rytko – 32,47% i Nawojowa – 26,76%, większość gmin inwestowała na średnim poziomie około 10-15% (wydatków ogółem). W roku 2002 najwięcej wydatków inwestycyjnych poniosły gminy: Rytko (59,89%), Muszyna (44,68%) oraz Gródek nad Dunajcem (37,52%), najmniej – gminy Grybów (8,41%) i Podegrodzie (10,77%).

W większości gmin wydatki ogółem zbliżone są do wielkości dochodów, co świadczy o zrównoważonych budżetach gmin powiatu. W 2002 r. w 10 gminach powiatu wydatki ogółem przewyższały dochody, co świadczy o konieczności poszukiwania dodatkowych środków finansowych (np. przychodów, środków zwrotnych lub nadwyżek z lat ubiegłych) na realizację wydatków, które nie znalazły pokrycia w dochodach.

W gminach powiatu nowosądeckiego wydatki z budżetu gminy przeliczone na 1 mieszkańca wynoszą średnio 1.670,6 zł. Wyjątkowo wysokim wskaźnikiem charakteryzują się gminy Rytko oraz Muszyna, natomiast niskim – gmina Stary Sącz oraz gmina wiejska Grybów.

Generalnie nominal budżetów gmin powiatu nowosądeckiego rośnie. Rekordzistą w tym względzie jest gmina Muszyna, której dochody budżetowe wzrosły o 75,6%. W roku 2002 jedynie w 2 gminach: Gródek nad Dunajcem oraz Kamionka Wielka zanotowano nieznaczny spadek dochodów w stosunku do roku 2001.

Tabela 25. Dochody budżetów powiatu nowosądeckiego oraz gmin powiatu według rodzajów (w tys. zł) w latach 2001-2002

Jednostka	Rok	Ogółem	Dochody własne		Dotacje celowe	Subwencje ogólne z budżetu państwa	Środki na dofinansowanie zadań własnych
			razem	w tym udziały w podatkach stanowiących dochód BP			
Powiat nowosądecki	2002	52791,2	7049,5	684,2	12811,9	32175,3	754,6
	2001	58159,0	6754,8	735,0	11414,1	36139,2	3850,8
Grybów	2002	8117,9	2170,6	752,5	1467,3	3931,1	548,9
	2001	8337,7	2322,7	708,5	1417,6	4412,4	185,0
Krynica-Zdrój	2002	27825,9	15198,2	3202,6	2235,9	8020,2	2371,6
	2001	29024,5	16858,7	3246,9	3632,6	8167,0	366,2
Muszyna	2002	16765,0	9079,2	2139,0	1602,9	5809,2	273,7
	2001	29441,8	9753,5	2000,3	8512,1	5912,4	5263,8
Piwniczna-Zdrój	2002	14126,0	5150,3	895,8	2268,0	6032,2	675,4
	2001	17824,1	4636,9	836,7	5753,4	7233,8	200,0
Stary Sącz	2002	24593,0	7073,6	2435,2	3642,3	13696,7	180,3
	2001	27226,1	7065,2	2473,5	4173,0	15788,0	200,0
Chelmiec	2002	28620,8	7951,2	2707,1	2474,2	17901,3	294,0
	2001	35178,9	9906,9	2564,4	4098,2	20722,2	451,6
Gródek nad Dunajcem	2002	16936,3	7028,1	660,0	2658,3	6212,6	1037,3
	2001	16005,8	6213,9	605,4	2916,1	5706,0	1169,9
Grybów	2002	25947,4	5146,8	1957,7	3917,4	16229,3	653,9
	2001	28563,4	5434,8	1652,2	3980,6	19144,7	3,2
Kamionka Wielka	2002	11737,1	3870,3	1753,1	993,5	6873,4	-
	2001	11645,9	3031,0	1138,1	1242,5	7372,3	-
Korzenna	2002	17438,0	2728,3	767,0	2222,6	12487,1	-
	2001	19156,0	3106,2	732,6	2242,4	12614,9	1192,5
Łabowa	2002	7002,0	1725,5	283,9	813,5	4353,4	109,5
	2001	7773,1	1874,8	272,2	931,5	4852,8	114,0
Łącko	2002	19439,1	3319,7	919,9	3474,6	11842,6	802,3
	2001	20509,3	3377,5	1013,7	2603,3	13810,8	717,6
Łososina Dolna	2002	13460,9	3283,6	797,3	2336,4	7235,6	605,3
	2001	13509,5	3306,2	698,9	1586,1	7910,0	707,2
Nawojowa	2002	9970,4	2845,6	681,9	1166,3	5829,5	129,0
	2001	11450,9	3128,2	734,5	1431,8	6890,8	-
Podegrodzie	2002	13486,6	2486,5	982,3	1798,9	8719,7	481,5
	2001	15729,8	2649,2	918,3	1991,8	10072,8	1016,0
Rytro	2002	6819,4	1174,0	279,2	505,7	2628,3	2511,5
	2001	8120,4	1380,1	271,3	758,7	3108,1	2873,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Tabela 26. Wydatki budżetów gmin według rodzajów (w tys. zł) w latach 2001-2002

Gminy	Rok	Ogółem	W tym					
			Dotacje	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	Wydatki bieżące			Wydatki majątkowe
					Razem	Wynagrodzenia	Zakup materiałów i usług	
Powiat nowosądecki	2002	56692,1	2584,1	3432,4	42078,8	23880,9	11718,0	8361,2
	2001	59808,1	3066,6	3625,4	43414,6	24311,4	12483,6	9639,6
Grybów	2002	8132,3	656,0	1060,2	5099,8	3180,4	1074,9	1192,4
	2001	8923,5	607,8	1060,5	5832,6	3365,9	1541,3	1229,7
Krynica Zdrój	2002	30061,0	1905,4	2490,9	16724,8	8421,1	5755,0	8730,5
	2001	29419,5	2258,5	2693,1	17688,2	9008,9	6208,8	6528,1
Muszyna	2002	17501,1	1102,6	1447,9	10110,9	5153,9	3335,9	4391,0
	2001	28510,9	1174,5	2060,2	12234,9	5236,7	5524,2	12739,0
Piwniczna Zdrój	2002	16073,8	450,6	1985,3	10762,4	4936,6	4292,5	2726,5
	2001	20536,0	451,2	1877,9	10699,5	5165,5	4028,4	7357,6
Stary Sącz	2002	24618,8	1434,3	2750,7	17679,4	8524,2	6677,5	2517,1
	2001	25620,2	1650,0	2703,7	17604,2	9233,9	5591,3	3493,7

Chełmiec	2002	27184,6	656,6	3283,6	18791,8	11007,6	4619,9	4208,6
	2001	33353,2	772,3	3222,8	21676,3	12028,7	6082,7	7383,2
Gródek nad Dunajcem	2002	13508,5	493,9	2726,8	7961,2	4330,5	2349,1	2140,3
	2001	18781,6	449,0	2111,9	9025,1	4662,4	3018,2	7047,6
Grybów	2002	25667,1	545,2	3473,0	18567,2	10347,2	5431,8	2800,6
	2001	27475,0	889,8	3695,2	20407,3	10738,1	6534,7	2311,2
Kamionka Wielka	2002	11107,1	488,2	1372,3	7351,5	4377,9	1825,0	1858,8
	2001	12525,5	556,8	1436,8	7900,8	4705,8	1938,6	2631,1
Korzenna	2002	15598,4	723,7	2710,9	10686,5	6276,6	2550,3	1137,5
	2001	19515,0	790,9	2697,8	12396,9	6739,2	3734,5	3434,8
Łabowa	2002	6902,2	146,0	758,6	5067,9	2844,7	1343,2	888,4
	2001	7809,2	153,0	883,2	5402,2	3019,5	1487,0	1318,9
Łącko	2002	18840,0	882,1	2094,3	12603,8	7218,9	3286,5	3016,0
	2001	20609,1	929,1	2337,1	13417,8	7643,3	3554,0	3701,5
Łososia Dolna	2002	13000,6	331,8	1564,0	8486,5	4805,8	2178,8	2577,8
	2001	13860,6	413,5	1444,4	10145,3	5135,8	3481,4	1827,5
Nawojowa	2002	10470,2	388,0	842,7	6331,7	3406,5	1925,1	2801,3
	2001	11018,4	368,5	985,7	6785,9	3728,3	2030,2	2791,7
Podegrodzie	2002	14571,8	308,1	1586,4	9957,6	5622,6	2693,3	2236,0
	2001	15144,6	362,7	1654,2	11002,3	6016,4	3216,6	1631,8
Rytro	2002	6946,5	78,0	516,9	3718,8	1804,7	1356,4	2599,5
	2001	10276,8	78,5	553,2	3450,8	1928,9	961,0	6154,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.